

CENTRUM FÖR
MÅNGVETENSKAPLIG FORSKNING OM

RELIGION & SAMHÄLLE

UPPSALA
UNIVERSITET

CRS RAPPORTER Nr. 1

Internationell pentekostalism i Storstockholm Tre församlingar i ett förändrat religiöst landskap

Katarina Westerlund, red

1 december 2021

ISBN 978-91-554-8914-4

Finansiärer: Vetenskapsrådet

Abstract

International Pentecostalism in the Greater Stockholm area. Three congregations in a changing religious landscape

The number of international pentecostal churches in the Greater Stockholm area has grown significantly since the beginning of 2000. This first report from the multi-disciplinary research project *Pentecostal Migrants in secular Sweden: Influences and Challenges*, gives a snapshot of a religious landscape in flux.

The aim of this report is, firstly, to map the number and types of international pentecostal congregations in the Greater Stockholm area. Secondly, it aims at describing and giving new perspectives on the activity and lives of the members of three international pentecostal churches.

The report discusses the problems of framing the phenomena and of categorizing the churches and members in focus. International pentecostalism refers to faith communities and local churches the majority of whose members are born outside Sweden, use a language other than Swedish, and are connected to some historic branch of Pentecostal Christianity. Furthermore, international refers to a connection to an international church, church assembly, or an international network.

Three Pentecostal churches and municipalities in the Greater Stockholm area are described in more detail in the report: Iglesia Nueva Creación and Sollentuna municipality, City Church International and Greater Stockholm, and the Arabic church and Sundbyberg municipality.

The three churches studied have their own particular features, history, and business. However, one can conclude that the churches' activities and the lives of their members are multifaced and fluid. There are services, everyday activities and groups for different ages and purposes, internal- and external aid activities, and Internet, TV, and music recording. The church members have their origins in many different countries, have different occupational backgrounds, education, and social status. Furthermore, they have moved between countries, and between occupations, educations, and churches within Stockholm and Sweden.

Most of the international pentecostal churches in the Greater Stockholm area came to be after the year 2000. There are both independent churches and churches connected to Swedish pentecostal churches. The municipalities in the Greater Stockholm area show different patterns and frequencies of international pentecostal churches. The

number is larger in the Southern part, than in the inner parts of Stockholm and Western parts. The population in the different municipalities in the area is complex and cannot explain the erratic localization of the churches. The communication network in the area is important for the location of churches, together with available community centers, languages and cultural communities, and individual initiatives.

In sum, the start-up of international Pentecostal churches contributes substantially to changing the religious landscape in the capital area in Sweden, and the scaping of a new cosmopolitan landscape in the Greater Stockholm area.

Innehåll

Kapitel 1: Att studera internationell pentekostalism	6
Introduktion	6
Rapportens syfte	7
Rapportens upplägg	8
Migration, migrant och internationell församling	9
Begreppen migrant och internationell i studien	12
Metod och material	13
Pentekostalism	18
" Pentekostalism " – vad är det?	19
Pentekostalism i Sverige	24
Kapitel 2: Iglesia Nueva Creación i Sollentuna	30
Bakgrund	30
Iglesia Nueva Creación bildas	32
Organisation och verksamhet	36
Spiritualitet	38
Medlemmar, personer och liv	39
Kapitel 3: Internationell pentekostalism i Sollentuna	44
Befolkning i Sollentuna	44
Pentekostalism i Sollentuna	46
Internationella pentekostala församlingar i Sollentuna	48
Andra religiösa föreningar och samfund i Sollentuna	54
Sammanfattning	55
Kapitel 4: City Church International i Stockholms stad	57
Bakgrund	57
City Church International bildas	61
Organisation och verksamhet	62
Spiritualitet	65
Medlemmar, personer och liv	68
Kapitel 5: Internationell pentekostalism i Stockholms kommun	74
Befolkning i Stockholm	74
Personer med utländsk bakgrund	77
Internationella pentekostala församlingar	79
Afrikansk och latinamerikansk bakgrund	82

Sammanfattning.....	89
Kapitel 6: Arabiska församlingen, Centrumkyrkan i Sundbyberg	91
Bakgrund	91
Arabiska församlingen bildas	93
Organisation och verksamhet	94
Spiritualitet.....	97
Medlemmar, människor och liv	100
Kapitel 7: Internationell pentekostalism i Sundbybergs kommun	106
Befolkning i Sundbyberg	106
Pentekostalism i Sundbyberg.....	110
Sammanfattning.....	112
Kapitel 8: Sammanfattande perspektiv	113
Internationell pentekostalism	113
Tillkomst, typ och lokalisering.....	114
Mångfald och rörlighet	117
Ett fönster till en ny kosmopolitisk värld	118
Bilaga 1: Tabeller över internationella pentekostala församlingar i	
Storstockholm	121
Inledning.....	121
Stockholm kommuns stadsdelsområden: 62 församlingar &	
gudstjänstgrupper	122
Västerort.....	122
Inre staden.....	124
Söderort.....	125
Stockholm läns övriga kommuner: 54 församlingar och	
gudstjänstgemenskaper	126
Referenser.....	131
Övriga källor	136

Kapitel 1: Att studera internationell pentekostalism

Introduktion

Katarina Westerlund

Globalisering och internationell rörlighet har förändrat befolkningssammansättning i många delar av världen. I det sekulära svenska samhället har det har medfört att religion fått en betydligt mer synlig roll. Medan muslimsk, katolsk och ortodox migration har studerats har pentekostal migration inte fångat forskningens uppmärksamhet på motsvarande sätt.

Tillväxten av pentekostala församlingar och nätverksbaserade miljöer i Storstockholm har varit omfattande under det sista decenniet.¹ En liknande utveckling sker i Göteborg och Malmö med framför allt i europeiska städer som exempelvis London och Paris. Denna pågående religiösa och sociala förändring är anledningen till det mångvetenskapliga forskningsprojekt *Pentekostala migranter i Sverige: påverkan och utmaningar?*² Projektet studerar pentekostala församlingar som växer fram genom det fenomen som benämns migration. I fokus är människor inom pentekostala miljöer från skilda länder och med skiftande bakgrunder. Hur ser livssituationen för människor med utländsk bakgrund ut och vilka utmaningar de möter i det svenska samhället?

Projektet *Pentekostala migranter i Sverige: påverkan och utmaningar?* arbetar vidare med frågor om hur det svenska samhället påverkar pentekostala migranter och också hur pentekostala migranter interagerar med det nya sammanhang de befinner sig i. Forskningsprojektet kommer att bidra med ny kunskap om hur ett samhälle, som det svenska, hanterar

---

¹ Aronson, Torbjörn. 2016. *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige*. Uppsala: Areopagos.

² Projektet är finansierat av Vetenskapsrådet för åren 2019–2022 och förlagt till Centrum för mångvetenskaplig forskning om religion och samhälle vid Uppsala universitet (CRS). I projektet medverkar docenten i kyrkohistoria Torbjörn Aronson, professor emeritus i kyrkovetenskap Sven-Erik Brodd, professor emeritus i religionssociologi Anders Bäckström, docenten i offentlig rätt Victoria Enkvist, fil. dr. i antropologi Emir Mahieddin, docenten i religionssociologi Magdalena Nordin och universitetslektorn i Empirisk-praktiska studier av religion och teologi, docent Katarina Westerlund (projektledare). <https://crs.uu.se/forskning/pentecostal--migrants-in-secular-sweden/>.

religiösa minoriteter samt till ökad förståelse för hur samhället och lokala kontexter utformas och förändrar människors livsvillkor och möjligheter att delta i samhällslivet.

Rapportens syfte

Denna första rapport från forskningsprojektet *Pentekostala migranter i Sverige: påverkan och utmaningar?* fyller två syften. För det första sker en fortsatt och fördjupad kartläggning av förekomsten och typen av *pentekostala församlingar* i Storstockholm med särskilt fokus på församlingar vars medlemmar brukar benämnas *migranter*.³

SOM-institutets återkommande statistiska undersökningar ger en översiktlig kunskap om religiös tillhörighet och praktik i Sverige.⁴ Dessa undersökningar visar att enbart en liten del av människor i Sverige utan migrantbakgrund är religiöst aktiva. Sverige skiljer sig därigenom betydligt jämfört med situationen i många andra länder världen. Vidare visare dessa undersökningar en nergång i antalet som rapporterar att de tror på Gud och regelbundet engagerar sig i någon form av religiös praktik. Bakom en generell nergång vad gäller tro på Gud och religiös praktik finns dock växande grupper där religiositeten är levande och aktiv.⁵

I statistiska undersökningar av religiös tillhörighet finns vanligen ett bortfall av svarande med utländsk bakgrund. Detta bortfall innebär att en del av religiöst aktiva människor med utländsk bakgrund inte finns med i statistiken.⁶ En betydande del av personer i Sverige med utländsk härkomst har sin religiösa hemvist i minoritetssamfund. Många av de mindre migrantförsamlingarna är inte registrerade som samfund.⁷ Kartan över religiös tillhörighet och de mindre samfunden eller fria församlingarna är därför ofullständig. Inte sällan är det mindre gruppers religiösa tillhörighet

---

³ Vi vet att det finns minst 150 pentekostala församlingar i Stockholms län. Uppemot två tredjedelar av dessa har grundats under 2000-talet och av personer med utländsk bakgrund. Aronson, Torbjörn. 2016. *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige*. Uppsala: Areopagos.

⁴ SOM-institutet vid Göteborgs universitet (SOM: Samhälle, Opinion, Medier) samlar återkommande in data om bl.a. religiös praktik och tillhörighet i Sverige.

⁵ Willander, Erika, 16. SOM- institutet. Nordin, Magdalena 2019. Migration och ungdomars förhållningssätt till religion, i Klingenberg, Maria & Mia Lövheim (red.), *Unga och religion - Troende ointresserade eller neutrala?*, Malmö: Gleerups.

⁶ Willander, Erika, s. 16

⁷ Willander, Erika, s. 16

som saknas i sammanställningarna.⁸ Flertalet av dessa grupper och församlingar består av personer med utländsk bakgrund.⁹

De församlingar som saknas i statistiken består således i huvudsak av personer som är utrikes födda eller har utländsk bakgrund och de firar vanligen gudstjänst på ett annat språk än svenska. Församlingarnas utformning och spiritualitet i många av dessa grupper kan karaktäriseras som pentekostal.¹⁰ Församlingarna karaktäriseras av stor internationell eller transnationell rörlighet.¹¹

Det saknas idag inte bara kunskap om antalet pentekostala församlingar som är lokaliserade i storstadsområden i Sverige, utan också om personers och grupperns religiösa liv i dessa församlingar.¹²

Syftet med denna rapport är därför, för det andra, att beskriva och ge en inblick i *verksamheten och medlemmarnas liv* i tre pentekostala migrantförsamlingar. Dessa beskrivningar bygger på fältstudier som projektets forskare genomfört i en latinamerikansk, en afrikansk och en arabisk församling i Stockholmsregionen. Inblicken i dessa församlingar ger ny kunskap om verksamheten och medlemmarnas vardagsliv, samt väcker nya forskningsfrågor.

Rapportens upplägg

Rapporten är organiserad utifrån de tre församlingar som specialstuderats. De tre kapitlen om den latinamerikanska, den afrikanska och den arabiska församlingen (kap 2, 4 och 6) följer samma struktur. Först ges en bakgrund till församlingen och dess framväxt. Därefter beskrivs församlingens organisation och verksamhet, samt spiritualitet. Slutligen ges i vardera av dessa kapitel en inblick i mångfalden livsöden och berättelser från människorna i församlingarna. Kapiteln har något olika karaktär och språkdräkt vilket beror på de skilda forskarnas disciplinära bakgrund.

Vardera av dessa kapitel följs av ett separat kapitel som ger en överblick över det geografiska närområdet, den kommun, där de olika församlingarna är belägna, Sollentuna, Sundbyberg och Stockholms kommun. Syftet med dessa tre kapitel (3, 5 och 7) är att sätta in den latinamerikanska, den

---

⁸ Sorgenfri, Simon. 2018. *Islam i Sverige. De första 1300 åren*. Myndigheten för stöd till trossamfund (SST), s. 223.

⁹ Alvarsson, Jan-Åke (red). 2013. *Pentekostalismen i Sverige på 2000-talet. Rapport från ett forskningsprojekt på IPS 2012–2013*. Uppsala: Institutet för pentekostala studier.

¹⁰ Aronson, Torbjörn. 2016.

¹¹ Se vidare avsnittet nedan "Migration, migrant och internationell församling".

¹² Internationellt kan motsvarande tillväxt av kyrkor och församlingar i storsområden skönjas. Se t.ex. Goodhew, David & Anthony-Paul Cooper (eds.). 2018. *The Desecularisation of the City London's Churches, 1980 to the Present*. London: Routledge och Garbin, David & Strhan (red.) 2017. *Religion and the City*, Blomsbury

afrikanska och den arabiska församlingen i en kontext genom att redogöra för befolkningssammansättning och övrig pentekostal verksamhet i respektive kommun. I dessa kapitel återfinns således en kartläggning av internationella pentekostala församlingar som vuxit fram under senare år i dessa kommuner. Kapitlen skiljer sig något åt beroende på kommunernas skilda karaktär vad gäller storlek, befolkning och kommunikation.

I detta första kapitel ges en bakgrund till rapportens innehåll och materialbearbetning. Det sker först genom en diskussion om fenomenen och begrepp som migration, migrant och internationell församling. Därefter ges en beskrivning av pentekostal kristendom i syfte att ge en bakgrundsförståelse för detta mångfasetterade fenomen. Avslutningsvis återfinns en metodbeskrivning. I kapitel 8 sammanfattas och diskuteras centrala delar av rapportens innehåll.

I rapporten återfinns dessutom, som nämnts, en kartläggning av cirka 100 internationella pentekostala församlingar i Stockholm län, uppdelade på kommuner och stadsdelsområden.

Rapporten kan läsas på flera sätt. Den som vill fördjupa sig i församlingar som specialstuderas kan göra det. Rapporten ger i andra delar en överblick över framväxten av en ny religiös karta i Storstockholm genom kartläggningen av internationell pentekostalism.

Migration, migrant och internationell församling

Torbjörn Aronson, Katarina Westerlund

Globalisering och internationell rörlighet har förändrat befolkningssammansättningen i många delar och länder i världen.¹³ Personer med utländsk bakgrund utgör idag ca 25 procent av befolkningen i Sverige.¹⁴ I de svenska storstadsområdena är siffran ännu större. Det är mer påtagligt i storstadsregionerna. I Stockholms län har 33%, i Göteborg ca 35% och i Malmö kommun ca 44% bakgrund i ett annat land än Sverige.¹⁵

Migration till Sverige har ökat från 1970-talet och framåt. Den förändrade befolkningssammansättningen har medfört att religion framträder på nya sätt, vilket har påverkat det religiösa och kyrkliga landskapet i Sverige. Personer som är utrikes födda eller har utländsk bakgrund identifierar sig som protestanter, katoliker, ortodoxa, muslimer och buddister, men också

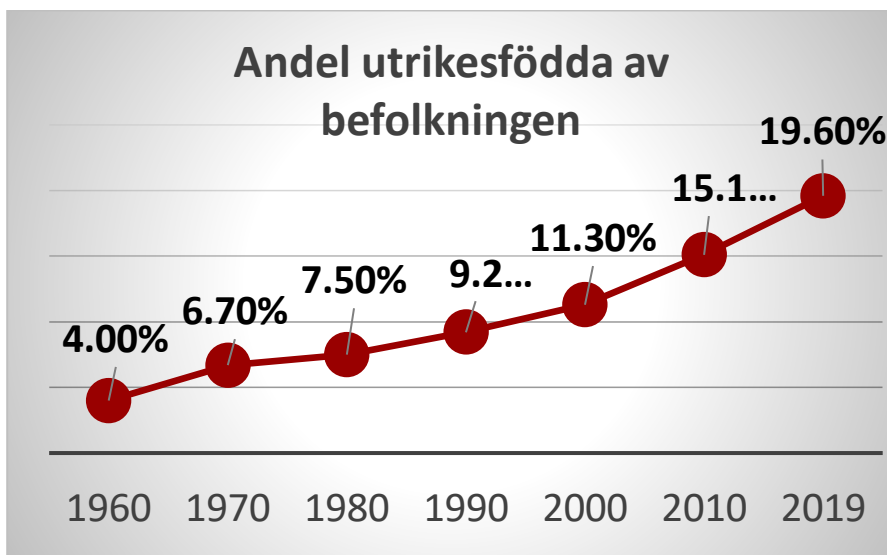
¹³ Willander, Erika. *Ett mångreligiöst Sverige i förändring*. Rapport 2020. Myndigheten för stöd till trossamfund. s. 26ff.

¹⁴ Med utländsk bakgrund menas här i enlighet med SCB:s definition personer som är utrikes födda eller personer födda i Sverige som har två utrikes födda föräldrar.

¹⁵ www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningssammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/topplistor-kommuner/andel-personer-med-utlandsk-bakgrund/

som utan religiös tillhörighet. Kunskapen om dessa grupper är ännu begränsad, särskild vad gäller personer med pentekostal tro och tillhörighet.¹⁶

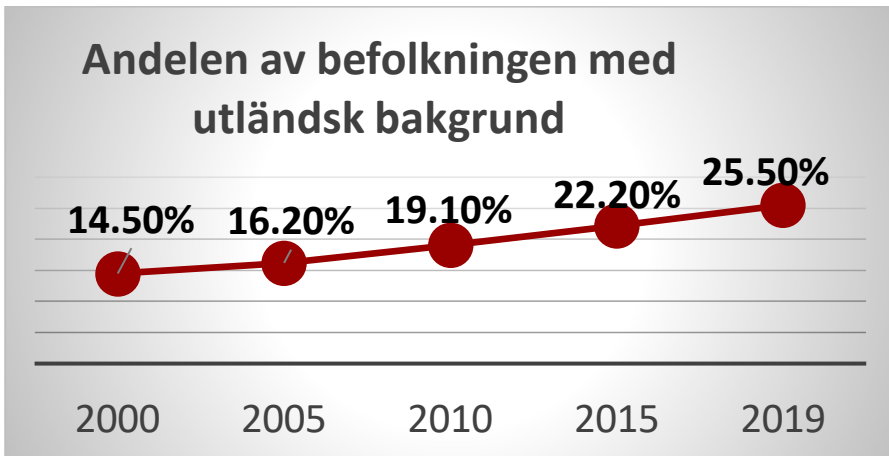
Invandring till Sverige har funnits under hela 1900-talet. Det handlade framför allt om arbetskraftinvandring efter andra världskriget fram till början av 1970-talet.¹⁷ Sverige blev sedan också tillflyktsort för grupper av människor som av olika skäl flytt från sina hemländer. Andelen utrikesfödda av befolkningen har med denna bakgrund ökat succesivt, se nedan figur 1. Den ökande andelen utrikesfödda har i sin tur medverkat till att andelen med utländsk bakgrund ökat, se nedan figur 2.

Figur 1: Andel utrikesfödda av befolkningen i Sverige 1960–2019

¹⁶ Se bl.a. Aronson, Torbjörn. 2016. *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige*. Uppsala: Areopagos. Alvarsson, Jan-Åke (red.) 2021. *Pentekostalism i Sverige på 2020-talet*. Skellefteå: Norma & Artos Bokförlag.

¹⁷ Waara, Joakim. 2012. *Svenska arbetsgivareföreningen och arbetskraftsinvandringen 1945–1972*. Göteborg: Göteborgs Universitet, Gothenburg Studies in Economic History 7, innehåller en bred redogörelse och analys av arbetskraftsinvandringen under efterkrigstiden ur Svenska arbetsgivareföreningens perspektiv.

Figur 2: Andel av befolkningen i Sverige 1960–2019 som har utländsk bakgrund

I Sverige regleras invandring i utlänningslagen som innehåller regler om asyl, uppehållstillstånd och familjeåterförening.¹⁸

En vanligt förekommande definition av begreppen migration och migrant som det ofta refereras till är IOMs (International Organization for Migration (UN)). Där definieras migration som:

The movement of persons away from their place of usual residence, either across an international border or within a State.¹⁹

Begreppet *migrant* är inte definierat i folkrätten. I vardagligt tal inbegriper emellertid begreppet personer som förflyttat sig från sin ordinarie bostadsort antingen inom ett land eller över nationsgräns, temporärt eller varaktigt, och av olika orsaker. Rörligheten kan således beskrivas som nationell, internationell eller transnationell.

Termen kan inkludera både vissa juridiskt väldefinierade grupper, t.ex. gästarbetare, sådana som har viss juridisk status. t.ex. personer som smugglats över en nationell gräns, men också sådana vars status eller sätt att förflytta sig inte alls är definierat i folkrätten, t.ex. internationella gäststudenter.²⁰

Beroende på vetenskaplig disciplin och forskningsfråga är olika sätt att förstå och förklara migration och migrant användbara och meningsfulla för att förstå och förklara människors rörlighet, i relation till den transnationella karaktären av idéer, kultur och religion.

¹⁸ www.informationsverige.se/invandring-till-sverige/

¹⁹ *Glossary on Migration*, 2019. Geneva, International Organization for Migration, s. 137

²⁰ *Glossary on Migration*, 2019, s. 132–133.

Två olika ansatser när det gäller definitionen av begreppet migrant kan tydliggöra betydelsen av skilda angreppssätt. Den första benämns den *inklusive* ("inclusivist approach"), vilken i princip omfattar alla som flyttar från en bostadsort till en annan. I den andra ansatsen, *residuala* ("residualist approach") förknippas ordet "migrant" främst med personer som förflyttat sig från sin bostadsort utan att befinna sig på flykt på grund av krig och/eller förföljelse. I det sistnämnda fallet blir en "migrant" således en person som förflyttat sig från sin bostadsort *av alla andra skäl* än krig eller förföljelse och som därför utgör en slags restkategori. Den förstnämnda, inklusiva, ansatsen företräds av Förenta Nationerna (FN) och av dess migrationsorganisation IOM (International Organization for Migration) medan den residuala ansatsen företräds av FN:s flyktingorgan UNHCR (United Nations High Commissioner for Human Rights).²¹

Begreppen migrant och internationell i studien

I utformningen av forskningsprojektet *Pentekostala Migranter i Sverige, påverkan och utmaningar* som ligger till grund för denna rapport används begreppet migrant på ett heuristiskt sätt. I den mångvetenskapliga projektgruppen skiljer sig förståelsen och användningen av begreppet migration åt. Det innebär att flera olika relaterade begrepp som migrant, migration, internationell, nationell, transnationell och rörlighet bitvis kommer att användas beroende på syfte och sammanhang.

I de överblicker som ges av de tre kommunerna (kap 3, 5 och 7) används "migrant" synonymt med "person med utländsk bakgrund" enligt Statistiska Centralbyråns definition.²² Denna definition avser en person som är född i ett annat land än Sverige eller har två föräldrar som är födda i ett annat land än Sverige. Denna definition täcker således både första och andra generationens invandrare.²³ Beskrivningarna av de tre församlingarna (kap 2, 4 och 6) inkluderar samtliga de personer som forskarna kommit i kontakt med under fältarbetet.

Det är inte heller självklart hur man ska benämna de församlingar som studeras. Termerna "migrantförsamling" eller "invandrarförsamling" har en komplex bakgrund som beskrivits ovan och döljer den mångfald av människor och bakgrunder som återfinns i dessa församlingar. Vi väljer därför att benämna de församlingar vi studerat internationella. "Internationell församling" är ett vidare begrepp som innefattar församlingar som har sin moderkyrka i ett annat land eller församlingar som bedriver

---

²¹ Carling, Jörgen. 2019. "The Meaning of Migrants", 2019, se <https://meaningofmigrants.org/>

²² www.scb.se/contentassets/60768c27d88c434a8036d1fdb595bf65/mis-2002-3.pdf

²³ Genom att använda SCB:s begrepp "person med utländsk bakgrund" kan dessutom SCB:s demografiska statistik för Sveriges kommuner användas.

verksamhet och firar gudstjänst på ett annat språk än svenska. De församlingar som studeras kännetecknas av både betydande internationella kontakter vad gäller kontakter med andra kyrkor och att verksamheten bedrivs på ett annat språk än svenska. Medlemmarna beskriver dessutom en betydande internationell rörlighet i sina egna liv.

I rapporten används därför huvudsakligen "internationell församling" som term, för att benämna den typ av församlingar och grupper som studeras.

I den demografiska kartläggningen har emellertid Sveriges Kristna Råds (SKR) definition av "migrantförsamling" använts vid klassificeringen av internationella församlingar. Denna klassificering ligger därför till grund för den statistik som presenteras. SKR använder termen "migrantkyrka" i en kartläggning som 2013 genomfördes av Valentine Adebole. Rådet definierat migrantförsamling på följande sätt: "Med detta avses kristna gemenskaper, ofta fristående församlingar, som huvudsakligen består av människor födda utanför Sverige".²⁴

Med "församling" avses i rapporten en kontinuerlig lokal gudstjänstgemenskap med någon form av lokalt ledarskap, en självförståelse av att vara en lokal ekklesia och dessutom en offentlig registrering som antingen förening eller trossamfund. När det talas om "nätverk" handlar det om en lös samverkan mellan lokala församlingar utan formell bestämmanderätt över dessa. "Kyrka" används nedan i bemärkelsen kyrkosamfund, det vill säga offentlig sammanslutning av lokala församlingar med någon form av gemensamt ledarskap, vilken kan ha en nationell och/eller internationell organisering, och någon form av offentlig juridisk registrering.

Metod och material

Torbjörn Aronson, Émir Mahieddin, Katarina Westerlund

I den här rapporten återfinns en första övergripande analys av projektets fältarbete.²⁵ Inom ramen för projektets fältarbete besökte forskarna cirka

---

²⁴ SKR:s definition omfattar både gudstjänstgemenskaper inom lokala svenskspråkiga församlingar och lokala församlingar huvudsakligen bestående av människor födda utanför Sverige där gudstjänstspråket kan variera. Termen och begreppet "migrantkyrka"/"migrantmenighet"/migrantförsamling finns också i antologin *Kristne migranter i Norden*. 2016. Anders Aschim, Olav Hodelien & Helje Kringlebotn Södal, (red). Kristiansand: Portal Forlag. Pingst FFS använde termen "migrantförsamling" 2015 när samfundet tillsatte en processledare för att skapa nätverk med församlingar med denna bakgrund. De använde samtidigt termen "internationella församlingar" som synonym till "migrantförsamling".

²⁵ Den del av projektet som rör forskning avseende människor har genomgått sedvanlig etikprövning. Etikprövningsmyndigheten. Dnr. 2019-00179

femton församlingar i Stockholmsområdet där verksamheten bedrevs på annat språk än svenska. I inledningsskedet togs också kontakter med evangeliska församlingar i den iranska diasporan, men på grund av det ökande politiska trycket på de iranska konvertiterna från Teherans regim blev det svårt att inkludera dessa i projektet. I början av arbetet besökte vi ändå två persisktalande församlingar innan vi vände oss till de arabisktalande församlingarna.

Urvalet av församlingar och kommuner har gjorts mot bakgrund av projektet övergripande syfte. Tre församlingar valdes ut för fördjupande studier: en spansktalande pingstkyrka i Sollentuna, en internationell pingstkyrka med engelsktalande majoritet av afrikanskt ursprung i centrala Stockholm och en arabisktalande pingstkyrka i Sundbyberg. Urvalet gjordes i syfte att få spridning mellan språk och nationalitet mellan församlingar. Dessutom beaktades till viss del också storlek och när församlingen etablerats i urvalet. Församlingar kan ha olika förutsättningar och möjligheter att dela i forskning beroende av praktiska, ideologiska eller politiska skäl. Denna typ av avväganden kom i praktiken också att få betydelse för urvalet.

De fördjupande beskrivningarna från de tre utvalda församlingarna som förekommer i rapporten bygger vidare på fältarbetet som genomförts under olika perioder. Delar av fältarbete utgör en fortsättning på Émir Mahieddins postdoktorala forskning vid Centrum för forskning om Religion and Samhället (CRS) vid Teologiska institutionen, Uppsala universitet, där han genomförde fältarbete i flera spansktalande grupper och pingstförsamlingar i Stockholmsregionen. Mahieddins närvaro på fältet gjorde det möjligt för föreliggande projekt att fortsätta fältarbetet i latinamerikanska församlingar i Storstockholm. Några intervjuer från detta tidigare fältarbete ligger till grund för denna rapport.

De kvalitativa delarna av undersökningen har genomförts av fyra forskare med olika disciplinär bakgrund. Arbetssättet har därför skilt sig åt. Två forskare, Torbjörn Aronson och Katarina Westerlund, arbetade huvudsakligen med semistrukturerade intervjuer. De genomförde också etnografiska observationer under gudstjänster, bönemöten, konferenser och andra samlingar. Den tredje, Émir Mahieddin, arbetade med intervjuer och deltagande observation. Han deltog i de olika församlingarnas aktiviteter och i församlingens praktiska vardagsliv, i bibelskola, konferenser och följde med grupper ut vid evangelisation på Stockholms gator. Detta antropologiska arbetssätt gör det möjligt att lära känna en social värld inifrån. Dessutom har fokusgruppsintervju och fältarbete genomförts av Magdalena Nordin.

Materialet i rapporten om de tre internationella församlingarna bygger i huvudsak på intervjuer och deltagande observation. Forskarna har genomfört 15 individuella intervjuer (7män och 8 kvinnor) i den afrikanska församlingen. Vidare har 10 individuella intervjuer (7 män och 3 kvinnor) och

en fokusgruppsintervju (7 kvinnor) gjorts i den arabisktalande församlingen och 15 individuella intervjuer (7 män och 8 kvinnor) och en fokusgruppsintervju (5 kvinnor) i olika spansktalande församlingar. Vidare genomfördes veckovisa etnografiska observationer i den arabiska och de spansktalande församlingarna mellan februari och maj 2019 och mellan augusti 2019 och januari 2020. I den arabiska simultantolkas gudstjänsterna till svenska. Under denna 9-månaderperiod intervjuades totalt 21 män och 24 kvinnor, tillsammans med ett dussintals informella samtal. Deltagande observationer har vidare genomförts mellan maj 2019 och februari 2020 i den afrikanska församlingens gudstjänster och verksamhetsgrupper.

De flesta intervjuerna genomfördes utan tolk på svenska, engelska och spanska, och en intervju genomfördes på en blandning av nordafrikansk arabiska (al-darijah al-maghribiyya) och svenska. Intervjuer spelades in och de flesta transkriberades och översattes vid behov.²⁶ När det har varit möjligt har vi försökt att standardisera datainsamlingen för att få ett jämförbart material mellan de tre församlingarna. En gemensam intervjuguide och en mall för insamling av observationsdata har använts. På grund av forskarnas olika disciplinära bakgrund och därmed arbetssätt, råder det dock en viss obalans mellan insamlade data. Fältarbete som var planerat under våren 2020 kunde inte genomföras på grund av Covid-19-pandemin.

Urvalet av intervjupersoner kan inte sägas representera församlingarna som helhet. I City Church International har pastorerna kontaktat potentiella intervjupersoner som sedan tillfrågats av forskarna att medverka. I de arabiska och latinamerikanska församlingarna har kontakt med intervjupersoner etablerats genom fältarbete. Intervjupersonerna utgör i huvudsak personer med ett aktivt engagemang i församlingarna, men de har varit med i församlingarna olika lång tid. Intervjuerna ger därmed inblick i några av församlingsmedlemmarnas skiftande livsberättelser och roller i församlingen, vilket gör att vissa gemensamma teman kan identifieras. De kan dock inte sägas vara representativa för församlingarna som helhet.

Observationerna skiljer sig åt beroende på vetenskaplig tradition och arbetssätt, från mer omfattande etnografiskt arbete i de latinamerikanska och den arabiska församlingen till kortare deltagande observationer i den afrikanska. I båda fallen har de rört sig om relativt ostrukturerade observationer som dokumenterats genom fältanteckningar. Forskarna har varit kända i de miljöer där de vistats. Analysen av observationerna har i huvudsak gjorts tematiskt i dialog med intervjuerna.

I slutet av vardera kapitlet om de tre församlingarna (kap 2, 4 och 6) återfinns en kortare sammanfattande analys av material från de intervjuades livsberättelser. Det huvudsakliga syftet med dessa avsnitt är ge en inblick i och att fördjupa förståelsen för dessa personers liv. Dessa avsnitt syftar också

---

²⁶ Delar av intervjuerna transkriberades av en extern firma och andra av forskarna själva.

till att visa på den mångfald av bakgrunder och erfarenheter som finns i dessa grupper. Genom de olika arbetssätt som används i fältarbetet har dessa tre avsnitt olika karaktär. Skillnaderna i dessa avsnitt härrör också ur forskarna olika disciplinära hemvist och fokus.

Beskrivningarna av de tre församlingarna bygger också på skriftligt material som finns tillgängligt på hemsidor och i sociala medier. I några fall har vi också fått tillgång till ytterligare skriftligt material genom församlingarnas ledare.

De tre övergripande statistiska beskrivningarna av befolkningstillväxt och av personer med utländska bakgrund i Sollentuna, Stockholm city och Sundbyberg bygger på statistik från Statistiska centralbyrån (SCB). Den vidare kartläggningen av församlingarna i de tre kommunerna är gjord utifrån en förståelse av pentekostalismen som en kristen tradition med fyra historiska grenar: klassisk pentekostalism ("pingstvännen"), oberoende pentekostalism, karismatiska förnyelserörelser inom historiska kyrkor och neokarismatiska församlingar och nätverk. Dessa beskrivs mer utförligt i avsnittet om pentekostalism. För att ytterligare fördjupa beskrivningen av församlingarna i dessa kommuner används också en modifierad typologi som är anpassad för att urskilja särdrag bland internationella pentekostala kyrkor. Denna typologi skiljer ut "megakyrkor från det globala syd", "oberoende pentekostala migrantkyrkor som startats i Sverige", "pentekostala megakyrkor startade i Sverige med verksamhet i flera länder", och "pentekostala migrantkyrkor med kopplingar till svenska samfund". Megakyrka brukar användas föra att beteckna en protestantisk kyrka med fler än 2 000 besökare under en vanlig veckogudstjänst.²⁷ Samtliga dessa fyra typer finns företrädna i Sverige idag.

En databas har byggts upp baserad på uppgifter hämtade från de svenska frikyrkosamfundens årsberättelser och årsböcker, kommunala och kommersiella föreningsregister, och församlingars, nätverks och samfunds hemsidor och Facebooksidor.

Materialinsamlingen har underlättats av typologi som nämns ovan. Information om nya "pentekostala migrantkyrkor med kopplingar till svenska samfund" är tillgänglig genom samfundens årsböcker och årsberättelser och har inte inneburit någon utmaning vid materialinsamlingen. Samfunden publicerar varje år information och ibland även statistik angående antal församlingar, medlemmar, betjänade, nytillkomna församlingar och angående församlingar som slagits samman och eller som upplösts.

---

²⁷ Megakyrkor uppstod USA under 1950-talet och ökade i antal sedan 1990-talet. Dessa kyrkor finns idag i många delar av världen. Megakyrkor behöver inte vara knutna till något särskilt samfund. De utmärks utöver storleken av en bibelinriktad förkunnelse och vanligen en karismatisk predikant. Förutom gudstjänster bedriver de olika typer av utåtriktad och social verksamhet.

Församlingar som ingår i "megakyrkor från det globala syd" har ofta tillgång till resurser från sina internationella nätverk och de församlingar som ingår i nätverken, bland annat i form av webbmaterial. Ofta finns hemsidor som tillhandahåller information om vilka församlingar som kyrkan har i Sverige. Megakyrkorna och deras församlingar i Sverige tenderar med denna bakgrund att vara påtagligt synliga på nätet. Detta gäller exempelvis Reemed Christian Church of God, Deeper Life Bible Church, International Church of the Foursquare Gospel, United Pentecostal Church Europe, Mountain of Fire and Miracles Ministries, och andra liknande megakyrkor. Samtliga dessa och ytterligare några har startat församlingar i Sverige.

Materialet om "oberoende pentekostala migrantkyrkor som startats i Sverige" har hämtats från kommunala och kommersiella register över föreningar och i intervjuer med pastorer involverade i ekumeniska råd. Därutöver material samlats via församlingarnas hemsidor och Facebooksidor.

Statistiken som återfinns i rapporten bygger SKR:s definition av "migrantförsamling". Det handlar således om gudstjänstgemenskaper och lokala församlingar som huvudsakligen består av personer födda utanför Sverige och som har anknytning till någon av de fyra historiska grenar av pentekostalismen som nämns ovan. Dessa benämns i rapporten som tidigare nämnts som internationella pentekostala församlingar.

I statistiken är de bland annat grupperade efter geografisk bakgrund. Det handlar då om i vilka geografiska områden församlingarna har sitt ursprung och/eller dess medlemmar huvudsakligen kommer ifrån. De geografiska områdena har även vissa gemensamma kulturella traditioner ifråga om språk, vilket påverkar de språk som används i gudstjänsten. Församlingar med bakgrund i Afrika använder ofta engelska eller franska som gudstjänstspråk medan församlingar med bakgrund i Latinamerika använder spanska eller portugisiska. Gudstjänstspråket bidrar till att personer från olika länder och regioner kan samlas i fall där de delar ett gemensamt språk. Ett undantag är de etiopiska och eritreanska församlingarna, där amhariska respektive tigrinja är gudstjänstspråk, vilket bidrar till att bibehålla nationella och etniska gränser.

Internationella pentekostala församlingar i Stockholm, vilka tillhör kyrkosamfund med ursprung och bas i USA, Storbritannien och Australien, har grundats under 2000-talet i missionssyfte eller av svenskar som sedan anslutit församlingen till kyrkosamfundet. De som däremot till stor del består av personer födda i Sverige har inte tagits med i statistiken som redovisas i denna rapport.

Det finns internationella pentekostala församlingar och gudstjänstgemenskaper i Stockholmsområdet som fungerar utanför den offentliga sfären. Något försök att inventera dem har inte gjorts. De gudstjänstgrupper som existerar inom lokala pentekostala församlingar i

svenska trossamfund finns däremot med i statistiken. En annan grupp av pentekostala migranter som faller utanför kartläggningen är katolska karismatiska migranter. De är ofta inte organiserade i församlingar och har inte heller några andra egna organisationer utan ansluter till de bönegrupper och gudstjänster som anordnas av svenska karismatiker inom Stockholms katolska stift. Där har bland annat de katolska församlingarna i Danderyd och Täby spelat en viktig roll.

Pentekostalism

Torbjörn Aronson

I Sverige har pentekostalismen en sekellång historia och i dagsläget sker en omfattande nyetablering av församlingar med många olika bakgrunder och av vitt skilda etniska och kulturella anknytningar.²⁸ Från att ha varit ett marginellt fenomen är pentekostalism i dag, efter den katolska kyrkan, den kyrkofamilj som kan räkna flest sympatisörer och medlemmar i världen.

Beteckningen "pentekostal" används framför allt i akademiska sammanhang och inte i första hand av troende människor och av samfund. Detta indikerar ett behov av att akademiskt avgränsa ett mer distinkt fenomen än vad man möter i konkret trospraktik. Det är vidare vanligt att pentekostalism förstås i relation till begrepp som "evangelikal" och "karismatisk". I denna bakgrund kommer vi inte att redogöra för de många terminologiska problem och avgränsningar som finns med dessa begrepp. Vi utgår dock ifrån den relativa konsensus som finns i att avgränsa pentekostal karismatisk kristendom som en särskild gren.²⁹ I framställningen och framför allt i de olika materialkapitlen förekommer ibland olika begrepp i församlingars och människors självförståelse.

Inledningsvis ges här en introduktion till begreppet "pentekostalism" och den tradition eller kyrkofamilj som numera betecknas så.³⁰ Från att ha varit ett marginellt fenomen är det i dag, efter den romerska-katolska kyrkan, den kyrkofamilj som kan räkna flest anhängare, sympatisörer och aktiva medlemmar i världen (ca 500-600 milj).³¹ I Sverige har pentekostalismen en

---

²⁸ Se vidare avsnittet om Pentekostalism i detta kapitel.

²⁹ Moberg, Jessica & Jane Skjoldli (red.). 2018. *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Californien: Palgrave MacMillan

³⁰ Douglas Jacobsen. 2011. *Who they are, Where they are, and How they got there*. Chichester: Wiley-Blackwell, s 50–62.

³¹ Allan Anderson, 2012. *To The Ends of the Earth. Pentecostalism and the Transformation of Global Christianity*. Oxford University Press, s. 1–11. Antalet anhängare och sympatisörer är svår att beräkna, båda pga. av rörelsens porösa karaktär och svårigheten att avgränsa fenomenet begreppsligt. I vissa beräkningar anges antalet anhängare till ca 400 milj. <https://www.religionwatch.com/findings-footnotes-24/>

lång historia och i dagsläget förnyas och påverkas den av en omfattande nyetablering av församlingar med många olika bakgrunder och av vitt skilda etniska och kulturella anknytningar. Det går inte att avgränsa och beskriva den pentekostala traditionen eller kyrkofamiljen på något entydigt sätt. Forskare inom olika discipliner, företrädare för olika kyrkor eller församlingar, liksom troende individer beskriver fenomenet pentekostalism på delvis olika sätt. I detta avsnitt presenteras ett sätt att förstå och beskriva pentekostalism som bygger på denna kristna traditions historiska framväxt och utbredning. Syftet är här inledningsvis att försöka bringa en viss historisk och terminologisk klarhet och därefter teckna en kort översikt över pentekostalismen i Sverige idag som bakgrund för att förstå den samtida kontexten.

”Pentekostalism” – vad är det?

Termen ”pentekostalism” är hämtad från det grekiska ordet för den judiska veckohögtiden, vilken på grekiska kort och gott benämndes ”den femtionde dagen”. Veckohögtiden var en skördefest som inföll på den femtionde dagen efter påsk, till minne av att Mose mottagit lagen på Sinai berg. Det var på den dagen som, enligt Apostlagärningarnas andra kapitel, den helige Ande utgöts över apostlarna och kretsen runt dem i Jerusalem. Det följdes av dån, stormvind, tungor av eld och tungotal.

Historisk bakgrund och framväxt

Pentekostalismen uppstod som en kristen väckelserörelse i början av 1900-talet, vilken betonade den tredje trosartikelns betydelse, dvs tron på den helige Ande, och att tungotal, helande och andra *charismata* (eller Andens gåvor enligt 1 Kor 12) av samma slag som i apostlatiden, åter manifesterades. Vid början av 2010-talet utgör pentekostalismen en betydande del av kristenheten i världen och innehåller en mängd olika förgreningar, rörelser och samfund inom och utanför de äldre tidigare etablerade kyrkorna. Pentekostalismen har beskrivits som en världsvid kristen gräsrotsrörelse med teologiska rötter i metodismen.³²

Församlings- och gudstjänstlivet har ofta kännetecknats av vad som betecknats som en ”karismatisk spiritualitet”, där evangelisation, upplevelsen av Gud som övernaturlig, *charismata*, och spontana och oförutsägbara inslag i gudstjänstlivet förekommer.³³ Walter Hollenweger, en

³² Veli-Matti Kärkkäinen. 2002. *An Introduction to Ecclesiology. Ecumenical, Historical and Global Perspectives*. Downers Grove: Intervarsity, s. 68-72, Donald Dayton, 1987. *Theological Roots of Pentecostalism*, Peabody: Hendrickson Publishers, s. 35-62.

³³ Allan Anderson, *An Introduction to Pentecostalism. Global Charismatic Christianity*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008, s. 1-9

av pionjärerna inom pentekostalism-forskningen, har definierat dess spiritualitet som en mix av följande inslag: muntlig liturgi, narrativ teologi och vittnesbörd, maximalt deltagande i reflektion, bön och beslutsfattande, drömmar och visioner i personligt och offentligt gudstjänstliv som fungerande som en slags ikon för individer och församlingssamfund, och ett förutsatt samband mellan kropp och själ tillämpat genom bön om helande.³⁴

Pentekostalismen föregicks av den internationella helgelseörelsen under 1800-talet, där förkunnelse om helande och andedop var vanlig.³⁵ Rörelsen som då uppstod fick sitt internationella genombrott genom väckelsen på Azusa Street i Los Angeles 1906–09. Där förenades den nya förkunnelsen och praktiken med afro-amerikansk spiritualitet.³⁶ Både Farrow och Seymour hade sin bakgrund i helgelseörelsen och dess teologi. Från Azusa Street spreds pingstväckelsen till bl.a. Sverige redan samma år och den väckelseörelse som uppkom i Sverige fick sina första intryck därifrån.³⁷ Men det fanns också tidiga centra för pingstväckelsen i andra länder och världsdelar.³⁸ USA blev ett centrum för klassisk pentekostalism och afroamerikanska gudstjänstformer spelade en viktig roll när den formerades och spreds till andra länder, inte minst genom väckelsen på Azusa Street i Los Angeles 1906–09. I såväl Latinamerika som Europa, Afrika och Asien uppstod små pentekostala rörelser under 1900-talets inledande årtionden. Ett mer eller mindre globalt informellt nätverk uppkom samtidigt, trots diverse meningsskiljaktigheter både på nationell och internationell nivå.³⁹

Pentekostalismens utveckling efter andra världskriget innebar att den amerikanska pingströrelsens roll i världen förstärktes. Bakgrunden till detta

---

³⁴ Walter Hollenweger, *Pentecostalism. Origins and Worldwide Developments*. (Peabody: Hendrickson Publishers, 1997), s. 18–19

³⁵ Den första gången förkunnelse om andedop och praktiserande av tungotal fördes samman var i Topeka, Kansas, USA 1901. Det skedde vid en bibelskola präglad av helgelseörelsens teologi under ledning av Charles Parham (1873–1929). Dayton, *Theological Roots of Pentecostalism*, 121–141. Sverige fick företrädare för detta genom bl.a. August Boltzius (1836–1910), Nelly Hall (1848–1916) och Ebba Boström (1844–1902) i Uppsala, se Karl Linge, *F.A. Boltzius, Örbero: ÖM:s förlag*, 1959, Gunilla Gunner, 2003. *Nelly Hall: uppbyggnaden och ifrågasatt. Predikant och missionär i Europa och USA 1882–1901*. Uppsala: Uppsala Universitet, Tulikki Koivonen Bylund, 1994. *Frukta icke - allenast tro. Ebba Boström och Samariterhemmet*. Uppsala: Uppsala Universitet, 1994

³⁶ Framför allt Lucy Farrow (1851–1911) och William Seymour (1870–1922). Cecil Robeck, 2006. *The Azusa Street Mission and Revival. The Birth of the Global Pentecostal Movement*. Nashville: Thomas Nelson Publishers

³⁷ Jan-Åke Alvarsson, 2007. *Om Pingströrelsen. Essäer, översikter och analyser*. Skellefteå: Artos & Norma, s. 11–65

³⁸ Bl.a. i Indien (Mukti mission utanför Mumbai 1905–06), Chile (Valparaiso 1909) och Korea (Pyongyang 1907).

³⁹ Anderson, *An Introduction to Pentecostalism*, 19–38.

fanns i USA:s nya politiska, ekonomiska och kulturella roll efter andra världskriget och genom den nya politiska motsättningen mellan den demokratiska världen och Sovjetkommunismen. USA:s militära närvaro byggdes ut över världen genom nya allianser för att möta det kommunistiska hotet. Samtidigt blev amerikansk populärkultur och näringsliv världsledande. Sammantaget skapade detta nya och stora möjligheter för amerikanska kyrkor att verka genom mission, evangelisation och i ekumeniska sammanhang. De nya väckelserörelser bland amerikanska pingstvännen i slutet av 1940-talet använde sig till fullo av denna situation, både genom masseevangelisation, nya missionsstrategier och en ekumenisk attityd.⁴⁰ Förnyelsen i USA hade två grenar: *latter rain-väckelsen* och *helandeväckelsen*. Båda strömningarna påverkade, och ledde under 1960-talet över i, *den karismatiska väckelsen*. Latter rain-väckelsen innebar en förnyelse av gudstjänstliv och teologi och har utövat ett betydande inflytande på den karismatiska väckelsen i olika delar av världen under 1900-talets sista del.

Den karismatiska väckelsen började i USA under 1960-talet bland grupper av traditionella protestanter (anglikaner, lutheraner, metodister och reformerta) och från 1967 bland romerska katoliker, vilka upplevde andedop och tungotal och så småningom ett gudstjänstliv präglad av en karismatisk spiritualitet (se ovan). Initiala kontakter med ekumeniskt orienterade pingstvännen spelade en viktig roll och förkunnare med anknytning till helande- och latter rain-väckelserna fanns med från första början. Den ekumeniska attityden och undervisningen om Andens gåvor, lovsång och handpåläggning och tro på helande passade väl in i den nya väckelsens mönster. Från 1970-talet och framåt har väckelsen spridits undan för undan i allt vidare cirklar och gett upphov både till organiserade förnyelserörelser inom historiska kyrkor och stora nätverk av nya församlingar både i Europa, Afrika, Asien och Latinamerika. Idag finns majoriteten av pentekostala troende och församlingar i Asien, Latinamerika och Afrika söder om Sahara.⁴¹

Typer och samfundsformer – ecklesiologi

Mot bakgrund av den historiska framväxten av den karismatiska väckelsen har forskare försökt tydliggöra, benämna och karaktärisera pentekostalism. Det är förknippat med betydande svårigheter att klassificera olika pentekostala strömningar och förgreningar. Pentekostalismen är en ung kristen tradition och det historiska skeendet är inte avslutat. De olika förgreningar och strömningar som kan iakttas överlappar idag varandra i en

⁴⁰ D.E. Harrell Jr, 1975. *All Things Are Possible. The Healing and Charismatic Revivals in Modern America*. Bloomington: Indiana University Press,

⁴¹ Anderson, *An Introduction to Pentecostalism*, 63, 103, 144-165.

ökande utsträckning och det finns hela tiden en interaktion mellan dem. Dessutom återfinns karismatisk väckelse som överlappar det som benämns pentekostalism inom flera andra kyrkotraditioner. Det är dock möjligt att lyfta fram vissa historiska, spirituella och ecklesiologiska drag som kan utgöra grund för en idag relativt etablerad klassificering.⁴² De fyra förgreningar som det framför allt handlar om brukar benämnas klassisk pentekostalism, oberoende pentekostalism, karismatisk förnyelse, neokarismatiska församlingar, vilka beskrivs nedan. De hyser i sin tur olika varianter.

Klassisk pentekostalism ("pingstvänner") kallas församlingar, samfund och organisationer som uppstod som en följd av väckelsen under 1900-talets första decennier, däribland Pingströrelsen i Sverige. Under de senaste årtiondena har många av de klassiska pentekostala kyrkorna i olika länder slutit sig samman i världsvida nätverk i samarbete med de större amerikanska kyrkorna.⁴³

Oberoende pentekostalism benämns församlingar, samfund och organisationer i *Afrika och Asien* med spiritualitet som liknar den klassiska, vilka grundades genom kontakter med västlig klassisk pentekostalism. De blev tidigt oberoende och är starkt präglade av olika kulturtraditioner där de uppstod.⁴⁴

Karismatiska förnyelserörelser inom historiska kyrkor uppstod som ett resultat av den karismatiska väckelsen på 1960- och 1970-talen och finns idag i den romersk-katolska kyrkan.⁴⁵

Neokarismatiska församlingar och nätverk uppstod liksom de karismatiska förnyelserörelserna som ett resultat av den karismatiska väckelsen, fr.a. från slutet av 1970-talet och framåt. De har kännetecknats av ett återupplivande av trosundervisning som var vanlig i helgelseörelsen och tidig klassisk pentekostalism.⁴⁶

---

⁴² Allan Anderson, 2010. "Varieties, Taxonomies and Definitions", s. 13-29 in Anderson, A, Bergunder, M, et al, red., *Studying Global Pentecostalism. Theories and Methods*, Berkeley: University of California Press

⁴³ Exempelvis: World Assemblies of God Fellowship (150 nationella kyrkor, 67 milj. medl.), International Church of the Foursquare Gospel (ca 8 milj. medl. i 140 länder), Church of God (centrum i Cleveland, USA, ca 6 milj. medl. i ca 150 länder), Church of God in Christ (afroamerikansk pingstkyrka med 6-8 milj. medl. i ca 60 länder), och Apostolic Church (ca 6 milj., fr.a. i Västafrika).

⁴⁴ Exempelvis: Zion Christian Church i södra Afrika, Aladura-kyrkorna i Västafrika, och True Jesus Church i Kina.

⁴⁵ International Catholic Charismatic Renewal Services, lutherska kyrkor (t.ex. Oasrörelsen i Svenska kyrkan och Norska kyrkan) och i den anglikanska kyrkogemenskapen: New Wine, Holy Trinity Church Brompton.

⁴⁶ Exempelvis: Rhema Bible Churches, Trosrörelsen och Livets Ord i Sverige, Redeemed Christian Church of God i Nigeria, Universal Church of the Kingdom of God i Brasilien, Hillsong Church i Australien), av ett återupplivande av komunitetsideal (t.ex. husförsamlingsnätverk i Storbritannien och Skandinavien), och av ett närmande till reformert evangelikal teologi, t.ex. Calvary Chapel, Vineyard International och New Frontiers.

Det finns flera olika typer av pentekostal ecklesiologi men alla har den karismatiska spiritualiteten gemensamt, dvs. en betoning av den helige Ande och de så kallade andliga nådegåvorna som profetiskt tal, tungomålstalande och gåvan att bota sjuka. Ofta har det funnits en spänning mellan den karismatiska spiritualiteten och institutionaliserade kyrkostrukturer.

Klassisk pentekostalism anknyter ofta till vad som brukar benämnas frikyrkoecklesiologi, där kyrkan framför allt är de troendes gemenskap uttryckt i lokalförsamlingen och byggd på den personliga trosbekännelsen. En bakgrund till detta är att den klassiska pentekostalismen, dvs. församlingsrörelser, samfund och församlingar med rötter i väckelsen under 1900-talets första årtionden, oftast övertagit den församlingssyn som var vanlig bland metodister och baptister under senare delen av 1800-talet. Karismatiska förnyelserörelser inom historiska kyrkor och de neokarismatiska församlingsnätverken är ecklesiologiskt sett mångfacetterade. Utgångspunkt är dock upplevelsen av att den helige Ande har en eskatologisk dimension som syftar till en slutlig återupprättelse av den kristna kyrkans enhet.

Förnyelserörelser inom de historiska kyrkorna verkar inom dessa strukturer men strävar samtidigt efter en bred ekumenisk öppenhet. De nya församlingarna och nätverken har ofta försökt förändra frikyrkoecklesiologin. "Apostoliska nätverk" är en term som börjat användas om olika nätverk av oberoende församlingar och nya kyrkor. Karakteristiskt för samtliga är avvisandet av de typer av samfundsorganisation och folkrörelseideal som kännetecknat de äldre protestantiska frikyrkorna, liksom den demokratiska församlingsmodell som många frikyrkor antagit under 1800- och 1900-talen. De nya nätverken har kännetecknats av både större hierarkiska inslag och större oberoende för lokalförsamlingarna.

Teologi och spiritualitet

Den klassiska pentekostalismens teologiska grundpelare brukar beskrivas som: rättfärdiggörelsen genom tron, helgelse, helande, Kristi återkomst före tusenårskriget (premillennialism), och dopet i den helige Ande åtföljt av tungotal som tecken.⁴⁷ Den första grundpelaren är ett arv från den protestantiska reformationen (rättfärdiggörelsen genom tron) medan de tre följande förmedlats genom metodismen och den internationella helgelsrörelsen under 1800-talet. Den femte teologiska grundpelaren (dopet i den helige Ande åtföljt av tungotal som tecken) har då setts som den distinkta pentekostala överbyggnaden på en teologi i metodismens tradition. Historiskt finns således en gemensam bakgrund för klassisk pentekostalism i

---

⁴⁷ Dayton, *Theological Roots of Pentecostalism*, 15-33.

olika länder och i den protestantiska väckelserörelse i slutet av 1800-talet som kallas den internationella helgelseörelsen (*the international holiness movement*), vilken i sin tur hade sina rötter i metodismen och John Wesleys teologi.

Teologin som motiverade den klassiska pentekostalismen kom således framför allt från metodismens grundare John Wesley på 1700-talet. Under 1910-talet fick dock reformert och baptistisk teologi ett allt starkare inflytande och en första delning i väckelserörelsen skedde genom att en metodistisk och en baptistisk gren utkristalliserades.⁴⁸ Den baptistiska grenen splittrades under samma decennium i en teologisk dispyt om formuleringen av treenighetstron, där en ny gren som kom att kallas *Oneness pentekostalism* avvisade den klassiska kristna treenighetstron som den formulerats i exempelvis den nicenska trosbekännelsen och istället hävdade Kristi gudomliga natur på ett så framträdande sätt att Fadern och Anden endast sågs som uppenbarelseformer av Sonen.⁴⁹ De teologiska grundpelarna kommer särskilt till uttryck i den spiritualitet som präglar gudstjänstlivet.⁵⁰ Spiritualitet är emellertid inte enbart framträdande i gudstjänstlivet. I en bredare förståelse kommer spiritualiteten till uttryck såväl läror och praktiker.⁵¹

Pentekostalism i Sverige

I Sverige finns *klassisk pentekostalism* företrädd genom fr.a. *Pingströrelsen/Pingst – Fria Församlingar i Samverkan*. Det finns också mindre grupper inom Ekuмениkyrkan som bevarat traditioner av klassisk pentekostalism, med rötter i väckelser under 1900-talet.⁵²

Lewi Pethrus (1884–1974) var ledare för Pingströrelsen under en stor del av 1900-talet och pastor för Filadelfiakyrkan i Stockholm i över 47 år (1911–58). Filadelfiakyrkan växte under hans ledarskap till att bli världens största

---

⁴⁸ Exempel från den metodistiska grenen är: Church of God in Christ i USA och en baptistiska, Assemblies of God i USA och Pingströrelsen i Sverige.

⁴⁹ Ett amerikanskt samfund som representerar denna gren är United Pentecostal Church International (UPCI).

⁵⁰ Kärkkäinen 2002, s. 70: "Many observers of the movement hold that the "revalorization of the Charismata" – rather than theological analysis – entails the most important contribution of Pentecostalism and later Charismatic movements. Pentecostalism has (re)introduced a dynamic, enthusiastic type of spirituality to the modern church. The focus of Pentecostal spirituality is experiencing God mystically as supernatural. The category of experience is essential to understanding the spirituality of Pentecostals, and thus their worship."

⁵¹ Josefsson, Ulrik. 2005. *Den tidiga pingströrelsens spiritualitet*. Lund: Bibliotheca Theologiae Practicae.

⁵² Två äldre amerikanska pingstkyrkor som etablerat sig i Sverige på senare tid är *United Pentecostal Church International* (församlingar i Stockholm, Falun) och *International Church of the Foursquare Gospel* (församlingar i Varberg, Göteborg, Borås och Stockholmsområdet).

lokala pingstförsamling (ca 6000 medl) under 1930- och 40-talen och var ett centrum för den svenska pingstmissionen i Brasilien. Pethrus' ecklesiologi såg kyrkan som en samling av troende individer från alla samfund och lokala församlingar. Ecklesiologin hängde samman med en historieuppfattning som betonade kyrkans förfall efter den apostoliska tiden och dess upprättelse i den yttersta tiden. Återupprättelsen fick sin kulmen genom pingstväckelsen, vilken utmanade den historiska kristendomens strukturer. Lewi Pethrus och Filadelfiaförsamlingen utslöts ur det Svenska Baptistsamfundet 1912 på grund av att församlingen praktiserade öppen nattvardsgång. Olika syn på tungotal och andedop var dock en bakomliggande fråga. Lewi Pethrus kom att se samfundsstrukturer som ett stort hinder för kristen enhet och det bidrog till en bredare kritik mot frikyrkosamfunden som fenomen. Lewi Pethrus kritik mot frikyrkosamfunden påverkades också av en tradition av radikal kongregationalism inom baptismen. Den praktiska konsekvensen blev att Lewi Pethrus kom att kämpa för varje enskild lokalförsamlings formella självständighet. Den radikala kongregationalismen gjorde det möjligt för församlingar från andra frikyrkor att associera sig med Pingströrelsen, men den ledde dock inte till någon större kristen enhet.⁵³

Karismatisk väckelse i Sverige

Den karismatiska väckelsen introducerades i Sverige under andra hälften av 1960-talet av fr.a. Lewi Pethrus och Full Gospel Business Men (FGBMFI).⁵⁴ Andedopsväckelse och ekumeniska bönegrupper på många platser i landet blev följden.⁵⁵ Samtidigt med den karismatiska väckelsen spreds, kom de så kallade Jesusfolket till Sverige. Jesusfolket var en väckelse bland hippies på den amerikanska västkusten. Hippiekulturen, med dess musik och olika modeattribut, förenade ungdomsgenerationer på båda sidorna av Atlanten och skapade kontaktytor för evangelisation. En annan viktig impuls kom

---

⁵³ Lewi Pethrus lämnade sin roll som pastor för Filadelfiakyrkan i Stockholm i slutet av 1950-talet men fortsatte att fungera som en framträdande ledare i den svenska pingströrelsen fram till sin död 1974. Under sitt sista årtionde i livet omvärderade han delvis sin radikala kongregationalism och framhöll att den måste underordnas mer övergripande teologiska perspektiv, fr.a. utvecklingen i riktning mot kristen enhet som skedde genom den begynnande karismatiska väckelsen. Pethrus stödde denna och bidrog aktivt till dess framväxt i Sverige.

⁵⁴ Den karismatiska väckelsen fick sitt genombrott i Sverige genom flera konferenser 1972–74. Följande konferenser spelade en viktig roll: det kristna riksmötet G72 i Göteborg och Karisma-konferenserna i Stockholm (1972–1974), Umeå (1974), och Falkenberg (1974), se Claes-Göran Bergstrand, 2018. *Den karismatiska väckelsen – vad hände? Reportage och minnesbilder från 60-, 70- och 80-talens andliga förnyelserörelse i Sverige*. Handen: Xmedia, s. 56–134.

⁵⁵ Stockholms Teologiska Institut (docent Gösta Hök, författarinnan Ylva Eggehorn), Fjellstedtska skolan i Uppsala, City Pingstförsamling i Stockholm (Stanley Sjöberg), Ashramrörelsen inom Metodistkyrkan (Sten Nilsson), Södermalms Fria Församling (Bror Spetz, slutet av 1970-talet) och Katarina kyrka på Södermalm (Helge Fosseus) i Stockholm blev några av väckelsens centra, se Bergstrand, 2018. *Den karismatiska väckelsen – vad hände?*, s. 56–134, 218–220.

genom upptäckten av den dramatiska församlingstillväxten i Yoido Full Gospel Church, Seoul, under ledning av pastor Yonggi Cho.⁵⁶ Inom den karismatiska rörelse som steg för steg formats framträdde flera olika riktningar efter 1977:

- 1) de som ville stanna kvar inom äldre kyrkor och verka för andlig förnyelse där,
- 2) de som ville utveckla ekumeniska bönegrupper till kommuniteter,
- 3) de som anknöt till den internationella församlingstillväxtrörelsen och ville föra in dess idéer i Sverige.
- 4) de som med utgångspunkt från karismatiska erfarenheter ville bedriva evangelisation och mission.⁵⁷

Det fanns inte några vattentäta skott mellan dessa fyra inriktningar. Till grupp ett bland de fyra riktningarna ovan hörde många av de präster som berörts av den karismatiska väckelsen. Ashram-rörelsen under Sten Nilssons ledning var en samlingspunkt för andedöpta kretsar inom och utanför Metodistkyrkan. Ashramrörelsen var en böne- och retreatrörelse med rötter i Indien, där Sten Nilsson varit missionär. Den blev betydelsefull i Uppsala, där den karismatiska väckelsen berört prästgymnasiet Fjellstedtska skolan och studenter vid universitetet. Dessa grupper knöt an till Ashram-rörelsen men också till låg- och högkyrkliga strömningar inom Svenska kyrkan. Här fanns i slutet av 1970-talet den grupp av personer, fr.a. Ulf och Birgitta Ekman, som 1983 startade *Församlingen Livets Ord* och *Livets Ord Bibelcenter*.

Församlingen Livets Ord och dess bibelskola *Livets Ord Bibelcenter* har sedan mitten av 1980-talet utgjort centrum för de mest omfattande nätverken som uppstått som ett resultat av den karismatiska väckelsen i Sverige. Församlingen Livets Ord i Uppsala är den största lokala neokarismatiska församlingen i Sverige med drygt 3000 medlemmar och har varit ett nav för både inomkyrklig och frikyrklig karismatisk förnyelse och neokarismatiska församlingar.

Livets Ord och ett 40-tal neokarismatiska församlingar bildade i början av 1990-talet *Trosrörelsen* som ett registrerat trossamfund. Trosrörelsen har karaktären av en juridisk konstruktion och församlingarna är oberoende och ingår i nätverk av olika slag. Idag finns cirka 40 församlingar i trossamfundet och ett sammanlagt medlemsantal på närmare 10 000.⁵⁸

---

⁵⁶ Yonggi Cho kom till Sverige flera gånger mellan 1975 och 1980. till Filadelfiakyrkan i Stockholm och 1978 och 1980 till Citykyrkans i Stockholm församlingstillväxtkonferenser. Som en slags vändpunkt eller slutpunkt i karismatiska väckelsens inledningsfas i Sverige brukar den konferens räknas som hölls i Katarina kyrka i Stockholm 31 januari-3 februari 1977.

⁵⁷ Knut Frohm, *Livsstil eller organisation. En studie av några kristna gemenskapsgrupper i 1980-talets Sverige*. Lysekil: BokHuset, 1995, 45–54.

⁵⁸ Antalet aktiva personer ligger genom församlingarnas satsningar på förskolor, grundskolor, bibelskolor, gymnasieskolor, teologiskt seminarium och socialt arbete förmodligen på cirka 13

Inom Svenska kyrkan blev Göteborgs stift ett fäste för den inomkyrkliga karismatiska förnyelsen. Göteborgs stift leddes under slutet av 1970-talet och under 1980-talet av biskop Bertil Gärtner. Han skapade möjligheter för dem som nu ville att den karismatiska väckelsen skulle leda vidare till en förnyelse inom Svenska kyrkan. Åh stiftsgård gjordes till ett centrum för förnyelsen. Ur kretsarna kring Åh Stiftsgård växte den svenska *Oasrörelsen* fram.⁵⁹

Det finns en rad nyare neokarismatiska församlingsnätverk i Sverige, vilka grundats under 1990-talet och 2000-talet. Bland dessa finns dels sådana som uppstått i Sverige och spritts till andra länder, dels sådana som är ett resultat av att församlingar grundade i Sverige samarbetar med kyrkor och nätverk i andra länder, dels församlingar som etablerats i Sverige i missionssyfte och det finns också nya församlingsnätverk som har sin bakgrund i migration. Det finns dessutom ett stort antal oberoende församlingar och församlingar som är medlemmar i äldre frikyrkosamfund, främst Pingströrelsen och Evangeliska Frikyrkan, och som kännetecknas av samma spiritualitet och teologi som återfinns i de neokarismatiska församlingsnätverken. Sammanlagt handlar det, allt som allt, om över 450 församlingar i Sverige, vilka således utgör en slags ny samfundsöverskridande församlingsrörelse.

Svenska församlingar, inom både Svenska kyrkan och frikyrkorna, har anslutit sig till nätverk och kyrkor i andra länder, bl.a. *New Wine, Salt & Light, New Frontiers, Vineyard International, Calvary Chapel* och *Hillsong Church*.⁶⁰ *New Wine* och *Salt & Light* är internationella ekumeniska nätverk av församlingar med ursprung i Storbritannien, *New Wine* i den anglikanska kyrkan och *Salt & Light* bland kommuniteter i samma land. Från Storbritannien kommer också *New Frontiers, Vineyard International* och *Calvary Chapel* är båda internationella kyrkor med bas i Kalifornien, USA och rötter i Jesusfolket under 1970-talet. Exempel på neokarismatiska

---

000. Livets Ords internationella nätverk består av cirka 1500 församlingar i f.d. Sovjetunionen, olika delar av Europa, och Indien, och 2014 fanns ca 250 000 aktiva personer. *Word of Life International* skapades 2012 och organiserar församlingar och nätverk i olika länder, av vilka många uppstått som ett resultat av Livets Ords missionsarbete.

⁵⁹ I början av 2000-talet samlade Oasrörelsens sommarkonferenser cirka 5 000 personer, ibland ända upp till cirka 10 000 personer. Under några års tid var förmodligen ca 20 000 personer aktiva genom konferenser, retreat, mm. Oasrörelsen har inga formella medlemmar utan är en rörelse av enskilda sympatisörer inom Svenska kyrkan. Teologiskt står Oasrörelsen på en högkyrklig grund. Den högkyrkliga teologin innebär en betoning av sakramenten, ämbete och liturgi inom ramen för en evangelisk-luthersk bekännelse. När det gäller synen på Anden och Andens verk och gåvor har Oasrörelsen tydligt manifesterat sin ekumeniska inriktning genom att till sina konferenser bjuda in förkunnare från såväl Troströrelsen och Pingströrelsen som från den karismatiska rörelsen inom den romersk-katolska kyrkan.

⁶⁰ *New Wine*: ca 10 församlingar i olika frikyrkor och Svenska kyrkan, *Salt & Light*: ca 20 frikyrkoförsamlingar.

internationella nätverk som grundat församlingar i Sverige är *Hillsong* och *Universal Church of the Kingdom of God*.⁶¹

När det gäller församlingar och församlingsnätverk som har sin bakgrund i migration finns idag ett stort antal (ca 250). De mest omfattande är *Redeemed Christian Church of God* (RCC, Nigeria) med 35 församlingar, *International Church of the Foursquare Gospel* (USA & Brasilien), *Deeper Life Bible Church* (Nigeria), *Iglesia Unida Pentecostal Europa* (Colombia), *Mountain of Fire and Miracles* (Nigeria) med fem-sex församlingar var, och *International Mission Church* (IMC) med åtta församlingar. Det finns också mindre nätverk av filippinska, etiopiska, eritreanska, brasilianska, koreanska församlingar, m.fl. Det finns ett 80-tal svenskspråkiga samfundsberoende neokarismatiska församlingar. Flertalet är bildade från slutet av 1980-talet och framåt.⁶²

---

⁶¹ Hillsong med bakgrund i Australien, har etablerat en församling i Stockholm som även är medlem i Pingströrelsen och som har associerade församlingar i bl.a. Göteborg. *Universal Church of the Kingdom of God* från Brasilien, med en församling i Stockholm.

⁶² T.ex. Centrumkyrkan i Sundbyberg, Församlingen Arken i Kungsängen, Citykyrkan i Örebro, Citykyrkan i Älmhult, Församlingen Staden på Berget i Horred, Församlingen Agape i Sundbyberg, Församlingen Mosaik i Uppsala, Församlingen Kraftkällan i Osby, One Heart Church i Stockholm, m.fl., se Aronson 2016, *Ett nytt karismatiskt landskap*.

Kapitel 2: Iglesia Nueva Creación i Sollentuna

Émir Mahieddin

Bakgrund

Redan på 1970-talet etablerades de första spanskspråkiga pentekostala grupperna i Stockholm, efter det att tusentals chilenska politiska flyktingar kom till Sverige efter kuppen mot Pinochet år 1973. Mellan 1973 och 1983, kom nästan 10 000 chilensare som flyktingar till Sverige. Flyktingar från Uruguay som tidigare sökt asyl i Chile sökte sig också till Sverige. De latinamerikanska församlingarna har sedan ökat ytterligare i antal under 2000-talet.

Hälften av alla med medborgskap från ett latinamerikanskt land är ifrån Chile. Idag är Sverige det tredje största landet i världen räknat utifrån chilensare (efter USA och Argentina). Nästan 28 000 chilenska medborgare har fått sitt hem i Sverige.⁶³

Historien om den chilenska – eller latinamerikanska – invandringen till Sverige är komplex. Tusentals latinamerikaner konverterade till radikala former av protestantisk kristendom från att tidigare ha varit erfarna socialistiska aktivister eller traditionella katoliker. Grupperna av migranter är mycket heterogena. Resorna fram och tillbaka mellan Latinamerika och Sverige har fortsatt och den så kallade latinamerikanska "diasporan" har förändrats efter de första flyktingarna som kom på 1970-talet. En del av dessa migranter konverterade när de kommit i Sverige, medan andra hade med sig någon form protestantisk kristen tro från Latinamerika.

Migranterna från Chile bestod inte endast av vänsteraktivister. Det fanns till exempel pro-Allende kristdemokratiska aktivister, men många andra såg även gränsöppningen 1973 som ett tillfälle att flytta. De hade planerat en flytt långt före de politiska händelserna som ledde till och möjliggjorde att

---

⁶³ 2018 fanns det totalt drygt 72 000 personer, varav cirka 34 000 boende i Stockholm med omnejd, som har medborgarskap från något latinamerikanskt land. Majoriteten (20 000) kom mellan 1980 och 1990. Siffrorna har varit mer eller mindre konstanta sedan dess med 1000 till 2000 nya invandrare från Latinamerika varje år. SCB-statistik. « Utrikes födda efter födelseland och invandringsår 31 december 2018 » URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

många lämnade landet. På grund av ekonomiska svårigheter andra till att starta sin migrationsresa på 1980-talet.⁶⁴

1981 grundades den första självständiga spansktalande församlingen i Stockholm av Wilfredo Bustos, en chilensk flykting som tidigare varit med i den svensktalande pingstförsamlingen på Södermalm. I den svensktalande församlingen etablerades tidigt en spansktalande grupp för latinamerikanska flyktingar. Gruppen leddes av Ivar Svensson, en missionär med bakgrund i en missionärsfamilj som hade varit i Latinamerika i tre generationer.⁶⁵

Bustos församling kallas *Misión Evangelica Internacional*, och beräknades ha cirka 500 medlemmar år 2020. Den nu största spansktalande församlingen i Sverige grundades år 2000 av Rodolfo Rojas, med bakgrund i Argentina. Han bär titeln "Apostel" och har ett ganska kontroversiellt rykte i latinamerikanska pentekostala kretsar i Stockholm. Församlingen heter *Iglesia Mision Cristiana* eller *International Mission Church - IMC*. Det finns ett fåtal liknande stora församlingar. Medan de finns en mängd latinamerikanska församlingar med 20 till 100 medlemmar.

En annan viktig aktör i framväxten av pentekostal kristendom bland latinamerikaner var pastor Eduardo Hurtado, en före detta kommunistisk aktivist och lärare från Chile. Efter att på sin resa ha passerat Rumänien bosatte han sig i Sverige 1974. När han kom till Stockholm, fick han skydd av Maranatarörelsen där han också fann en personlig tro. Han startade sedan en spansktalande bönegrupp med hjälp av finska pingstmigranter kopplade till pingstkyrkan Filadelfia i Stockholm. Hurtado grundade sedan en egen församling år 1989, *Iglesia para Todos (Kyrka för alla)*. Kyrkan blev mycket populär och flera hundra människor konverterade 1990. Händelsen är omtalad och hundratals nya kristna blev "berörda av Anden", vilket åtföljdes av starka känslomässiga uttryck.⁶⁶

Det finns idag ett trettiotal latinamerikanska evangelikala församlingar i Stockholm, varav de flesta är spansktalande.⁶⁷ Sammantaget finns mellan 4 000 och 5 000 *evangélicos* – som de kallar sig själva – i Stockholm med förorter.⁶⁸ Många av dessa församlingar är relaterade till varannan, eftersom

⁶⁴ Se Lindqvist, Beatriz. 1991. *Drömmar och vardag i exil. Om chilenska flyktingar kulturella strategier*. Stockholm: Carlsson, Nordin, Magdalena. 2004. *Religiositet bland migranter. Sverige-chilenaers förhållande till religion och samfund*. Lund Studies in Sociology of Religion 5: Lunds universitet

⁶⁵ Se Aronson, Torbjörn. 2016. *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige*

⁶⁶ Intervju med Eduardo Hurtado, före detta pastor i *Iglesia para Todos*. Se även Mahieddin, 2020. "Latin American Pentecostals in Sweden. Belief and Mistrust in Stockholm's Urban Space", I Larsson O., Kinström Dahlin M., Winell A. (red.), *Migration, Religion and Existential Well-being*. London: Routledge, s. 168–183.

⁶⁷ Några församlingar har sitt ursprung i brasiliansk migration och firar sina gudstjänster på portugisiska.

⁶⁸ För mera detaljer, se Aronson, 2016. Se också avsnittet om pentekostalism vad gäller benämningen evangelisk.

församlingarna ofta har delats och därmed har rötter tillbaka till de första pentekostala spansktalande grupperna i Stockholm. Ofta känner pastorerna varandra genom att de har jobbat tillsammans eller varit medlemmar i samma församling någon gång. I de här församlingarna återfinns inte enbart latinamerikaner. Det finns också afrikaner, exempelvis från Moçambique (för att de bor i närheten och förstår spanska pga. av likheten med deras modersmål, portugisiska) eller Kongo för att de hade bott i Spanien kan språket, spanjorer och svenskar utan utländsk bakgrund, som kan vara släkt med svenskar med latinamerikansk bakgrund.

Iglesia Nueva Creación bildas

Under 1980- och 1990-talet var flera latinamerikanska församlingar intresserade av att etablera sig i Sollentuna, eftersom många chilenska flyktingar hade bosatt sig där under 1970-talet, vilket gjorde att kommunen fick smeknamnet "*Chilentina*". Ingen spansktalande församling hade dock lyckats etablera sig där innan *Iglesia Nueva Creación*, som då hette *Iglesia del pueblo*.⁶⁹

Luis Berrios, en chilensk flykting, som kom till Sverige på 1980-talet, kom att spela en central roll för det som skulle bli *Iglesia Nueva Creación*. Berrios hade blivit kristen 1990 i församlingen *Iglesia para todos*, grundad av pastorn Eduardo Hurtado. Han stannade emellertid bara där några månader. Han upplevde att han inte skulle mogna tillräckligt i tron i denna församling. Han gick vidare till en församling som drevs av en dominikansk pastor som undervisade på ett sätt som han gillade, men efter några år utvisades denne pastor från Sverige. Församlingen försvann och dess medlemmar spreds till olika grupper i Stockholm. Luis Berrios bodde då på Lidingö, men upptäckte att det fanns en ledig kyrkolokal i Sollentuna vid Rottebro stationen. Han träffade där en pastor vid en gudstjänst som hette Alfonso Ambrosi som var utbildad i USA⁷⁰. Ambrosi var doktor i teologi och den enda latinamerikanska pastorn i Stockholm med denna typ av högre utbildning. Annars var de flesta pastorer unga konvertiter med mycket liten erfarenhet eller teologisk kunskap. Ambrosis undervisning formar fortfarande församlingen *Nueva Creación*s identitet: medlemmarna anser att församlingens styrka är kunskapen och undervisningen i teologi, till skillnad från vissa andra församlingar där exempelvis musiken kan ses som en avgörande identitetsmarkör. Ambrosi hade kommit till Sverige med sin fru (som var

---

⁶⁹ Detta avsnitt bygger på intervjuer med Luis Berrios och Andrei Perez, respektive före detta pastor och nuvarande pastor i *Iglesia del pueblo/Iglesia nueva creación*.

⁷⁰ Han var utbildad i USA, men ursprungsland i Latinamerika är osäkert. Under intervjuer sa några att han var från Colombia och andra pratade om Ecuador.

svenska) och ville bli missionär. Han såg ett stort behov av mission i det sekulariserade Sverige. Berrios och Ambrosi bestämde sig för att gå samman för att arbeta med den latinamerikanska gemenskapen i Sollentuna och grunda en ny församling där.

Luis blev Ambrosi biträdande pastor och de grundade församlingen i Rotebro i oktober 1994. Inledningsvis hade församlingen upp emot 70 medlemmar. De registrerade församlingen hos Skattemyndigheten som en ideell förening 1995.⁷¹ Kyrkan kallades ursprungligen "*Nueva Jerusalem*" (den nya Jerusalem). Luis berättar att fanns det en "sekt" som hade samma namn i södra Sverige. Det fick dem att byta namn till *Iglesia del Pueblo*. Namnet var mycket populärt då många latinamerikaner i Sverige var vänsterpolitiska flyktingar. Begreppet "*pueblo*" ("folk") gav positiv genklang, berättar Luis. För Luis talar begreppet lika mycket om "Guds folk" som om ett "politiskt folk". Han berättar att han regelbundet kontaktades av vänsterpolitiska aktivister, inklusive de tidigare livvakterna för president Allende, på grund av namnet. Han säger att han, trots att han var pentekostal pastor, hade utmärkta förbindelser med sekulära vänsteraktivister. Det finns fortfarande många personer med kommunistisk eller vänsteraktivistisk bakgrund i latinamerikanska församlingar. Exempelvis är en av de äldste i församlingen en kvinna som var engagerad som militär i sandinisternas befrielsefront i Nicaragua.

Församlingslivet var mycket enkelt i början. Kyrkan ägde väldigt lite saker men hade lokaler i en lägenhet där också flera illegala invandrare bodde. Där fanns bland annat två sovsäckar, som de hittade av en slump, och som de lånade ut vid behov. Luis hade också hittat en radioapparat som de använde för att spela musik under gudstjänsten.

Luis kom till kyrkan varje dag från kl. 17 till 21 för att be och fasta *efter jobbet*. Han arbetade som reparator. Han var ofta ensam och träffade personer som kom för förbön. Varje lördag mellan kl. 8 och 18 följde två "systrar" från Colombia och Peru med honom till kyrkan. År 2002 lämnade Ambrosi församlingen på grund av sjukdom och problem i familjen. Luis blev då seniorpastor, ett uppdrag han utförde utan ersättning. Han säger att han aldrig hade tänkt arbeta professionellt som pastor. Pastor var inte ett sätt att tjäna pengar, säger han. Han behöll sitt tidigare arbete och ägnade sin fritid åt församlingen. Han gjorde hembesök hos medlemmar och familjer som behövde förbön. Precis som pastor Ambrosi kom han ofta hem vid midnatt. Han var då ensamstående, vilket gjorde att han kunde ägna mycket tid åt församlingen. Han hjälpte ofta par med svårigheter i äktenskapet eller bad för de sjuka. Det fanns också några få cellgrupper (små hemgrupper som

---

⁷¹ Waern, Clas, red.: Pingströrelsen. *Del 1: Händelser och utveckling under 1900-talet*. Örebro; Libris, 1997, s. 395,

samlas för att be tillsammans) under två år. Men medlemmarna fördrog att träffas i kyrkan vilket gjorde motivationen för cellgrupper svag och initiativet dog ut.

Luis minns till exempel när de tog emot ett kubanskt evangeliskt kristet par som visade sig vara professionella musiker. Deras ankomst gjorde det möjligt att skapa en lovsångsgrupp, vilket bidrog till att stärka församlingen. Luis började också be regelbundet på Sergels Torg i Stockholm för kubaner som sökte politisk asyl. Några av dessa asylsökande fanns kvar i församlingen under fältarbetet, så också den nuvarande pastorn. I slutet av 1995 hittade de det rum på Malmvägen där församlingen fortfarande möts 2020.

Luis församling var den första spansktalande i Sollentuna och den enda latinamerikanska församlingen i Storstockholm som hade egna lokaler. Kännedomen om församlingen ökade succesivt och allt fler deltog i gudstjänsterna, exempel spansktalande medlemmar i en svensk baptistförsamling som var mycket glada över att kunna delta i gudstjänster på sitt modersmål. Församlingen växte succesivt. De grundade radiokanalen *La Voz del Pueblo* (Radio Folkets röst), med mycket begränsade resurser. De gjorde under ett antal år radioprogram i Sollentuna närradio.⁷² Under över tio års tid, från 1997 och framåt, bedrev *Iglesia del Pueblo* också studiecirkelverksamhet i samarbete med ABF. Tillsammans med ABF anordnade församlingen fr.a. samhällsorienterande kurser om familjerelationer, kvinnors integritet, allmänna integritetsfrågor, arbete mot diskriminering och mobbning samt om generationsskiljande frågor.⁷³ 1997 fick församlingen hjälp av en kvinna från den svenska pingströrelsen, som var gift med en latinamerikansk man, att gå med i Pingst FFS.⁷⁴

Luis försökte träffa och samarbeta andra latinamerikanska pastorer i Stockholm. Han försökte upprätthålla goda relationer med både latinamerikanska och svenska pastorer. Han var ofta den enda utrikesfödda pastorn vid pingstpastorkonferenser i Sverige.

Många personer kom och gick under åren. De flesta var i Sverige av ekonomiska skäl. Många sökte asyl men fick efter lång vänta avslag och utvisades. Några kom från Peru eller Kuba, men där fanns också personer från Indonesien tillsammans med svenska medborgare som talade spanska. Församlingen började också sända missionärer utomlands. Församlingen grundade en kyrka Nicaragua, som de sedan överlämnades till tyska missionärer. De startade också en missionsutpost i Rumänien som överlevde en kortare period.

---

⁷² www.jvnf.org/books/Folkets_kyrka_Sollentuna_ABF_reportage_2008.pdf

⁷³ www.jvnf.org/books/Folkets_kyrka_Sollentuna_ABF_reportage_2008.pdf

⁷⁴ www.ratsit.se/8148012704-IGLESIA_NUEVA_CREACION, Waern, Clas, red.: *Pingströrelsen. Del 1: Händelser och utveckling under 1900-talet*. s. 395

Sedan 2014 har *Iglesia Nueva Creación* drivits av pastor Andrei Perez, som kom till Sverige från Kuba 1994. Andrei var under dessa år Luis' assistentpastor. När Andrei efterträdde Luis 2014 bytte församlingen namn till "*Iglesia Nueva Creación*". Efter att Luis lämnat sitt uppdrag som pastor anslöt han sig till en närbelägen latinamerikansk församling. Denna församling, *Iglesia para todos*, leddes av pastor Renzo Noé. Församlingen flyttade till Märsta i januari 2020.

De allra flesta av församlingens medlemmar kom till Sverige på 1980- och 1990-talen, och ytterligare medlemmar anslöt i början av 2000-talet. Ungefär ett tjugotal barn till dessa medlemmar, till största delen födda i Sverige, besöker församlingen regelbundet. De som utgör församlingens kärna lärde känna varandra när de var flyktingar i Sverige under andra hälften av 1990-talet. Dessa familjer gick igenom likartade administrativa och ekonomiska svårigheter i mötet med det svenska samhället och olika myndigheter. De berättar att de "växte upp tillsammans" delade såväl andliga som vardagliga erfarenheter med varandra. De beskriver sig själva som en "familj". Deras respektive barn hänvisar alla till första generationens vuxna som "morbror/farbror" (*tio*) och "faster/moster" (*tia*).

Iglesia Nueva Creación är en av de äldre spansktalande latinamerikanska församlingarna i Stockholmsområdet. Församlingen hade i slutet av 1990-talet ca 140 medlemmar, 2020 har de ca 60 medlemmar och ca 100 aktiva deltagande personer.⁷⁵ Många av medlemmarna och besökarna är bosatta i Sollentuna, Spånga/Västerort, Järfälla och Upplands-Väsby.⁷⁶ Gudstjänsterna hölls inledningsvis i Rotebros gamla kyrka, varefter församlingen flyttade till Malmvägen 24B i Häggvik, Sollentuna kommun. Idag håller församlingen till på Tingsvägen 27, på gångavstånd från Sollentuna Centrum.⁷⁷ Något organiserat samarbete med Filadelfiaförsamlingen eller med *Iranian Church of Grace* verkar inte förekomma i någon större omfattning, trots att alla tre tillhör Pingst FFS. Däremot sker ett utbyte med andra latinamerikanska församlingar i Stockholmsområdet. Ett exempel var den gemensamma gudstjänsten och bönedagen för Sverige som hölls i *Iglesia Nueva Creación*'s dåvarande lokal den 29 januari 2017. Gudstjänsten arrangerades av sex latinamerikanska församlingar tillsammans. De övriga var *Centro Cristiano Nueva Vida* (Järfälla, Pingst FFS), *Iglesia de Dios Pentecostal Mision Internacional*, *Iglesia Redimida de Dios* (Norrmalm), *Iglesia Asambleas de Dios* och dessutom *La Viña Esperanza de Vida* (Stockholm Vineyards

⁷⁵ Angående medlemsutveckling, se Waern 1997, s. 395, *Pingströrelsens årsbok 2018*, s. 46, se också vänkretsen på församlingens FB-sida: www.facebook.com/iglesia.nuevacreacion.906/friends

⁷⁶ www.jvnf.org/books/Folkets_kyrka_Sollentuna_ABF_reportage_2008.pdf

⁷⁷ www.kyrkatorget.se/folkets.kyrka, se också www.facebook.com/iglesia.nuevacreacion.906/about

spansktalande församling).⁷⁸ Pastorena från de olika församlingarna håller också kontakt via *Iglesia Nueva Creación* Facebooksida.⁷⁹ Det finns också kontakter till den andra latinamerikanska församlingen i Sollentuna, *Iglesia Para Todos*, där bl.a. den tidigare pastorn Luis Berrios var medlem under fältarbetets tid.

Organisation och verksamhet.

Församlingen *Iglesia Nueva Creación* är som nämnts registrerad som ideell förening i Sollentuna kommun och som församling i Pingst FFS. De betalar medlemsavgift och ett bidrag till pingströrelsens missionäraktiviteter internationellt, men samarbetet med Pingst FFS är inte så betydelsefullt i praktiken. Andrei Perez samarbetar framför allt med andra spansktalande församlingar, särskilt med grannförsamlingen (fram till januari 2020), *Iglesia para todos*, ledd av Renzo Noe, en pastor från Peru. Pastorena bjuder in varandra att predika och vissa medlemmar har delar av sin familj i den andra församlingen.

År 2020, träffades församlingen varje söndag kl 11:00 för huvudgudstjänst i föreningslokaler som hyrs från staden Sollentuna (och via livesändningar på nätet under coronapandemin). Kyrkolokalerna består av två rum som ligger på samma gata men är förbundna med varandra. Den ena är gudstjänst- och bönerum och den andra används som en fikalokal, samt för söndagsskola. Bibelstudier äger rum på torsdagskvällar från 18.30 till 20.30. På tisdag klockan 18.00 samlas en del medlemmar för ett timmes bönemöte. En grupp träffas för att fasta, be och studera Bibeln på lördag morgon och delar sedan en måltid tillsammans. Alla dessa aktiviteter sker på spanska och översätts till svenska endast vid behov. En person sitter då vanligtvis bredvid den icke-spansktalande gästen och översätter predikan. Söndagsskolan hålls också på spanska. Pastorn säger att det handlar om att lära nästa generation föräldrarnas språk.

I början bestod församlingen mest av konvertiter som hade upptäckt den kristna tron när de anlände till Sverige. Beslut gällande församlingen fattades då endast av pastor Ambrosi och senare av Luis Berrios. Så småningom sågs vissa medlemmar som tillräckligt mogna i tron för att bli äldste och församlingsledningen växte. Idag finns det två ledare (*lideres*) och två äldste (*ancianos*) och en kassör som vid behov kallas till ledningsmötena som äger rum två gånger i månaden. De nuvarande äldste valdes av Andrei när han blev pastor och presenterades sedan för en generalförsamling för val av hela

---

⁷⁸<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=158802501276554&set=t.100007908071238&type=3&theater>

⁷⁹ www.facebook.com/iglesia.nuevacreacion.906/friends

kyrkan. Kärnan av församlingen består av ett team av människor som anlände till Sverige samtidigt och som träffades i ett flyktingläger i Karlsund. Några av dem har dessutom passerat Sovjetunionen innan de bosatte sig i Sverige. En del bodde eller studerade i Sovjetunionen på grund av de kopplingar som fanns mellan östblocket och politiska krafter eller socialistiska regimer i Latinamerika.

Församlingen fungerar som en ideell förening. Stadgarna och pastorns roll är tydliga, särskilt vad gäller ekonomin. Pastorn kan godkänna utgifter upp till 5000 kr. Utöver detta måste ett godkännande hämtas från församlingens kollegiala ledning. För kostnader som överstiger 20 000 krävs beslut från församlingens årsstämma som äger rum under årets första kvartal.⁸⁰Församlingen är ekonomiskt självständig och får inga bidrag. Inkomsterna kommer främst från medlemsgåvor. Längre tillbaka fick de bidrag från ABF och SIDA för att organisera utbildningar, inklusive bibelstudier. De avsade sig emellertid dessa bidrag och uppdrag av bland annat "ideologiska skäl" (enligt pastorns ord) för att vissa ABF-medlemmar, ateister och socialister, ville inte samarbeta med religiösa organisationer. Dessutom blev den administrativa bördan för stor. Pastorn framhåller också församlingens ekonomiska autonomi som en biblisk princip:

Vi är verkligen självständiga. Jag tror att det överensstämmer med den bibliska modellen. I Bibeln ser vi inte ett fall där kyrkan skulle ha fått stöd av någon regering eller som skulle ha varit dess officiella kyrka. Det ser du inte i Bibeln. Låt oss säga att mönstret som fastställs i Bibeln är att medlemmarna, dvs. de som träffas i församlingen, är de som stödjer kyrkan och de som arbetar i den.

Församlingen är engagerad i evangelisation. Pastor Ambrosi insåg snart att gatuevangelisation inte var fungerade i Sverige. Han skapade därför istället en radiostation. Pastor Andrei bekräftar att gatuevangelisation inte är särskilt populär i Sverige, inte ens för latinamerikanerna. "De försvenskas på något sätt" när de bosatt sig i landet, skrattar han.

Det som fungerar i Sverige är evangelisation från person till person. Det är att predika evangeliet för sin vän eller granne när du känner honom väl och du känner till hans problem, inte att stoppa någon på gatan för att berätta om Bibeln. Svenskarna har mycket diplomatiska sätt att säga att de inte är intresserade.

---

⁸⁰ Intervju med Andrei Perez, pastor i INC, genomförd av Émir Mahieddin, oktober 2019.

Alla latinamerikanska församlingar i Stockholm delar inte denna analys, även om det är en vanlig uppfattning i klassiska pingstförsamlingar i Sverige.⁸¹ Många av de latinamerikanska församlingarna utövar gatuevangelisation och delar ut fika både på sommaren och vintern. Man kan möta dem vid utgången av tunnelbanan, i Stockholmsförorter som Sollentuna, Skärholmen, Upplands Väsby, etc. men också i centrum vid Sergels Torg eller T-centralen. De står där och kallar förbipasserande till omvändelse. En spansktalande evangelist, anhängare av *Iglesia Mision Cristiana*, var ute varje tisdag eftermiddag mellan 2017 och 2019.

Församlingen deltar också i internationell välgörenhet. Förutom sitt bidrag till Pingst FFSs internationella missionsaktivitet samlar församlingen regelbundet in kollekt, särskilt vid jul, för att stödja olika ändamål i andra länder. De skickade till exempel pengar till ett barnhem i Peru och ett i Haiti och ett annat i Sverige med barn till syriska flyktingar. 2019 engagerade de sig också för Moçambique (två kvinnor i församlingen kommer därifrån) och för en församling på Kuba som drabbades hårt av en flygolycka.

Spiritualitet

Igleisa Nueva Creación är en klassisk pingstförsamling och betonar de andliga nådegåvorna: tungotal, visioner, mirakler och profetior. Tungotal förekommer emellertid inte vid söndagsgudstjänsten, vilket inte heller är vanligt förekommande i pentekostala församlingar i Sverige.⁸²

Församlingen har inte haft någon lovsångsgrupp (*grupo de alabanza*) på flera år. Det fanns tidigare en grupp kubaner som var duktiga musiker. Det var särskilt ett gift par som bidrog med musik, men sen de skilde sig har musiken och lovsången i församlingen inte fungerat. En ny grupp övar nu och förbereder sig för att ta över lovsången. I väntan på gudstjänstmusik används inspelad musik.

Musik är en viktig del av spiritualiteten i pentekostala sammanhang, som uttryck för tillbedjan och Gudsnärvaro. Medlemmarna beklagar situationen i

---

⁸¹ Se Mahieddin, Émir, 2016, "‘‘Nous les gagnerons un à un !’ Pentecôtisme et conversation prosélyte en Suède contemporaine" , i Kaoues F. & Laakili M. (red.), *Prosélytismes. Les nouvelles avant-gardes religieuses*. Paris: CNRS Éditions, s. 77–97, och Mahieddin, Émir. 2018. *Faire le travail de Dieu. Une anthropologie morale du pentecôtisme en Suède*. Paris: Karthala.

⁸² Se Mahieddin, Émir, 2015, "Prayer as a tool in Swedish Pentecostal-ism", i Woodhead L. & Giordan G. red., *A Sociology of Prayer*. Farnham: Ashgate, s. 81-96.

församlingen där de firar gudstjänst med inspelad musik, eftersom det försvårar möjligheten att känna "Guds närvaro".⁸³

Församlingen saknar dock inte musikaliska färdigheter. På lördag morgon eller tisdagskväll under bönen kan någon medlem ta fram ett instrument (gitarr eller trumma) för att ackompanjera lovsångerna i gruppen som samlats.

Bönerna på tisdag och lördag skiljer sig åt betydligt. På tisdagar är det vanligtvis en äldste som håller i samlingen och ber högt. Övriga ber mer lågmält medan de knäfaller. På lördagar är vanligtvis bönerna från den lilla gruppen starkare och mer känslomässigt laddad.

Medlemmar, personer och liv

Kvinnorna och männen som besöker *Iglesia Nueva Creación* kommer från olika länder i Latinamerika. Men det finns också besökare som kommit från Moçambique, Sverige, Syrien eller Indonesien. Det händer att dessa tillfälliga besökare inte förstår spanska. Och vi träffade exempelvis en besökare en som enbart förstod arabiska. De allra flesta är ändå spansktalande. Trots mångfalden av latinamerikanska nationaliteter, dominerar chilenerna *Iglesia Nueva Creación*. På motsvarande sätt är det i de flesta latinamerikanska församlingar. Detta återspeglar sammansättningen av den latinamerikanska diasporan i Sverige. Under lång tid var nästan alla spansktalande pentekostala pastorer i Stockholm chilener. Det är först under början av 2000-talet som man ser pastorer från Colombia, Argentina, Kuba, Mexiko, Peru och Uruguay. I *Iglesia Nueva Creación* finns det fler kubaner än i någon annan församling. Men majoriteten i de latinamerikanska församlingarna utgörs av chilener, peruaner, ecuadorianer, honduraner, colombianer och nicaraguaner.

Flera av chilenerna i *Iglesia Nueva Creación* anlände på 1980-talet efter att ha flytt från Pinochetregimens diktatur. En del var kommunistiska aktivister. Dessa så kallade "*communachos*" förlöjligas av några pentekostala konvertiter och man skrattade åt deras "vänster dogmatism". Det finns före detta vänsteraktivister från andra latinamerikanska länder i församlingen som behållit sina vänstersympatier och vissa är aktiva fackföreningsmedlemmar i Sverige.

Kubanerna flydde framför allt på 1990-talet i samband med tiSovjetunionens fall. Vissa av dessa bodde i Sovjetunionen som utländska studenter, andra hade familjeband där och passerade genom Sovjetunionen

---

⁸³ Se Mahieddin, Émir, 2013, "Les musiciens du Christ. L'esthétique du pentecôtisme suédois", *Science & Vidéo 4*. URL: <http://scienceandvideo.mmsh.univ-aix.fr/numeros/4/Pages/3.aspx>

på sin väg till Sverige. Andra led av konsekvenserna av Sovjetunionens fall som drabbade den kubanska ekonomin och kom direkt från Kuba till Sverige.

Kubaner som kom till Sverige via Sovjetunionen och de som emigrerade direkt från Kuba ser sig själva som två olika grupper. De som kommit direkt från Kuba anklagar de som passerat Sovjetunionen för att vara falska flyktingar som arbetar för den kubanska regimen.

Flera medlemmar i församlingen talar ryska, och pastorns mor är ryska medan fadern är från Kuba. Flera kubaner har således en koppling till tidigare Sovjetunionen i *Iglesia Nueva Creación*. Detta förhållande gäller nödvändigtvis inte i andra latinamerikanska församlingar. Gruppens historia från 1990-talet och framåt återspeglas på väggarna i församlingens fikarum, där det hänger bilder på församlingens stora jubileumsdatum, dop och olika sommarläger.

Medlemmarna i församlingen är i alla åldrar, allt från små barn till människor över åttio år. Det finns färre medlemmar i åldersgruppen tjugotill trettio. Utbildningsnivåer och arbeten varierar mycket, från lågutbildade personer som går från det enda okvalificerade jobbet till det andra, till KTH-ingenjörer och läkare. En av församlingens medlemmar hade påbörjat forskarutbildning i fysik och hade undervisat på universitetsnivå i Sovjetunionen och en annan har doktorerat i Ukraina. En kvinna har doktorerat i medicin i Ryssland. De var alla tvungna att komplettera sina studier när de kom till Sverige för att få motsvarande examen. Det ledde till ekonomiska svårigheter. Vissa berättar att de har haft många yrken i väntan på att få tillbaka den status de förlorade när de lämnade sitt land. De har städat toaletterna på svenska offentliga anläggningar och arbetat i restaurangbranschen. Dessa personer har inte sällan över femton års studier bakom sig som de genomfört på två eller tre olika språk, spanska, ryska, svenska och ibland engelska. Man träffar också människor med en hel rad andra yrken i församlingarna, allt från byggnadsarbetare till socialtjänstemän, lärare eller sjuksköterskor.

Medlemmarna i *Iglesia Nueva Creación* har sin bakgrund i många olika latinamerikanska församlingar eller kyrkor. Pastor Eduardo Hurtado till exempel, grundare av *Iglesia para Todos (Kyrka för alla)* var gymnasielärare i Chile och blev senare också ingenjör med examen från Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm. Han uppmuntrade alla sina barn studera vidare på universitetet inom teknik eller ekonomi, och de deltar alla i församlingen idag. Medlemmarna berättar om det förakt de möter bland vissa svenskar trots sin långa och ibland dubbla utbildning. De uppfattar att de nervärderats på grund av bristande språkkunskaper eller att de talar med brytning, men också för att behandlats utifrån dubbla negativa stereotypa föreställningar som både migrant och troende. Både utländsk bakgrund och

religiös/pentekostal tro kan associeras med att vara mindre vetande eller till och med irrationell.⁸⁴

Förutom ekonomiska svårigheter har de alltså också drabbats av förödmjukelse och diskriminering. De hävdar ofta att de reagerade med att tyst försöka bevara sin värdighet. De berättar om hur de bevisar sin kompetens genom att försätta utbilda och specialisera sig och ägna stor del av sin tid åt arbete. Det är nog delvis på grund av dessa upplevelser som få pastorer helt ägnar sig åt denna uppgift. Att vara pastor är otryggt och dåligt betalt. De föredrar ett säkert yrke som ger både trygghet för familjen och en plats i samhället.

De flesta av medlemmarna i *Nueva Creación* kommer inte från någon evangelikal bakgrund utan blev troende när de kom till Sverige. Vissa blev troende i samband med att de mötte missionärer i flyktingläger, andra genom slumpmässiga möten med kristna på sina arbetsplatser eller i sin vänkrets. Flera har vuxit upp i en katolsk kristen tradition och några få har en bakgrund i andra typer av religiositet som Yoruba eller Santería.⁸⁵ Andra var tidigare utpräglade marxister och ateister. Det är få som har varit medlemmar i evangelikala eller pentekostala kyrkor i sitt hemland. Det är vanligare att man träffar personer med evangelikal eller pentekostal bakgrund i andra församlingar där migranter anlant på 2000- eller 2010-talet, exempelvis i *La Viña Esperanza de Vida*.

Många av medlemmarna berättar också om hur Gud kom till hjälp när de varit tvungna att genomgå extremt svåra prövningar. Vissa berättar om drastiska livsförändrande upplevelser i samband med att de blivit troende. En man, född 1975, av chilenskt ursprung som tidigare varit narkoman och lidit av en svår depression, blev entreprenör inom byggbranschen och predikar idag i sin församling. En annan man, född 1968 i Uruguay, som livnärt sig som smugglare, blev pastor i Montevideo innan han emigrerade till Sverige 2014. Han berättar också att han blev troende för att han botats från cancer. Han ville fortsätta att vara pastor i Sverige och bli missionär i det sekulariserade landet. Hans situation blev dock ekonomiskt mycket svår också efter ankomsten till Sverige. Flera kubaner berättar om svårigheter efter de kommit till Sverige. En kubansk kvinna som är i 60-års åldern säger att exilen i Sverige varit "den svåraste skolan i livet", en "skola" där hon som vuxen fick lära sig leva på nytt.

Det är tydligt i församlingsmedlemmarnas berättelser att de haft svårigheter i mötet med svenska myndigheter, inte minst Migrationsverket.

⁸⁴ Se t.ex. Thurfjell, David. 2019. *Det gudlösa folket*. Stockholm: Nordstedts förlag.

⁸⁵ Yoruba härstammar från en etnisk afrikansk folkgrupp med samma namn. Yoruba religion kan kort beskrivas som en typ av förfaders dyrkan med inslag av voodoo. Santería är en Afro-Karibisk religion med bas i Yoruba men med inslag från romersk-katolska kristendom.

Pastorerna arbetar med att hjälpa migranter med olika administrativa processer. Det kan handla om att hjälpa migranter att sätta samman handlingar och sitt "fall" korrekt. Andra går längre och följer med församlingsmedlemmar till möten med myndigheter och fungerar som tolkar. Ett exempel på hur dessa svårigheter kan gestaltas är fallet med pastorn från Uruguay som anlände 2014. Efter ett administrativt misstag från Migrationsverket i december 2017, där de hade skickat brev till fel adress, tvingades mannens hustru och deras två söner att lämna Sverige. De tvingades flytta mitt under skolåret och under projektets fältarbete. Fru och barnen flyttade till Spanien, men de blev tvungna att återvända till Uruguay på grund av ekonomiska svårigheter orsakade av Corona pandemin 2020. Mannen är kvar i Sverige och hans familj är i Uruguay. Han hoppas att de ska få komma tillbaka till Sverige. En kubansk kvinna tvingades också att återvända till Kuba efter åtta år i Sverige. Hon kommer enligt henne själv ha stora svårigheter att komma tillbaka. Det sker en ständig rörelse av människor mellan den latinamerikanska kontinenten och Sverige och den latinamerikanska diasporan förnyas och förändras.

Kapitel 3: Internationell pentekostalism i Sollentuna

Torbjörn Aronson

Befolkning i Sollentuna

Iglesia Nueva Creación ligger i Sollentuna kommun, men i kommunen finns flera andra internationella pentekostala församlingar. I det här kapitlet ges en beskrivning av befolkningssammansättningen och översikt av övriga pentekostala församlingar i kommunen. Kapitlet ger därigenom en beskrivning av den kontext där Iglesia Nueva Creación har sin plats.

Sollentuna kommun ingår i Stockholms län och är i belägen i de södra delarna av Uppland. Sollentuna gränsar till en rad andra kommuner i länet. Kommunen omfattar större delen av Sollentuna socken och en del av Spånga socken och blev egen kommun vid kommunreformen 1971. Folkmängden uppgick 2018 till ca 72 000 personer, vilket innebär nära en fördubbling under det senaste halvsekle.⁸⁶

Den stadiga befolkningstillväxten är en del av Storstockholms tillväxt. En ganska betydande del av befolkningen är född i ett annat land eller har utländsk bakgrund. År 2020 var andelen utrikes födda i Sollentuna är något högre än i Storstockholm, ca 27 % jämfört med ca 25 %.⁸⁷ Befolkningen i Sollentuna fördelar sig på följande sätt mellan födelse religion.

Befolkning i Sollentuna födda utanför Sverige					
Födelseregion	2014	2015	2016	2017	2018
Sverige	53 991	54 344	54 335	54 191	54 062
Norden	1 697	1 696	1 660	1 621	1 559

⁸⁶ 1970 hade kommunen 37 723, 1990 51 377 och 2010 64 630 invånare. www.sollentuna.se/globalassets/kommun-och-politik/fakta-om-sollentuna/fakta-och-statistik/befolkningsprognos/sollentuna-befolkningsprognos-2019-2028.pdf

⁸⁷ <https://kommunsiffror.scb.se/?id1=0163&id2=0180>

EU utom Norden	3 107	3 224	3 347	3 466	3 468
Europa utom EU och Norden	1 319	1 368	1 383	1 452	1 599
Afrika	1 106	1 187	1 263	1 373	1 505
Asien	6 220	6 541	7 093	7 779	8 344
Nordamerika	446	446	469	472	486
Sydamerika	1 381	1 384	1 407	1 410	1 417
Oceanien	48	49	55	71	73
Okänt	10	12	11	13	15
Totalt	69 325	70 251	71 023	71 848	72 528

Tabell1. Befolkning i Sollentuna utifrån födelseregion 2014–2018.⁸⁸

I jämförelse med Sverige som helhet har Sollentuna kommun en större andel barn och unga och en mindre andel invånare över 65 år. Ca 28% av befolkningen är 20 år eller yngre.⁸⁹ Sollentuna är en utpräglad pendlarkommun, närmare 27 000 personer pendlar till arbete eller utbildning utanför kommunen.⁹⁰ Arbetslösheten låg i mars 2017 på 4% totalt, varav 3% var öppet arbetslösa och 1% i program och åtgärder.⁹¹

Sollentuna kommun är organiserad i tio kommundelar och hade 2018 en befolkning som var fördelad på följande sätt: Rotebro 8 988, Viby 5 834, Norrviken 3 341, Vaxmora 2 581, Häggvik 5 257, Edsberg 10 777, Tureberg 18

⁸⁸ <http://rufs.episerverhosting.com/globalassets/h.-publikationer/demografiska-prognoser/planomradesprognoser-och-demografiska-omradesdata/0163-sollentuna.pdf>

⁸⁹ www.sollentuna.se/sv/kommun--politik/om-sollentuna/Fakta-och-statistik/befolkningen-i-sollentuna/

⁹⁰ När det gäller dagbefolkningen, dvs de som arbetar inom kommunens gränser, är större delen sysselsatta inom tjänstesektorn: handel (23%), utbildning (13%), vård och omsorg (12%), och företagstjänster (11%). www.sollentuna.se/globalassets/kommun-och-politik/fakta-om-sollentuna/fakta-och-statistik/fakta-om-kommunen/2017/0163-sollentuna-fakta.pdf

⁹¹ <https://www.sollentuna.se/globalassets/kommun-och-politik/fakta-om-sollentuna/fakta-och-statistik/fakta-om-kommunen/2017/0163-sollentuna-fakta.pdf>

Internationell pentekostalism

866, Sjöberg 4 633, Helenelund 12 102 och Järvafältet 149 (totalt 72 528 personer).

was

Över hälften av befolkningen, ca 54%, hade 2017 eftergymnasial utbildning, medan 8% enbart hade förgymnasial utbildning. I förra fallet ligger Sollentuna klart över rikssnittet (41%) och i det senare under rikssnittet (12%).

Pentekostalism i Sollentuna

Under 1970-talet blev Sollentuna ett centrum för den karismatiska väckelsen. Som en förberedelse till en ekumenisk evangelisations- och

tältkampanj med Svenska Missionsförbundets riksevangelist Bertil Paulsson startade kyrkorna gemensamma bönegrupper. I dessa ekumeniska bönegrupper började snart en karismatisk förnyelse spridas, vilken stod i kontakt med liknande bönegrupper i andra delar av Stockholmsområdet.⁹² Bönegrupperna upplöstes inte efter evangelisationskampanjens slut, utan fortsatte med de olika kyrkornas uttalade stöd. Kring 250–300 personer från olika kyrkor möttes i dessa bönegrupper i början och mitten av 1970-talet.

I Rotebro, strax intill Sollentuna, hade samtidigt karismatiska bondegemenskaper startats. Där bodde och verkade Rune Brännström (1942-) och hans hustru Elsa, Wilhelm och Margret Bergling, och Sven Bergling (1950-). Wilhelm Bergling hade tidigare varit missionär i Kina för Svenska kyrkan. Under 1960- och 1970-talet anordnade han bibelstudier i Roseniuskyrkan i Stockholm. Han var far till Elsa Brännström och Sven Bergling. Rune Brännström spelade en viktig roll i den karismatiska väckelsen i Sverige som entreprenör och förkunnare. Han medverkade vid en rad olika initiativ som befördrade framväxten av en karismatisk rörelse.⁹³

Arvet från den karismatiska väckelsen i Sollentuna har levt kvar på två sätt. Det första utgörs av *Mikaelskolan* som är en kristen friskola i Sollentuna. Den grundades 1986 av en grupp föräldrar med bakgrund i den karismatiska väckelsen och var Sollentunas första friskola. Föräldragruppen ville starta en skola med en tydlig kristen värdegrund. Politikerna i Sollentuna var positiva och stöttade starten. Efter att skolverket gett sitt godkännande startade skolan med sju elever i årskurs 1–3. Efterhand har skolan vuxit och är 2019 en skola från förskoleklass till åk 9 och har ca 175 elever. Den drivs fortfarande i föreningsform där föräldrarna har möjlighet att vara medlemmar i föreningen och de kan på så sätt påverka skolans riktning. Skolan har en tydlig kristen värdegrund och hänvisar till Lausannedeklarationen på sin hemsida, men har ingen kyrko- eller samfundstillhörighet. Medlemsfamiljerna kommer från olika kyrkor eller

⁹² Bert Parsmo, *Förnyelse bland allt Guds folk. K-kristen pockettidning nr 6*, Örebro: Evangelipress, 1978: "Folk blev döpta i den helige Ande och man bad för varann i grupperna [...] Helbrägdagörelser skedde och kristna upptäckte plötsligt att man hade troende grannar, något som man inte vetat, eftersom man gick till olika kyrkor. Det skedde säkert lika mycket i de här grupperna, som sedan i offensiven."

⁹³ Angående Brännström, se Torbjörn Aronson, "Rune Brännström", i Geir Lie, red.: *Løft dem opp: kjente lederskikkelser innen internasjonal hellighets-, pinse- og karismatisk bevegelse*. Oslo: Akademia forlag, 2009, se också Bergstrand, *Den karismatiska väckelsen – vad hände?*, 40, 50. Rune Brännström tog bl.a. initiativ till Djupare Liv-konferenserna under 1970-talet, konferenserna i Katarina kyrka i Stockholm 1977 och 1981, Rhema Bandotek (månatlig kassettklubb), tidskriften Logos (för vilken han var redaktör 1974-84), Jesusfestivalen i Stockholm 1974, Förebedjare för Sverige, och Nordisk Festival i Vårgårda 1983 och 1984. Under 1980-talet utgjorde han en del av ledarskapet i den karismatiska boendegemenskapsen i Kroksbäck, Malmö. Brännström har under 1990- och 2000-talet verkat som pastor i bl.a. Ramlösakyrkan, Helsingborg, och från 2000 i The King's Mission Fellowship, San Antonio.

samfund. Skolan har bytt lokaler ett par gånger under sina drygt 30 år och finns sedan 1997 i gamla Rotebroskolan.⁹⁴

Ett annat arv från den karismatiska väckelsen är det faktum att Alphakurser arrangerades för första gången i Sverige i Svenska kyrkans regi i Kummelby kyrka i Sollentuna. Alphakursen är en grundkurs i kristen tro, vilken vänder sig till människor som inte vanligtvis går i kyrkan.⁹⁵ Kummelby kyrka har från 1995 fått antalet gudstjänstdeltagare fyrfaldigat sedan grundkurserna i kristen tro drog i gång i församlingen och spiritualiteten i gudstjänstlivet har fått pentekostala inslag.⁹⁶

Internationella pentekostala församlingar i Sollentuna

I Sollentuna finns i nuläget elva församlingar med någon anknytning till någon pentekostal kyrka eller nätverk. Flertalet av dem kan betecknas som internationella. Här ges en kort beskrivning av dessa församlingar. En förteckning över dem återfinns i en tabell i kapitel 9. I en av de internationella församlingarna, *Evangelical Church of All Nations*, genomfördes ett mindre fältstudium. Resultatet av det återfinns i en mer utförlig beskrivning av denna församling i kapitel 9.

Filadelfiaförsamlingen i Sollentuna är den äldsta av dessa och tillhör Pingst FFS. Församlingen bildades 1924, har idag ca 600 medlemmar och en lokal på gångavstånd från Sollentuna centrum. Lokalen invigdes 1965 och har idag ett renoveringsbehov, varför en insamling nu görs för att bygga en helt ny kyrka.⁹⁷ Filadelfiaförsamlingen har i nuläget inga gudstjänstfirande migrantgrupper men lånar ut kyrkan till *Iranian Church of Grace*. De båda församlingarna har under viss tid även haft en gemensam pastor.⁹⁸ Det finns omfattande barn- och ungdomsarbete och församlingen har två ungdomspastorer.⁹⁹

Iranian Church of Grace (ICGC), tidigare Iranska Pingstförsamlingen, bildades 1983 och tillhör i likhet med Filadelfiaförsamlingen i Sollentuna PingstFFS. ICGC har under sin historia firat gudstjänst på olika platser i Stockholmsområdet men under senare tid i Sollentuna. Församlingen har ca 90 medlemmar och ett drygt hundratal aktiva personer, av vilka mer än 50 %

---

⁹⁴ <https://mikaelskolan.se/>, *Dagen* 23.9 2016

⁹⁵ Alphakursen föddes som koncept i den anglikanska karismatiska förnyelsen i Holy Trinity Brompton Church i London. I Sverige fick Alphakursen sin bas i Sollentuna församling genom Staffan Stadell, präst i Kummelby kyrka och aktiv i den karismatiska väckelsen i Stockholmsområdet under 1970- och 1980-talen.

⁹⁶ *Dagen* 7.9 2012, 11.3 2016, www.svenskakyrkan.se/sollentuna/Alpha, <http://efsvasterbotten.se/nyheter/narhet-frivillighet-och-helhet/>

⁹⁷ <https://sollentunapingst.se/vilka-ar-vi/historia/>

⁹⁸ Intervju med Hamid Forotanfard.

⁹⁹ <https://sollentunapingst.se/lediga-tjanster/>

är tidigare shiamuslimer. Iranian Church of Grace har ansökt om medlemskap i Svenska Alliansmissionen (SAM), och skulle om ansökan beviljas bli ansluten till två samfund. Bakgrunden till närmandet till SAM är, enligt andrepastorn Hamid Forotanfard, ett ökat intresse för evangelikal teologi och ett visst distanserande från pentekostal teologi. Forotanfard tillhörde en presbyteriansk kyrka i Iran och har kontakter med reformerta kyrkor i USA.¹⁰⁰ Den iranska ambassaden har viss uppsikt över församlingen och förmodligen upplevs detta som ett hot och utgjorde en orsak till att församlingen vänligt avböjde att bli en av de tre församlingar som detta forskningsprojektet skulle undersöka närmare. ICGC finns på nätet i form av hemsida och FB-sida. FB-sidan har över 1900 likes, vilket pekar på att församlingen kan vara en del av en iransk diasporakommunitet som är större än den grupp som tillhör församlingen.¹⁰¹

Stockholm Vineyard flyttade under 2018 sin verksamhet från Stockholms innerstad till Sollentuna. Stockholm Vineyard grundades 1992 i Alvik av Hans Sundberg och Hans Johansson, bl.a. som en följd av karismatisk förnyelse inom Svenska Baptistsamfundet och kontakter med John Wimber (1934–97) och Association of Vineyard Churches (AVC). Sundberg var pastor i Svenska Baptistsamfundet och Johansson lärare vid Örebro Missionskola. Wimber besökte Sverige tre gånger.¹⁰² Wimbbers teologi förenade en evangelikal teologi med pentekostal spiritualitet och påverkades bl.a. av den nytestamentliga teologen George Eldon Ladds gudsriketsteologi. AVC bildades av några församlingar i Kalifornien i samband med den väckelse bland hippies som uppstod på 1970-talet och som brukar kallas *Jesusfolket*. John Wimber blev ledare för AVC 1977, efter att tidigare ha tillhört *Calvary Chapel*.¹⁰³ Under Wimbbers ledning växte AVC till ett globalt nätverk bestående av idag ca 2400 församlingar. Calvary Chapel i Costa Mesa, CA, som Wimber tillhörde fram till 1977, blev det kanske viktigaste centrat för Jesusfolket. Calvary Chapel började i slutet av 1970-talet att bilda fler församlingar i USA. Idag finns ett nätverk med över 1700 församlingar i olika delar av världen. Både Association of Vineyard Churches och Calvary Chapel representerar en pentekostal spiritualitet som är baserad på en evangelikal, bitvis reformert teologi, och brukar kallas "third wave". Båda för vidare en

¹⁰⁰ Intervju med Hamid Forotanfard

¹⁰¹ www.facebook.com/igcstockholm/. Som jämförelse kan nämnas att Filadelfiaförsamlingens FB-sida har 276 likes, vilket således är mindre än hälften av det formella medlemsantalet, se www.facebook.com/sollentunapingst/

¹⁰² 1983, Filadelfiakyrkan, Sthlm, 1989 och 1990, Skandinavium, Göteborg. Vid de två sistnämnda konferenser stod biskop Bertil Gärtner som inbjudare <https://archive.is/20120525164029/http://www.vinstock.org/resurser/omvineyard/vineyardshistoria>, *Dagen* 28.5 2009

¹⁰³ Wimber var grundare och förste direktorn för Department of Church Growth vid Fuller Theological Seminary, Pasadena, CA, under tiden 1974–78.

kultur med rötter i Jesusfolket och den amerikanska hippievågen på 1960- och 1970-talen.¹⁰⁴

Stockholm Vineyard är den största Vineyard-församlingen av ett tiotal i Sverige och har ca 200 medlemmar.¹⁰⁵ 1993 och 1994 växte Stockholm Vineyard kraftigt och man blev av utrymmesskäl tvungna att lämna lokalen i Alviks strand. År 1995 började de ha gudstjänster i en gammal bilhall i Solna. Där hade församlingen under flera år tre möten varje helg med tusentals besökare. Församlingen blev i många sammanhang omskriven på grund av manifestationerna som präglade gudstjänsterna, bl.a. skratt. Efter ett par intensiva år med tusentals besökare upphörde dessa förnyelsemöten och församlingen fokuserade återigen sin uppmärksamhet på att utveckla sitt lokala församlingsliv i Stockholm. Dessutom arbetade församlingen med att skapa andra Vineyardförsamlingar i andra städer i Sverige och hjälpa dem att utvecklas. Många av Stockholm Vineyards församlingsmedlemmar flyttade till andra städer i samband med dessa nya församlingsplanteringar. Då behovet av en stor lokal minskande, lämnades bilhallen i Solna 1999 och gudstjänsterna hölls under de kommande åren i Skytteholmsskolans matsal/aula nära Solna centrum. Åren 2005 - 2008 flyttade församlingen två gånger i sökandet efter en mera långsiktig lokallösning. I januari 2009 landade Stockholm Vineyard i Frälsningsarméns Vasakårens lokaler vid Odenplan. Idag möts församlingen i Missionskyrkan på Kapellvägen 2, ca fem minuters gångväg från Sollentuna Centrum.¹⁰⁶ Bakgrunden till flytten till Sollentuna är en strävan att fokusera sin verksamhet på mission i ett förortsområde.¹⁰⁷ Stockholm Vineyard har en spansktalande församlingsplantering i Skärholmen med namnet *La Vina Esperanza de Vida*.¹⁰⁸

Iglesia Para Todos, eller *Kyrka för alla* (KFA) är den andra latinamerikanska pentekostala församlingen i Sollentuna kommun utöver *Iglesia Nueva Creación*. KFA uppstod som nämnades tidigare i inledning till avsnittet om *Iglesia Nueva Creación* ur en bönegrupp kring grundarpastorn Eduardo Hurtado i slutet av 1980-talet. Hurtado kom av politiska skäl till Sverige som flykting från Chile efter statskuppen där 1973. I Stockholm stötte han ihop Maranataförsamlingens evangelisationsmöten på Sergels torg och blev därefter själv en troende. Så småningom blev han medlem av

---

¹⁰⁴ Larry Eskridge, *God's Forever Family. The Jesus People Movement in America*. (Oxford; Oxford University Press, 2013), p68-72, 248, 264-284, www.vineyard.org/, <https://calvarychapel.com/>

¹⁰⁵ Pastorer är Mattias och Stephanie Néve, vilka efterträdde Andreas Hedén i januari 2019.

¹⁰⁶ <https://archive.is/20120525164029/http://www.vinstock.org/resurser/omvineyard/vineyardshistoria>, Dagen 2009

¹⁰⁷ Intervju med Andreas Hedén

¹⁰⁸ www.facebook.com/ivedv

Filadelfiakyrkan och ledare för en bönegrupp, vilken efterhand växte. På grund av tillväxten i denna grupp flyttade till lokaler som tillhörde dåvarande finska gruppen i Filadelfiakyrkan och som låg vid Slussen. I samband med det blev Hurtado offentligt tillsatt som pastor för Filadelfiakyrkans spansktalande grupp. År 1996 flyttade gruppen till Solna och blev en del av Filadelfiaförsamlingen i Solna. Vid utgången av 2008 registrerades församlingen som förening med namnet *Kyrka för alla* och blev medlem av Evangeliska Frikyrkan (EFK).¹⁰⁹ 2021 håller församlingens gudstjänster i Märsta.¹¹⁰ Församlingen har idag ca 100 medlemmar, och kanske ytterligare 50 aktiva personer, och firar sina gudstjänster i Aniarasalen eller Amornasalen i Sollentuna Centrum. Medlemmarna i församlingen kommer från olika latinamerikanska länder även om den äldre generation ofta har sina rötter i Chile. Det nuvarande pastorsparet heter Renzo Noe och Gherty Fredes. Renzo Noe kommer från Cuba. KFA har en församlingsbibelskola, mans- och kvinnomöten. Kontakter och utbyten finns med andra latinamerikanska församlingar i Stockholmsområdet, bl.a. Centro Cristiana Nueva Vida i Järfälla, och svenska pentekostala församlingar. Under flera år arrangerade exempelvis KFA ett sommarläger, *Kingdom Camp*, tillsammans med församlingen Mosaik från Uppsala.¹¹¹ Mosaik tillhörde ursprungligen Vineyard men är i nuläget samfundsberoende.¹¹² KFA är inte den enda pentekostala församlingen i Sollentuna som tillhör Evangeliska Frikyrkan.

År 2007 grundades *Helanelundskyrkan* som en ny församling inom Korskyrkan (EFK), vilken ligger på Birger Jarlsgatan inne i Stockholm centrala delar.¹¹³ Korskyrkan tillhör det brittiska ekumeniska neopentekostala församlingsnätverket *New Wine*, tillsammans med ett tiotal andra församlingar i landet.¹¹⁴ År 2015 gick Helanelundskyrkan samman med en församling från *New Life Church* (EFK) i Bromma, och tillsammans antogs det nya församlingsnamnet *New Life Sollentuna*.¹¹⁵ *New Life Church* i Bromma har förmodligen varit den mest expansiva EFK-församlingen under senare år och grundat församlingar i Västerås och Göteborg. *New Life Church* i Bromma har en internationell prägel med engelska och svenska som språk i ordinarie söndagsgudstjänster och dessutom tolkning till ryska och mongoliska.¹¹⁶ Församlingen grundades 1992 av holländarna Tjebbo van der Eykhof och

¹⁰⁹ <https://kfasweden.com/quienes-somos/historia/>

¹¹⁰ [/www.facebook.com/KFASweden/?ref=page_internal](https://www.facebook.com/KFASweden/?ref=page_internal)

¹¹¹ <https://www.facebook.com/KFASweden/>

¹¹² <https://kingdomcamp.wordpress.com/2015/05/10/valkommen-till-kingdom-camp-2015/>

¹¹³ <https://www.pbase.com/patlon/image/129744072>, *Dagen* 5.1 2011, för bakgrunden se *Svenska Baptistsamfundets Årsbok 1997*. Örebro: Libris. 1997. sid. 63

¹¹⁴ *Dagen* 23.4. 2010

¹¹⁵ *Nyhetsbrev New Life Sollentuna* 20.12 2015, se https://studylibsv.com/doc/222080/nyhetsbrev_sollentuna-dec

¹¹⁶ www.newlife.nu/sollentuna/om-oss.html

Johan van Dinther, båda med bakgrund i missionsorganisationen Youth With a Mission, och har under årens lopp blivit en församling som attraherar personer från många olika nationer som är verksamma i Stockholmsområdet.¹¹⁷ När New Life Sollentuna presenterar sig på sin hemsida återkommer detta och man skriver:

Hos oss möter du en mångkulturell och flerspråkig gemenskap med ca 15 nationaliteter, och med möjlighet att erbjuda tolkning till bland annat mongoliska, arabiska, portugisiska eller ryska/polska. Hör gärna av dig till oss om du är intresserad av tolkning till ett annat språk.¹¹⁸

På hemsidan betonas också ett intresse av att samarbeta med andra kyrkor på platsen: "Vi älskar att arbeta tillsammans med andra kyrkor och organisationer som verkar för vår stad!"¹¹⁹

I vad mån detta har lett till samarbete med KFA eller någon av de övriga pentekostalt orienterade församlingarna i Sollentuna framgår dock inte av hemsidan. New Life Sollentuna strävar efter att erbjuda en mångkulturell församlingsmiljö. Med utgångspunkt från den information som kan tas del av genom hemsida och FB-sida finns i New Life Sollentuna ca 60 aktiva personer.

Utöver de hittills beskrivna församlingarna finns ytterligare fem pentekostala församlingar i Sollentuna kommun. Det är tre afrikanska (*Christ Embassy*, *Evangelical Church of All Nations* och *Victory Centre Church*) och två svenska (*Step In 2 House Church* och *Tempelchurch*). Samtliga är relativt nytillkomna och grundade från 2013 och framåt.

Christ Embassy är en neokarismatisk megakyrka i Nigeria och leds av dess grundare Chris Oyakhilom. 2013 påbörjades ett församlingsarbete i Stockholmsområdet. Gudstjänsterna hölls initialt i Flemingsberg, därefter i Solna och under de senaste åren på Linnés väg 61 i Häggvik, Sollentuna. Gudstjänster sänds live på Facebook och program sänds även på Öppna Kanalen Stockholm. Dessutom sänds ett dagligt andaktsprogram med titeln *Rhapsody in Realities*, som bygger på en bok med samma namn och som innehåller andakter för varje dag. Den har översatts till svenska och tryckts i Nigeria. Ca 100 personer är aktiva i församlingen. Av foton på Facebooksidan liksom från videor från gudstjänsterna är de flesta deltagarna unga vuxna samt barn och ungdom. Församlingen har en

---

¹¹⁷ Angående New Life Church Bromma, se Jessica Moberg, 2013. *Piety, Intimacy and Mobility: A Case Study of Charismatic Christianity in Present-Day Stockholm*. Göteborg: Dissertations published by the Department of Literature, History of Ideas, and Religion, University of Gothenburg 30. Södertörn Doctoral Dissertations 74.

¹¹⁸ www.newlife.nu/sollentuna/om-oss.html

¹¹⁹ www.newlife.nu/sollentuna/om-oss.html

kvinnlig pastor som heter Angela Chigbu. Hon kom tillsammans med man och barn från Spanien, där hon arbetat för Christ Embassy, till Sverige i slutet av 2012, med målet att missionera i Sverige.¹²⁰

Step in 2 House Church är en husförsamling som bildades 2012 av Pelle och Anna Svernedal. Den möts på Rättarevägen 13 i Sollentuna. Step in 2 House Church finns med i New Wines nätverk och i nätverket *Enkla församlingar i Sverige*. Enkla församlingar i Sverige har hemsidan *simple Church.se*, med information om husförsamlingsnätverk i Sverige. Step in 2 House Church är samfundsberoende medan de flesta övriga församlingarna i nätverket tillhör EFK. Pelle och Anna Svernedal har också grundat missionsorganisationen *Step in 2 Global Impact*, vilken har som syfte att bedriva evangelisation, mission och undervisning. Facebooksidan återger rapporter och foton från evangelisationskampanjer i Kenya och Indien.¹²¹ Av hemsidan framgår att det finns kontakter med Stockholm Vineyard.

Det senaste svenskspråkiga tillskottet av pentekostala församlingar i Sollentuna är *Tempelchurch*, vilken grundades i januari 2018.¹²² Grundaren heter Gunilla Änstgård och har tidigare varit verksam inom Frälsningsarmén. Församlingen är samfundsberoende och har från början besökts och understötts av personer med anknytning till olika svenska pentekostala kyrkor och nätverk.¹²³ Tempelchurch anordnade initialt sina gudstjänster i Betlehemskyrkan, Luntmakargatan i Stockholm. Församlingen finns nu på Staffans väg 5 i Rotebro, Sollentuna och har ca 100 aktiva personer.¹²⁴

Evangelical Church of All Nations (ECN) som varit föremål för ett mindre fältstudium och ges en mer utförlig beskrivning i bilaga 2. Här kan nämnas av församlingen ECN grundades som förening i Sollentuna kommun 2016-04-07 och blev ett registrerat trossamfund i Sverige 2018-11-12.¹²⁵

¹²⁰ www.facebook.com/ChristEmbassySweden/, Nils Malmström, "Pentekostala invandrarkyrkor", i Jan-Åke Alvarsson, red. 2013: *Pentekostalism i Sverige på 2000-talet*, Uppsala: IPS, s. 81, *Dagen* 17.4 2015

¹²¹ www.facebook.com/stepin2/, www.simplechurch.se/

¹²² *Världen idag* 12.1 2018

¹²³ Bl.a. Roger Larsson (Uppsala), Barbro Erling (Stockholm), Åke Green, Simon och Maj Monczak (Gällivare).

¹²⁴ <http://www.tempelchurch.se/14/1/start/>, www.facebook.com/viropar/

¹²⁵ https://www.ratsit.se/2520048782-EVANGELICAL_CHURCH_FOR_ALL_NATIONS_ECEN. *Registrerade trossamfund och organisatoriska delar av trossamfund enligt lagen (1998:1593) om trossamfund, med undantag av Svenska kyrkan*. Lista från Statens nämnd för stöd till trossamfunden 2019-02-22, s. 2

Andra religiösa föreningar och samfund i Sollentuna

I Sollentuna kommuns föreningsregister finns bara fem religiösa föreningar listade: Bahai-samfundet, Iglesia Para Todos (Kyrka för Alla), Pingstkyrkan, Rotebrokyrkans ungdom och Svenska Kyrkans unga i Sollentuna.¹²⁶ Vi kan således konstatera att enbart en av de ovan beskrivna församlingarna är registrerade som religiös förening, nämligen den latinamerikanska församlingen Iglesia Para Todos (Kyrka för alla).

Svenska kyrkan har omfattande verksamhet i kommunen genom *Sollentuna församling*, vilken är en av landets största församlingar med 36 000 är medlemmar. Det innebär att ca 50% av invånare i kommunen tillhör Svenska kyrkan. Församlingen består av fyra distrikt, tre begravningsplatser, ett krematorium och stödenheter. Livscentrum är en samtalsmottagning som drivs av Svenska kyrkan i Sollentuna. Mottagningen är öppen för alla oavsett tro, kyrko- eller religionstillhörighet.¹²⁷

Rotebrokyrkan bildades 1985 genom en sammanslagning av Rotebro baptistförsamling och Sollentuna Metodistförsamling. De båda församlingarna har verkat i Rotebro sedan början av 1900-talet. Församlingen är ansluten till Equmeniakyrkan, och har, enligt hemsidan, ett samarbete med Svenska kyrkan i Sollentuna.¹²⁸

Andra religiösa samfund och föreningar som finns i kommunen är *Sollentunaförsamlingen av Jehovas Vittnen* och *Täbyförsamlingen av Jehovas Vittnen*.¹²⁹ *Kurdistans Zarathustrasamfund* finns representerad i Sollentuna kommun genom ett eldstempel, vilket är det första i Sverige.¹³⁰ Det finns även ett flertal muslimska föreningar: *Sollentunas muslimer*, *Muslimska kvinno föreningen i Sollentuna*, *Järva Unga Muslimer*, *Rudbecks muslimska förening* (elevförening på Rudbeck, vilken är Sollentuna kommuns gymnasium) och *Islamiska kulturcenterunionen i Sverige* (IKUS).¹³¹ Den sistnämnda har lokalförening och Sverigekontor i Sollentuna liksom Alevitiska Riksförbundet. Båda dessa är bidragsberättigade religiösa

---

¹²⁶ <http://boka.sollentuna.se/forening/katalog.aspx>

¹²⁷ Livscentrum samarbetar med vårdcentralerna i Sollentuna och med Sollentuna psykiatriska mottagning. Livscentrum erbjuder psykoterapi, själavård, kris- och stödsamtal.

¹²⁸ Församlingen firar gudstjänst varje söndag och har träffar för daglediga och pensionärer, musik för barn och ungdom, kör och scouting. Omkring 200 barn/ungdomar samlas varje vecka i kyrkan för olika aktiviteter. Sammantaget torde Rotebrokyrkan därigenom ha någonstans mellan 300 och 400 aktiva personer. www.ratebrokyrkan.se, <http://equmeniakyrkan.se/rotebro/files/2013/11/Rotebrokyrkan-folder-3.pdf>

¹²⁹ www.hitta.se/religiösa+samfund+sollentuna/foretag/2

¹³⁰ <https://kzs.se/sve/SV%20radio.htm>

¹³¹ www.ratsit.se/8024375456-MUSLIMSKA_KVINNOFORENINGEN_I_SOLLENTUNA, www.merinfo.se/foretag/JARVA-UNGA-MUSLIMER-8020175074/3on06oy-zt29, RMF – Rudbecks muslimska förening

trossamfund.¹³² Sollentunas Muslimer är en facebookgrupp för radikala muslimer, vilka väckte stor uppmärksamhet genom sitt stöd till islamistiska grupper i kriget i Syrien.¹³³

Sammanfattning

Sollentuna blev ett centrum för den karismatiska väckelsen på 1970-talet. I dag finns drygt 10 pentekostala församlingar i Sollentuna kommun. Mariteten av dem kan kategoriseras som internationella. *Iglesia Nueva Creación* är en av de äldre pentekostala församlingar och delar ursprung med den andra latinamerikanska församlingen i kommunen. Flera av de övriga av dessa församlingar använder i huvudsak engelska som gudstjänstspråk och samlar medlemmar från många olika länder. En sådan församling *Evangelical Church of All Nations* beskrivs lite mer utförligt i bilaga.

I Sollentuna var 2018 drygt 30 % av befolkningen av utländskt ursprung, vilket är en högre andel än i Storstockholm och i landet som helhet. Cirka 15 % av dessa personer hade sitt ursprung i Sydamerika. Det finns således en förhållandevis lång historia av karismatisk väckelse i kommunen och idag återfinns ett flertal andra internationella pentekostala församlingar i området.

---

¹³² www.sstkrishandledning.se/bidragsberattigade-trossamfund/,www.myndighetsst.se/download/18.2d651a29157ee42adba63977/1477394248886/Islam+och+muslimer+i+Sverige,+A4.pdf

¹³³ www.stockholmdirekt.se/nyheter/sollentunas-muslimer-svarar-vi-propagerar-sanningen/Dbbmfe!8vG9T2uPjVbUPhR2IJCsg/

Kapitel 4: City Church International i Stockholms stad

Bakgrund

Torbjörn Aronson, Katarina Westerlund

City Church International (CCI), ingår i Citykyrkan i Stockholm och därigenom också i denna större församlings nätverk, vilket framför allt består av de övriga församlingar som ingår i Pingst Fria Församlingar i samverkan (PFFS).¹³⁴ Av dessa har *Patmos församling*, *Jerusalem Evangelical Church*, *Full Gospel Eritrean Church*, *Jesus Kristus Nyckel till Himlen* och *Vision för världens evangelisering* alla en afrikansk bakgrund. Medlemmarna kommer från olika delar av Afrika och de använder olika gudstjänstspråk. *Vision för världens evangelisering* och *Jesus Kristus Nyckel till Himlen* är delvis franskspråkiga.¹³⁵ Den församling som Citykyrkans internationella församling har mest samverkan med är *Full Gospel Eritrean Church* i Vällingby.¹³⁶

I Stockholm ingår även Folkungakyrkan och Korskyrkan, som båda tillhör Evangeliska Frikyrkan, New Wine.¹³⁷ Både Pingst FFS och New Wine erbjuder pastorsnätverk och samverkansmöjligheter för församlingar på lokal nivå. Vilken roll de senare nätverken direkt spelar för CCI skulle behöva undersökas ytterligare eftersom CCI inte relaterar till dessa på ett separat sätt. Samtidigt utgör dessa nätverk en svensk och en brittisk kyrklig kontext, vilka ger CCI och dess pastorer både nationella och internationella kontaktytor.

Bakgrunden till Citykyrkan finns i bildandet av Östermalms Fria Församling (ÖFF) 1936 genom en utbrytning ur Elimförsamlingen i Stockholm, som

¹³⁴ I Stockholms kommun finns följande församlingar som ingår i Pingst FFS: *SOS Church* (Kungsholmen), *Full Gospel Eritrean Church* (Vällingby), *Patmos Församling* (Skärholmen), *Missio Dei* (Norrmalm), *Hillsong Church* (Norrmalm), *Jerusalem Evangelical Church* (Älvsjö), *Filadelfiaförsamlingen* (Norrmalm), *Vision för världens evangelisation* (Hägersten), *Epic Church* (Södermalm/Vällingby), *Jesus Kristus Nyckel till Himlen* (Husby), *Ciem* (Centro Internacional Evangelico Misionero, Älvsjö) <https://www.pingst.se/?t=k&s=Stockholm>

¹³⁵ www.facebook.com/profile.php?id=100012243002206, www.facebook.com/Jesus-Christ-Est-La-Cl%C3%A9-Du-Ciel-JCC-1432636180304616/

¹³⁶ Se t.ex. <https://cks.se/author/citykyrkan/page/24/>

¹³⁷ <https://newwine.se/regioner/>, <https://newwine.se/event/en-kyrka-med-jesus-kultur/>, www.korskyrkanstockholm.se/arkiv/aktivitet/new-wine-kvalls gudstjanst

tillhörde Svenska Baptistsamfundet. ÖFF 1940 köpte Fenixpalatset och gjorde om den till en kyrka under namnet Fenixkyrkan.¹³⁸

1963 förenades formellt Östermalms Fria Församling och gruppen Kristen Gemenskap och antog det nya namnet City Pingstförsamling, medan kyrkolokalens namn ändrades från Fenixkyrkan till Citykyrkan.

City Pingstförsamling blev ett av naven i den karismatiska väckelsen i Sverige. Stanley Sjöbergs församlingsledarskap spelade en viktig roll i den utvecklingen. City Pingstförsamling växte kraftigt och tredubblades under de tolv år (1971-83) som den leddes av Sjöberg. Gudstjänstlivet antog former som påverkades av den karismatiska väckelsen med uttrycks sätt som exempelvis sång i Anden.¹³⁹

Efter Stanley Sjöbergs frånträde stannade tillväxten av och församlingen behöll i stort sett samma medlemsantal fram till början av 2000-talet. I början av 2000-talet påbörjades en förnyelseprocess. Jacob Orlenius, tidigare ungdomspastor, kallad till vikarierande församlingsföreståndare och fick så småningom förtroende att även bli ordinarie församlingsföreståndare. Det skapade möjligheter för nya initiativ. 2006 beslutade församlingen att inventera församlingsmatrikeln. När allt sammanställt hade man en lista med 340 aktiva medlemmar och 720 sattes på en passiv lista. Sedan dess gör Citykyrkan en ny revidering varje årsskifte av församlingens medlemsstatistik.¹⁴⁰

Resultatet blev en tydligare församlingskärna och med den som grund har gradvis församlingen börjat växa igen. 2008 togs initiativ ifråga om bön, start av en bibelskola, internationella söndagsgudstjänster (2009) och så kallade "citygrupper". Med sistnämnda avses församlingens bönegrupper. Bibelskolan, med namnet International Bible Institute of Stockholm (IBIOS), drivs i samarbete med den engelska pingstförsamlingen *Kensington Temple* i London och dess pastor Colin Dye och tillsammans med Kaggeholms Folkhögskola. Dye har skrivit merparten av bibelskolans kurslitteratur och bibelskolan har tagit namn och inriktning efter Kensington Temples bibelskola: International Bible Institute of London (IBIOL).¹⁴¹ Bakgrunden till samarbetet med Kensington Temple är att Paul Orlenius, den nuvarande

---

¹³⁸ Fenixpalatset (även skrivet Fenix-Palatset) var en restaurang och ett nöjesetablissemang i Stockholm, beläget på Adolf Fredriks kyrkogata 10, vilket under första halvan av 1900-talet hade en ledande ställning i stadens musik-, dans- och nöjesliv. Det har senare även burit namnen Kaos och Fenix-Kronprinsen. Där fanns restauranger och cabaretverksamhet som leddes av bl.a. Ernst Rolf och Karl Gerhard. *Svenska Dagbladet* 30.1 2018, se också Vikstrand 2007

¹³⁹ Aronson 2015 och däri anförda källor och litteratur.

¹⁴⁰ *Dagen* 5.12 2003, *Dagen* 13.7 2012

¹⁴¹ www.kt.org/ibiol-bible-college/.

pastorn och församlingsföreståndaren studerat och arbetet där.¹⁴² Paul Orlenius tog som församlingsföreståndare efter sin bror Jacob Orlenius 2013.

Under bröderna Orlenius ledning har den ekumeniska och internationella orientering som City Pingstförsamling haft tidigare återupplivats och förstärkts. Den internationella gudstjänsten på söndagarna har vuxit till en egen församlingsgrupp, *City Church International*, med egen pastor men inom samma församling. Sedan 2016 arrangeras konferensen International Believers Conference (IBC) i samarbete med Kensington Temple och associerade församlingar. IBC samlar afrikanska pentekostala migranter i Sverige och andra europeiska länder och har medverkat till ökade kontakter mellan Citykyrkan och afrikanska migrantförsamlingar i Sverige.¹⁴³ Citykyrkan finns sedan några år även med i församlingsnätverket New Wine, vilket är ett ekumeniskt nätverk med ursprung i den karismatiska förnyelsen i den anglikanska kyrkan i England och som Sverige består av ca tio församlingar i olika samfund.¹⁴⁴ Citykyrkan har sedan revideringen av medlemsmatrikeln 2006 vuxit till 622 aktiva medlemmar i slutet av 2017.¹⁴⁵

På Citykyrkans hemsida finns en översikt av församlingens tro och "värderingar". Tron sammanfattas under Gud, människor, frälsning, församlingen, Bibeln, dop, nattvard, Anden, relationer och äktenskap, och tidens slut. Trosdeklarationen använder ett enkelt och oprecist språkbruk och teologin som beskrivs är evangelikal, pentekostal och baptistisk. Ifråga om äktenskap betonas den livslånga troheten i ett äktenskap mellan en man och en kvinna. Det korta eskatologiska avsnittet tar inte ställning i frågor om Jesus återkomst i relation till det tusenårsrike som talas om i Uppenbarelseboken (dvs. i frågor som skiljer amillenialism, premillenialism och postmillennialism åt).¹⁴⁶ På CCI:s hemsida finns en trosdeklaration som i stort är en översättning från den svenska. Om Citykyrkans trosdeklaration jämförs med Kensington Temples trosdeklaration framgår att Kensington Temples använder ett mer precist teologiskt språkbruk och i högre grad är påverkad av reformert teologi. Den är samtidigt tydligt klassiskt pentekostal i frågor som rör andedop och de fem tjänsterna (apostlar, profeter, evangelister, herdar och lärare).¹⁴⁷

På Citykyrkans hemsida finns också en beskrivning av församlingens "värderingar". De innehåller en inledande deklaration och sedan modell i

¹⁴² www.pingst.se/om-pingst/nyhet/citykyrkan-i-stockholm-startar-bibelskola/

¹⁴³ <https://cks.se/international/>, <https://cks.se/ibc/>

¹⁴⁴ <http://newwine.se/regioner/hitta-forsamling/>

¹⁴⁵ Pingströrelsens årsbok 2018, s. 46

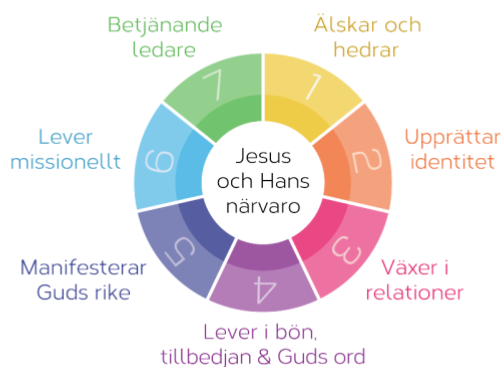
¹⁴⁶ Amillenialism: Jesu återkomst ses symboliskt och som något som sker i en himmelsk dimension där också tusenårsriket förläggs, premillenialism: Jesu återkomst till jorden ses som starten på tusenårsriket och postmillennialism: Jesu återkomst avslutar tusenårsriket av fred och frid på jorden.

¹⁴⁷ <https://cks.se/vi-ar-cks/>, <https://cks.se/wearecci/>, www.kt.org/beliefs/

form av ett hjul med nav och ekrar. "Värderingarna" i form av inledande deklARATION och hjulet återfinns också på CCI:s hemsida.

Vi vill ha Guds närvaro som vår första prioritet. Vi tillber med en längtan och en förväntan på Guds manifesterade närvaro bland oss. Vi är alltid mer intresserade av och passionerade över hans närvaro än hans kraft. Vi vill vara en lovsjungande församling där Guds ära är centrum och målet med allt vi är och allt vi gör. Det är vår övertygelse att allt är skapat för att ära Gud. Vi finns till för hans skull och för utbredandet av hans rike. Hans agenda är vår agenda, inte tvärt om. Vi tror att den lovsjungande församlingen banar väg för Guds rike, och vi längtar efter att se hans goda vilja ske i vår församling, vår stad och vårt land. Vi vill vara en gemenskap där vi är så trygga i vår tro och med varandra att vi vågar satsa,

vågar ta steg i tro, vågar ta risker – allt för att vinna ett större mått av hans liv och närvaro.¹⁴⁸

Hjulets olika ekrar fungerar som flikar och under var och en av dem finns en kort förklarande text.¹⁴⁹

City Church International (CCI) utgör således en del av City Pingstförsamling. CCI är den del av församlingens förnyelse och strävan att nå ut till migranter och engelskspråkiga i Stockholmsregionen efter 2006. City Pingstförsamling finns i ett engelskspråkigt sammanhang genom sin samverkan med Kensington Temple, vilket manifesteras dels genom bibelskolan IBIOS och dels genom konferens IBC. Teologi och värderingar är enligt hemsidan gemensam. Eventuella skillnader i spiritualitet är något som inte direkt kan observeras genom hemsidans material.

¹⁴⁸ <https://cks.se/vi-ar-cks/>

¹⁴⁹ <https://cks.se/vi-ar-cks/>

City Church International bildas

Katarina Westerlund

City Church international startade 2009 genom att sju personer samlades i Citykyrkans lokaler i centrala Stockholm, alla med bakgrund i Uganda, till bibelstudier. Dessa samlingar blev starten för City Church International (CCI). Den nuvarande pastorn Wilberforce Bezudde var med redan då och var alltså en av grundarna. Gruppen fortsatte att samlas för bön och bibelstudier och långsamt började antalet deltagare växa.¹⁵⁰

Människor från många olika afrikanska länder har succesivt anslutit. I församlingen finns medlemmar med bakgrund i bland annat Uganda, Kenya, Tanzania, men också från länder som Sierra Leone och Centralafrika. Men många medlemmar kommer också från Asien, från bland annat Filippina, Indien, Malaysia och Singapore och från Latinamerika. Församlingen samlar idag människor med ca 34 olika nationaliteter.

År 2020 uppskattas församlingen ha ca 300 medlemmar, men den internationella prägeln medför ett konstant in- och utflöde. Ungefär 600 personer har passerat församlingen genom åren. De flyttar också vidare inom Sverige för att få jobb eller bostad, flyttar tillbaka till sina hemländer eller till något annat land för arbete eller studier. Ibland är flytten tillfällig och de återvänder till Sverige och till församlingen. Rörligheten bland de medlemmar vi träffat är således påtaglig.

Nya medlemmar hittar till församlingen genom personliga kontakter, sociala medier, genom konferenser och via församlingens evangelisation. Medlemmarna bor vanligen inte i kyrkans närhet utan kommer från alla delar av Storstockholm och ibland ännu längre ifrån. Medelåldern bland medlemmarna är relativt låg, 40–45 år, och det finns många yngre personer och barnfamiljer i församlingen.

Församlingen är blandad också vad gäller social och religiös bakgrund. Många medlemmar har kommit som migranter och har god utbildningsbakgrund, de är lärare, diplomater, entreprenörer, sjuksköterskor etc. Andra har kommit till Sverige för universitetsstudier eller för familjeåterförening. Men en del har kommit som flyktingar från länder som Sierra Leone, Kongo, Burundi och Centralafrika. Det är vanligt

---

¹⁵⁰ Avsnittet bygger i huvudsak på intervju med Wilberforce Bezudde, Torbjörn Aronson – 2019-05-13 och intervju med Paul Olenius, Katarina Westerlund – 2019-05-13, men också på fältarbete i församlingen, Torbjörn Aronsson, Katarina Westerlund.

att CCIs medlemmar har en bakgrund i någon kristen kyrka eller samfund. De kan handla om andra pentekostala kyrkor eller protestantiska sammanhang. Andra har vuxit upp i familjer som hört till katolska eller ortodoxa kyrkor. Åter andra kommer till CCI utan tidigare religiös erfarenhet.

I Citykyrkans svenska verksamhet finns en grupp med muslimska konvertiter, men det är oklart ifall det också finns personer med en sådan bakgrund i den internationella församlingen.

Organisation och verksamhet

Katarina Westerlund

Den svenska och internationella församlingen i Citykyrkan arbetar tillsammans på ledningsnivå. Citykyrkan är en förening med två parallella ledningsgrupper. Det finns en administrativ styrelse som tar hand om förvaltningen, med personer ansvariga för bl.a. personal, ekonomi, kommunikation och fastigheter. I denna styrelse som leds av en ordförande ingår också församlingens föreståndare. Dessutom har Citykyrkan en församlingsledning som ansvar för den andliga inriktningen och utvecklingen. I denna ledningsgrupp ingår församlingens alla pastorer, föreståndaren, samt personer med ansvar för olika delar av verksamheten. I församlingsledningen ingår också de tre pastorerna för den internationella församlingen.¹⁵¹

Huvuddelen av församlingens intäkter kommer från medlemmarnas gåvor och från fastighetsintäkter. En mindre del av intäkterna kommer från kyrkoskatten, i de fall medlemmar har samtyckt till det. Citykyrkans samlade omsättning är mellan 8–9 miljoner kronor per år. Citykyrkan får inget direkt stöd Statens stöd för trossamfund (SST), men rapporterar in delar av sin verksamhet till Pingst – fria församlingar i samverkan (PFFS).¹⁵² Citykyrkan har totalt 12 anställda på hel- eller deltid. Pastorerna är i allmänhet heltidsanställda, så också huvudpastorn för CCI.

City Church International firar huvudgudstjänst klockan 14 på söndagarna. Några gånger per år firar den svenska och den internationella

---

¹⁵¹ Detta avsnitt bygger på material från Citykyrkans hemsida, material erhållet av församlingsledaren Paul Olenius, intervju med Paul Olenius, Katarina Westerlund, 2019-05-13, samt på fältstudier i församlingen, Katarina Westerlund, Torbjörn Aronson.

¹⁵² Pingst – fria församlingar i samverkan, Pingst FFS, Pingst, är den svenska Pingströrelsens riksorganisation. Pingst FFS får stöd från SST. 2019 gick ca 2,5 miljoner kronor i bidrag till Pingst och dess olika församlingar. Det var är särklass det största stödet som SST delar ut, men är dubbelt så mycket som till Equmeniakyrkan och Katolska kyrkan.

församlingen gudstjänst tillsammans och de inleder också året med en tre veckor lång gemensamma böneperiod. Gudstjänstspråket är genomgående engelska, liksom all skriftlig information. Första söndagen i månaden firas nattvard i gudstjänsten. Efter gudstjänsten samlas alla som vill till informellt fika i lobbyn utanför gudstjänstlokalen.

Under gudstjänsten sker också söndagsskola för två olika åldersgrupper, 4–7 år och 7–12 år. Under gudstjänsten sker också en samling för tonåringar (13–16 år) som kallas transformers. Gemensamt för hela församlingen finns också gruppen *Limitless* på fredagskvällarna, som samlar ungdomar från årskurs 6 och uppåt. Här blandas lovsång, undervisning, gemenskapsbyggande aktiviteter och bön. Ibland övernattar ungdomarna i kyrkan.

Utöver söndagens gudstjänst sker också annan verksamhet på engelska. Varje vecka hålls en bönegrupp på måndag och bibelstudium på torsdagar. På onsdagskvällar driver den internationella och svenska församlingen *Café Liv* för hemlösa tillsammans. De bjuder på soppa, sjunger, vittnar, predikar och delar ut kläder till behövande.

I församlingen finns ett nätverk av så kallade citygrupper som träffas i hemmen eller på andra platser för gemenskap, bibelläsning och bön. CCI har egna citygrupper där medlemmarna ingår i en fast gemenskap som leds av en medlem. Citygrupperna bidrar också med praktiskt stöd i mötet med det svenska samhällets olika institutioner och bidrar med förståelse för kulturella normer och bruk.

En gång i månaden samlas kvinnor i CCI till det som kallas *Womens ministry*. Där delar de erfarenheter med varandra, och får ta del av undervisning, förkunnelse och äter tillsammans.

Andra typer av samlingar och undervisning sker återkommande, som *School of Healing* – helandeskola, *Timothy class* - träning av ledare, äktenskapsskola och föräldrautbildning.¹⁵³ Återkommande sker också undervisning för nya medlemmar, så kallad *New membership class*. I församlingen är man också ute på stan och evangeliserar genom att både dela ut mat och predika.

Citykyrkan har också tillsammans med Pingst FFS inlett ett samarbete med ett svenskt företag för att erbjuda kurser i företagande, *Focus Business*

---

¹⁵³ Äktenskapsskolan sker ibland tillsammans med den svenska församlingen.

School.¹⁵⁴ En kurs i Focus Business School som berör nystart av företag, svenska lagar och regler, kopplats till Bibeln, gavs i församlingen hösten 2019.

Inför varje gudstjänst samlas några medlemmar och ber tillsammans. De finns också ett så kallat välkomstteam som söker upp och introducerar nya besökare i samband med gudstjänsten. Ledande personer i CCI har också bönesamlingar tillsammans på Skype varje morgon.

Alla pastorer i församlingen träffas regelbundet och har bland annat ledarskapsdagar tillsammans. CCI samarbetar också allt mer med den svenska församlingen. Det har emellertid tagit tid innan samarbetet kommit igång. Samverkan på ledningsnivå har lett vidare till andra typer av samarbete också bland medlemmar i de båda församlingarna. De är inte ovanligt att man deltar i "varandras" gudstjänster och efterföljande fika. Kyrkan blir på detta sätt en plats för integration i mötet med den svenska församlingen. Medlemmar i CCI har också tillgång till Citykyrkans 1-åriga bibelskola *International Bible Institute of Stockholm* (IBIOS).¹⁵⁵

Utöver de organiserade verksamheterna sker hjälparbete mellan människor i församlingen utifrån kompetens och förmåga. Migranter som kommer till församlingen kan behöva stöd och hjälp både socialt och ekonomiskt. Det kan handla om kontakter med socialtjänsten, skatteverket, migrationsverket eller arbetsförmedlingen, skola, juridiskt stöd eller hjälpa med bostad eller med frågor som rör barn och familj.

CCI är också en aktiv del av Citykyrkans internationella arbete och mission. Citykyrkan har ett stort missionsarbete i många länder. Ett av de viktigaste missionsområdena har blivit Uganda, pastor Wilberforce Bezuddes hemland. I huvudstaden Kampala har Citykyrkan med hjälp av pastor Bezudde startat en systerkyrka under namnet *City Church Kampala* (CCK). I Uganda bedrivs också fadderverksamhet, kallat *Smile of Hope* (SOHA), tillsammans med ett jordbruksprojekt.

Fyra år i rad, med start 2016, har också församlingen genomfört en stor internationell konferens kallad *International Believers Conference* (IBC). Konferensen hålls i Citykyrkan i Stockholm och sträcker sig vanligen över tre dagar. Den är riktad till migranter eller "internationella troende" i Sverige och i andra länder. Programmet består av olika typer av samlingar med flera inbjudna internationella predikanter. Citykyrkan och City Church

---

¹⁵⁴ Focus Business School är en internationell entreprenörsskola byggd på kristen grund och har idag verksamhet i Skandinavien, Asien, Afrika och Östeuropa. <http://focusbusinessschool.org>

¹⁵⁵ Se vidare bakgrundsavsnittet i detta kapitel

International har som nämnts också nära koppling till Kensington Temple i London.¹⁵⁶

Spiritualitet

Katarina Westerlund

I det här avsnittet beskrivs den spiritualitet som kommer till uttryck framför allt i gudstjänster, bibelbruk och böneliv.¹⁵⁷ Spiritualiteten i CCI har sin grund i klassisk pentekostalism men också inspirerad av neokarismatiska strömningar, med betoning på trosundervisning kopplad till internationella nätverk.

Söndagsgudstjänsterna i CCI sker i en stor lokal i centrala Stockholm som rymmer upp emot 700 personer. Lokalen ägas av Citykyrkan och byggnaden är belägen på Adolf Fredriks kyrkogata 10. Denna stora byggnad, med konsertlokal och foajé i markplan samt flera våningar med mindre lokaler, var tidigare en nöjeslokal. Gudstjänstlokalen liknar en stor teater och med rader med stolar, läktare och en stor scen. Pelare längs sidorna och baktill, glastaket och balkongerna tillsammans med en stor kristallkrona i taket ger ett pampigt intryck.

Gudstjänsten smyger vanligen igång med att lovsångsteamet övar framme på podiet tillsammans med att andra förberedelser pågår i lokalen. Efter några inledande välkomstord och böner från någon medlem börjar den gemensamma lovsången. Församlingsmedlemmarna kommer succesivt till gudstjänsten och antalet besökare kan efter en stund vara mellan 100–200. Det är en blandad grupp vad gäller ursprung, kön och ålder. Majoriteten har en bakgrund i något afrikanskt land, men flera har ursprung i Asien eller Latinamerika. Medelåldern är relativt låg och det är en relativt jämn balans mellan kvinnor och män.

Lovsångsteamet som leder sången består av 5–6 personer, några sångare och musiker, vanligen gitarr, trummor och keyboard. Musiken är en viktig del av gudstjänsten och sångerna är hämtade från den anglosaxiska karismatiska traditionen med sånger av t.ex. Phil Wickham, Chris Tomlin och Matt Redman. Alla sånger är på engelska.¹⁵⁸ Sångerna är ofta kristocentriskt orienterade och ger uttryck för känslor. Sångtexterna visas på en stor

¹⁵⁶ Se vidare bakgrundsavsnittet i detta kapitel.

¹⁵⁷ Detta avsnitt bygger i huvudsak på fältarbete genomfört hösten 2019, Katarina Westerlund, Torbjörn Aronsson.

¹⁵⁸ Tidigare har församlingen använt sig av sånger också på olika afrikanska språk, men under senare år har man övergått till mer samtida internationell anglosaxisk "popmusik" för att alla ska kunna delta.

bildskärm. Församlingen sjunger gemensamt, stående och intensivt, ofta med lyfta händer. Ungdomarna uppmanas också under gudstjänsten att gå till sin samling – *Transformers*.

Lovsången kan pågå 10–20 min och följs av bön, bibelläsning och pålysningar. Ibland läser man ur den dagliga andakten – *Daily devotion* – som innehåller några bibeltexter och en kort utläggning av dessa. Daily devotion skickas ut från församlingen via e-post till de som är intresserade.¹⁵⁹ Under bönen förekommer tungotal.

Barnen kan sedan gå till söndagsskola och man tar upp kollekt – så kallad *Miracle offering*. Om det finns förstagångsbesökare uppmanas de vanligen att ge sig till känna och de hälsas särskilt välkomna. Därefter återupptas lovsången.

Första söndagen i månaden firas nattvard innan predikan. Det sker genom att man läser Kor 11:17-32 (där instiftelseorden till nattvarden återfinns), välsignar bröd och ”vin” och ber en bön om personlig rannsakan. Efter en fridshälsning inbjuds alla till kommunion. Nattvardsbordet är öppet och man går fram och tar emot bröd, likt tunna oblater, och alkoholfritt vin i små plastbägare framme vid podiet. Nattvarden delas vanligen ut av en man och en kvinna. Efteråt erbjuds möjligheten till förbön.

Ibland sker också barnvälsignelse – *Child dedication* – i innan predikan. Föräldrarna och barnet kommet fram till podiet och får uppge barnets och sina egna namn. Pastorn ber om välsignelse för barnet, föräldrarna och faddrarna. Barnet överlämnas till Gud med bön om att barnet ska följa Guds vägar. Barnet får också en barnbibel och ett personligt bibelord.

Predikan tar vanligen vid efter en dryg timme. Vanligen predikar någon församlingens pastorer. Någon eller flera bibeltexter bildar grunden till predikan. Storbildsskärm används för att visa vilka bibeltexter som står i fokus. Intensiteten i predikan är betydande och ibland ställer predikanten frågor till församlingen som svarar eller instämmer, mer eller mindre starkt. Spontana reaktioner förekommer också som instämmande ”amen” eller handklappning. Det händer också att församlingen upprepar ord eller fraser som predikanterna vill betona.

Förkunnelsen inbegriper behovet av omvändelse och möjlighet till ett nytt liv. Det framhålls att människan liv kan förändras och nya möjligheter öppnas genom den helige Andes ledning.

Ibland förkommer att någon i församlingen vittnar om hur Gud verkat i deras liv. Det kan handla om bönesvar där någon hittat nya vägar i livet, klarat av en utbildning, blivit frisk från sjukdom eller fått en bostad. I vittnesbörden visas också tacksamhet för vad Gud har gjort.

---

¹⁵⁹ Alla som är intresserade kan anmäla intresse och får då ta emot den dagliga andakten vid e-post. På detta sätt kombineras gudstjänst, daglig andakt via digital teknik.

Efter predikan följer allmän förbön ofta med möjlighet till handpåläggning framme vid scenen. Ett förbönsteam tar hand om de som får förbön och står beredda med filtar. Det förekommer att personer faller till marken under handpåläggningen och de blir omhändertagna och sveps in i en filt. Det är ofta kvinnor som ber för kvinnor och män som ber för män.

Gudstjänsten avslutas vanligen med ytterligare lovsång och några pålysningar. I normalfallet håller gudstjänsten på i två timmar, men kan vara längre. Efter gudstjänsten samlas de som vill till informellt fika i foajén. Vanligen dröjer många sig kvar och fikar och pratar med varandra. Barnen ansluter också från söndagsskolan.

Söndagsskolan som hålls varje söndag, samtidigt som gudstjänsten, samlar mellan 20–30 barn. Alla barnen, oberoende av åldersgrupp, samlas inledningsvis tillsammans för olika typer av kroppsövelser och musik. De väcker på så sätt kroppen och skapar gemenskap tillsammans i ring. Därefter delar de upp sig i två åldersindelade grupper, 4–7 år och 7–12 år. I vardera gruppen sker ålderanpassad undervisning med hjälp av musik, sång, bibelberättelser, bön och lekar. Olika bibliska teman behandlas och barnen får ta aktiv del genom frågor och tacksägelse. De får också tid för fri lek och mot slutet är samlingen sammanfattar de dagens innehåll tillsammans. Samlingen avslutas med gemensamt fika.

Söndagsskolan leds av församlingsmedlemmar med kunskap och intresse för barn och deras utveckling. Språket är mestadels engelska, men då flera barn inte helt behärskar engelska används svenska också emellanåt. Söndagsskolan pågår under hela den tid som församlingen firar gudstjänst.

Bönen har en central roll i församlingens och medlemmarnas liv. Inför och under gudstjänstens olika delar, i bönesamlingar, bibelstudier, evangelisation och andra verksamheter är bönen en given del av spiritualiteten. Bönen blir ett sätt att svara an mot Guds kallelse eller uppenbarelse.¹⁶⁰ Den helige Ande är på detta sätt närvarande i församlingen och deltagarnas liv. I livsberättelserna framkommer också hur viktig bönen är i alla delar av livet, i hemmet, på arbetet som en pågående relation till Gud både i motgång och medgång.

Varje vecka hålls också bönesamlingar – *Breakthrough prayer* – i församlingen. Under två timmar samlas alla som vill för att be, läsa bibeln och lyssna på förkunnelse från någon av församlingens ledare. Både böner med utgångspunkt i någon bibeltext och spontana böner förekommer. Vid bönesamlingarna förkommer också lovprisning och tungotal.

Många av medlemmarna berättar om hur de blivit omvända, också fast de tidigare varit del av en kristen kyrka, men nu som döpta i Anden. I vissa fall beskrivs detta som en momentan omvändelse men i andra fall som en

---

¹⁶⁰ Anderson, Allan Heaton. 2014. *An introduction to Pentecostalism*.

process där Anden succesivt verkat i deras liv. I flera fall har omvändelsen manifesterats i tungotal, men detta framhålls inte som ett nödvändigt tecken på omvändelse.

Bibelläsning och bibelstudier utgör grunden för församlingens tro och liv. Många av medlemmarna har gått i någon form av bibelskola och bibelstudier är mycket vanligt. Egen daglig läsning och studier av bibeln ingår som en betydelsefull del av spiritualiteten. Det är också vanligt att medlemmarna tar del av pentekostal förkunnelse från andra delar av världen, genom exempelvis poddar och internetsända gudstjänster.

Erfarenheter av helande är vanligt förekommande både i relation till förbön i gudstjänsten och som resultat av enskild förbön. Det handlar både om en inre transformation, ett själens helande, och om helande från olika typer av psykisk eller fysisk sjukdom eller funktionshinder.

Erfarenheten av Guds närvaro genom bön, gudstjänst och Andens gåvor är centralt för församlingens spiritualitet. Församlingens tro och spiritualitet kommer också till uttryck genom evangelisation i Sverige och internationell mission. Dessa erfarenheter bidrar också till konkret socialt hjälparbete i församlingen, både människor emellan och i mer organiserad form.

Medlemmar, personer och liv

Katarina Westerlund

Kvinnorna och männen i CCI kommer från många olika delar av världen, men flertalet har sin bakgrund i något afrikanskt land. Det medför att upplevelsen av att kliva in och delta i gudstjänster eller annan verksamhet gör en påmind om den egna vitheten och om privilegier som följer med att höra till majoritetskulturen.¹⁶¹

Församlingsmedlemmarna är förhållandevis unga, många är mellan 20–50 år. Bland de människor vi träffar i församlingen finns barn, ungdomar, unga vuxna, deras föräldrar och andra vuxna i yngre medelåldern. Givetvis finns det också några som är äldre än så. Det mesta av verksamheten bedrivs på engelska.

Medlemmarna kommer från länder som Tanzania, Etiopen, Kenya, Uganda, Sierra Leone, Gambia och Ghana, men också från Indien, Korea och exempelvis Italien. Vägen till Sverige och till CCI har sett mycket olika ut för dessa migranter. De har flyttat till Sverige för att studera eller för att få ett bättre liv med tryggt arbete och bostad. Några kommer som flyktingar från

---

¹⁶¹ Detta avsnitt bygger huvudsakligen på intervjuer genomförda med medlemmar i CCI, samt på övrigt fältarbete i församlingen, Katarina Westerlund, Torbjörn Aronson.

krigsområden eller från länder med stor fattigdom. En man berättar att när han lämnade sitt hemland: "var det en tid med stor fattigdom och sjukdom, AIDS dödande människor". En kvinna vi träffar är född i Sverige, men har föräldrar som är från ett afrikanskt land. Trots att hon behärskar svenska väl känner hon sig mer hemma i CCI än i de svenska församlingar hon har besökt.

Vägen till Sverige kan också ha gått via något annat land, ett land nära hemlandet eller via andra länder och världsdelar för att så småningom komma i Sverige. Flera har rört sig mellan olika länder, också afrikanska, och kommit till Sverige via exempelvis Ryssland, England, Singapore, Kina eller USA. De berättar om resor tillbaka till hemlandet, tillfälliga vistelser i flera andra länder och om hur släktingar och vänner rör sig mellan länder och världsdelar. Några berättar också om att de bott i olika städer i Sverige, som Malmö och Göteborg och om erfarenheter från pentekostala församlingar där. Men flera av dessa migranter rör sig främst fram och åter till sitt forna hemland eller till något annat land och världsdel för en tid. Och det är inte ovanligt att de vi möter funderar över eller planerar för att flytta tillbaka till sitt hemland eller till någon annan del av världen. För några är Sverige och Stockholm en tillfällig plats där de lever just nu. Andra berättar om hur de slagit sig till ro i Sverige, medan ytterligare andra talar om att de inte vet hur det blir längre fram.

Ibland har den ena parten i en relation kommit till Sverige först och partnern kommit senare. Flera berättar dock om hur de bildat familj när de kommit till Sverige och hittat sin partner i församlingen. kan vara någon från det egna hemlandet eller närliggande land. Men det kan också hända att man träffar sin partner i svenska delen av församlingen. En kvinna från Indien berättar om hur hon träffade en svensk man i sitt hemland, gifte sig, fick barn och flyttade till Stockholm, en annan kvinna från Tanzania under via studier i USA träffat sin man. När de ville studera vidare föll valet på Sverige.

Flera av dem vi pratat med har barn i olika åldrar. Ett par av dem är skilda och lever antingen i nya relationer eller som ensamstående. Några berättar också om att Gud har varit med i migrationen. En man från Sierra Leone berättar att Gud har manat honom att flytta till Sverige. "Det kändes som att Gud sa: okej flytta till Sverige, där finns en plats för dig."¹⁶²

Utbildningsnivån varierar mycket och det finns personer med universitetsexamen och de som inte har någon formell utbildning alls. Många av dem vi träffat arbetar och har under åren i Sverige haft många olika arbeten, allt från diskare, buss- eller taxiförare till lärare, sjuksköterska, ingenjör eller egen företagare. En man från Uganda berättar om sitt arbete som busschaufför, en kvinna från Kenya om hur det är att vara sjuksköterska och en annan kvinna från Tanzania om hur hon arbetar med internationella

---

¹⁶² "I felt like the Lord saying that "okay, move to Sweden where you will have a place."

kontakter som ingenjör på ett större företag. Någon är arbetslös och en annan försöker starta egen firma.

Viljan att arbeta och ta del i det svenska samhället betonas i intervjuerna och man hjälper varandra att hitta arbete och förstå det svenska systemet. De uppstår frågor och behov av att förstå hur exempelvis skola, sjukvård, sjukförsäkring eller lagar och regler fungerar i det svenska samhället. Församlingsmedlemmar som har mer kunskaper om det svenska samhället hjälper då till.

De män och kvinnor vi möter har ofta en bakgrund i något kristet sammanhang, men inte nödvändigtvis i en pentekostal församling. Det finns personer som har vuxit upp i en katolsk familj, andra med en bakgrund i en anglikansk eller protestantisk församling. Men det finns också de som i sina hemländer varit aktiva i en pentekostal församling. Ibland har dessa församlingar varit en del i en större internationell pentekostal rörelse som exempelvis *Assemblies of God* eller *Church of God*. En man berättar om sin uppväxt i en ljum katolska familj där man pliktskyldigast gick till mässan, medan en annan man beskriver sin uppväxt i en familj och ett aktivt kristet engagemang i en pentekostal församling i hemlandet. Någonstans på livsresan har de på olika sätt, genom en livskris, ett möte med en vän, i samband med en gudstjänst eller bönemöte blivit indragna i eller som någon skulle uttrycka det "blivit berörd av helig ande och kommit till tro". Flera berättar om hur de blivit pånyttfödda och "tagit emot den helige ande".

En man berättar: "Ja, jag hade en personlig tro, men jag fick möta Guds kraft som jag inte hade gjort tidigare."¹⁶³ Och en annan lyfter fram relationen till sin tidigare kristna tradition i sin omvändelse: Jag menar, även som katolik talade den Heliga Ande till mig. Men jag hade inte upplevt det övernaturliga, som dopet i den Heliga Ande förrän..."¹⁶⁴ Omvändelsen beskrivs ibland på detta sätt som en momentan beröring eller erfarenhet medan andra har upplevt en succesiv förnyelse och ettväxande i tro.

En kvinna berättar:

Jag fick ett möte med Gud. Och inte så att jag kunde se honom eller höra honom, men det var mer en känsla att jag kände att ... jag kände mig bekräftad, jag kände mig sedd, jag kände mig älskad och att jag just kunde komma precis som jag var. Och det var ju jättestort. Och det var det som blev sen också början på min vandring med Gud.¹⁶⁵

---

¹⁶³ Intervju genomförd på svenska.

¹⁶⁴ "I have to say that even as a catholic, God, the Holy Spirit was speaking to me. But I hadn't experienced the supernatural, like the baptism in the Holy Spirit, I hadn't experienced that until ..."

¹⁶⁵ Intervju genomförd på svenska.

Kvinnorna och männen vi mött talar om betydelsen av att dagligen be och läsa Bibeln och många är också aktiva i flera olika grupper i församlingen, som exempelvis bönegrupper, hemgrupper, förberedelser inför gudstjänster eller förbönsgrupper. De tar också del av pentekostal kristen tro förmedlad via exempelvis podcasts, Youtube eller andra typer webbsändningar. De kan röra sig om någon företrädare för en megakyrka eller en predikant från en annan internationell pentekostal församling, som exempelvis *Elevation Church* eller *Vinyard*. Några har gått på bibelskola, i Sverige eller utomlands, vanligen i England.

Medlemmarna betonar vikten citygrupperna som ett sammanhang där de kan få hjälp och stöd i vardagen och i den kristna tron.¹⁶⁶ Men det är inte bara dessa grupper som är betydelsefulla. Många andra grupper i församlingen har denna dubbla funktion av att både ge ett sammanhang och skapa en kristen miljö.

De kvinnor och män som vi talat med har ibland uppdrag som kyrkvårdar, förbönsledare, att leda lovsång, evangelisera eller leda citygrupper under en längre eller kortare period. Men det finns också de som kommer och går i församlingen. Inte sällan har de vi träffat sökt efter en församling och varit i skilda kyrkor och pentekostala sammanhang innan de kommit till CCI. De har framför allt rört sig om internationella sammanhang där verksamheten bedrivs på engelska eller på ett nationellt språk man behärskar.

Flera berättar om egna erfarenheter av helande från olika typer av psykiska eller fysiska problem eller sjukdomar. Förbön för sjuka är betydelsefullt i församlingen och det återkommer vid gudstjänsterna. En kvinna berättar om hur blivit frisk från svår allergi och en annan att hon snabbare blev frisk från förlossningsdepression tack vare förbön. En kvinna förklarar: "Det är Guds nåd, han rör vid dem och de blir friska. (---) Men jag tror också att Gud kan använda läkare."¹⁶⁷ Tron på helande står inte i motsättning till traditionell medicin i de berättelser vi tagit del av, utan som kvinna uttrycker det kan också läkaren och sjukvårdens omsorg vara en del av Guds helande.

Deras berättelser är givetvis mycket olika. Men de uttrycker ofta en tacksamhet och glädje över att de hittat till församlingen och därmed fått ett nytt hem i Sverige. Som en kvinna uttrycker det:

Det var ju också det, jag fick verkligen uppleva Guds om sorg. Att jag behövde inte riktigt tänka så mycket på vart ska jag ta vägen, utan kyrkan blev min familj och de tog verkligen hand om mig.

¹⁶⁶ Citygrupper är mindre fasta grupper som träffas hemma hos någon eller på någon annan plats ca en gång i veckan för bibelläsning och bön.

¹⁶⁷ "It's God's mercy, he just touches them and they heal, they don't even. (---) But then I also believe that God can use the doctors"

Församlingen och de människor de möter där har på detta sätt blivit viktiga både som vänner och som stöd i mötet med det svenska samhället.

Det kan vara svårt att förstå hur man arbetar i barnens skola eller hur sjukförsäkringssystemet fungerar. Någon kan behöva juridisk hjälp eller hjälp i kontakt med sjukvården. Citygrupperna fungerar då som stöd och medlemmarna i församlingen hjälper varandra i kontakten med olika institutioner.

Medlemmarna berättar också om hur de upplevt sig annorlunda och utanför i mötet med det svenska samhället både på grund av etnicitet och religion. De berättar om glåpord och diskriminerande behandling. "Folk på stan som skriker saker efter en, kallar mig namn". Någon berättar också om hur det varit svårare att få arbete på grund sin etniska bakgrund. Flera av de som har erfarenheter av rasism poängterar att de inte bryr sig om det. "Hör man någon rasistisk kommentar så bryr jag mig inte om det". Istället förklarar några av dem vi talat med att ingen kan ta något ifrån dem, för den sanna identiteten finns inom en. Som en man uttryckte det, "jag ser mig inte som en färgad person. Jag ser mig som Guds barn."¹⁶⁸ Andra säger att de inte alls upplevt rasism.

I mötet med det svenska samhället berättar flera också om hur svårt det kan vara att prata om kristen tro. Det kan exempelvis skapa problem på arbetet. En man berättar hur han pratade med sina arbetskamrater om Bibeln och tron på rasterna, och om hur hans chef blev arg och bad honom sluta med det. De kan också innebära att man aktivt väljer bort jobb som kräver att man arbetar på söndagar. Flera av dem vi pratat med säger att de fått erfara att människor i Sverige inte talar om sin tro. "Du kan inte prata med personer du möter om Gud".¹⁶⁹

Några talar en andlig nöd och tomhet hos människor de möter i Sverige, människor som lever i ett land som har allting, med hög levnadsstandard och utbildningsnivå. Och några beskriver hur Sverige är i behov av kristen väckelse och förnyelse. Flera av dem vi talat med berättar också om att de aktivt bedriver evangelisation, både genom att ge nödställda mat och social samvaro, och genom att tala med andra människor de möter och på det sättet sprida evangeliet. Samtidigt uttrycker flera att de känner sig hemma i Sverige och uppskattar möjligheten och rätten att uttrycka sin tro fritt.

Gemenskapen med andra med liknande rörliga bakgrunder som förenas i församlingen och i en levande kristen tro utgör en trygghet och grund i Sverige. Men det finns utmaningar för kristna migranter i Sverige. Männerna och kvinnorna i CCI lyfter fram hur de brottas med frågor som bland annat

---

¹⁶⁸ "I don't see myself as color, I see myself as a child of God."

¹⁶⁹ "You cannot talk to the next person about God".

har att göra med nationell och religiös identitet, möjligheten att göra sig förstådd och förstå, den svenska individualistiska kulturen, samt institutionella ordningar och regler. ”Den största utmaningen, det tror jag har att göra med både språket och kulturen som är väldigt tillknäppt, och man inte är van med andra människor och andra kulturer.”¹⁷⁰

---

¹⁷⁰ “Biggest challenge, and I think it has something to do with both the language, the culture being very closed and not very used to other people and other cultures.”

Kapitel 5: Internationell pentekostalism i Stockholms kommun

Torbjörn Aronson

Befolkning i Stockholm

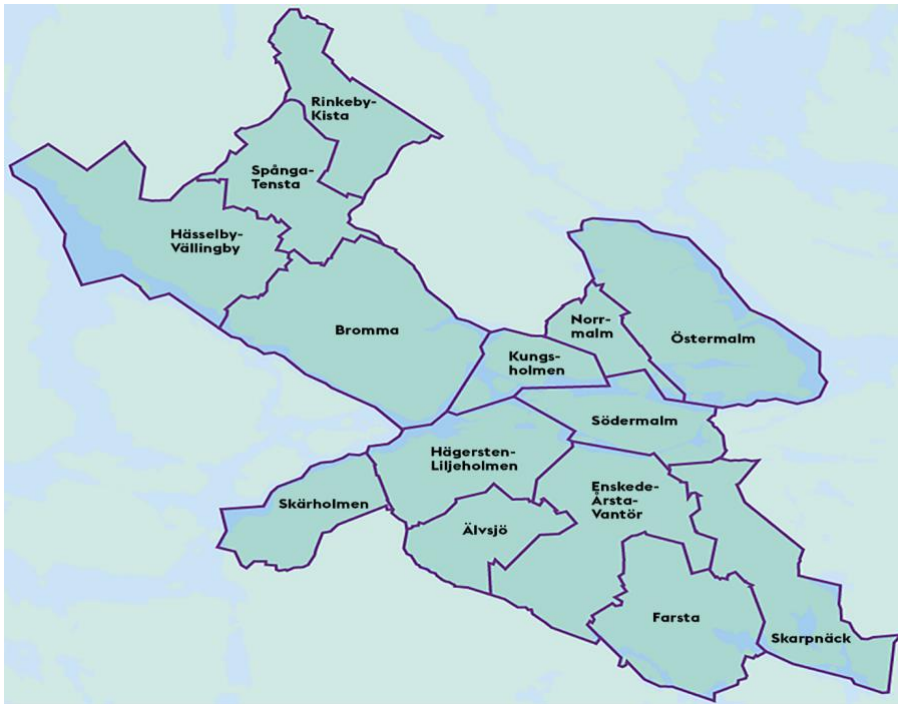
Citykyrkan med dess internationella församling, City Church International, finns i Stockholms kommun eller Stockholms stad. I det här kapitlet ges en översikt över befolkningsammansättning och internationella församlingar i Stockholms kommun. Vi kan därigenom sätta in City Church international i ett större sammanhang.

Stockholms kommun är Sveriges mest folkrika kommun med över 960 000 invånare. Det finns en administrativ indelning i 14 olika stadsdelsområden, vilka i sin tur är indelade i inte mindre än 132 stadsdelar. Figuren nedan innehåller en karta över Stockholm stad indelad i de 14 stadsdelsområdena.¹⁷¹

---

¹⁷¹

<https://start.stockholm/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/statistik/omradesfakta/>

Stadsdelsområdena slås samman i olika typer av statistik, och ofta även i folkmun, i tre stora block: Inre staden, Västerort och Söderort. Inre staden består av Kungsholmen, Norrmalm med City, Södermalm med Gamla stan och Östermalm. I Västerort ingår Bromma, Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista. Söderort består av de återstående stadsdelsområdena: Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen, Älvsjö, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck.¹⁷²

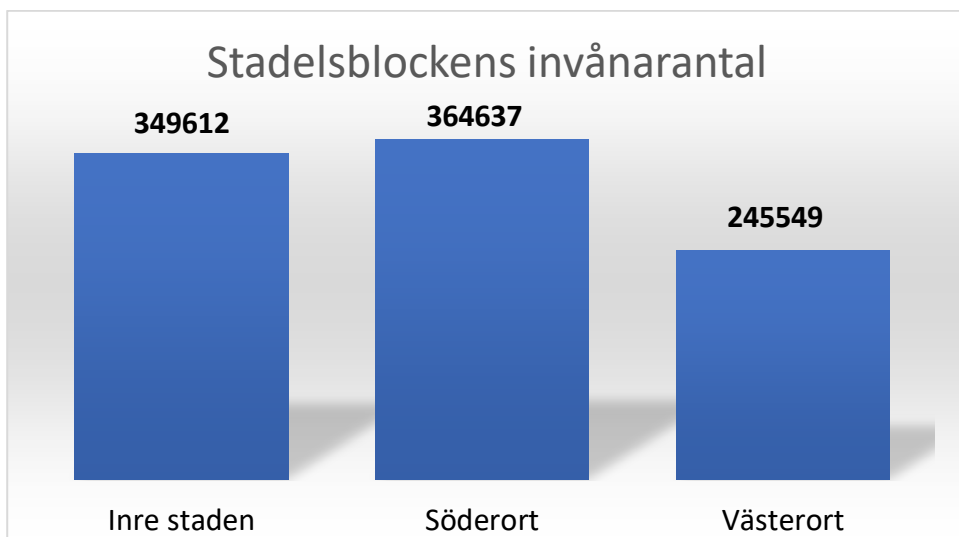
Citykyrkan finns på Adolf Fredriks kyrkogata i centrala Stockholm, ca 500 meter från Stockholms Centralstation. Det innebär att kyrkan befinner sig i Norrmalms stadsdelsområde och i Inre stadens stadsdelsblock. I relation till det offentliga kommunikationssystemet är det en mycket fördelaktig placering, med närhet till T-bana, järnväg och busslinjer, vilka utgår från Stockholms Central till de olika stadsdelarna och tätorterna i Storstockholm. Citykyrkan och dess internationella församling (CCI) har, som framgått av livsberättelserna i tidigare kapitel, medlemmar i olika stadsdelsområden i Stockholms kommun. För att ringa in den lokala kontext i vilken Citykyrkans internationella församling befinner sig i kommer vi nedan att titta närmare på förekomsten av internationella pentekostala församlingar i respektive stadsdelsblock och stadsdelsområde och därefter sätta det i samband med

172

<https://start.stockholm/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/statistik/omradesfakta/>

andelen personer med utländsk bakgrund. Därefter fördjupar vi analysen genom att undersöka om dessa internationella församlingar är lokaliserade till områden där den egna kulturella anknytningen är frekvent förekommande. Vi kan i sammanfattning sätta in Citykyrkan internationella församling översiktligt i relation till dessa sammanhang och få en fördjupad förståelse av dess plats bland migranter, särskilt pentekostala, i Stockholms kommun.

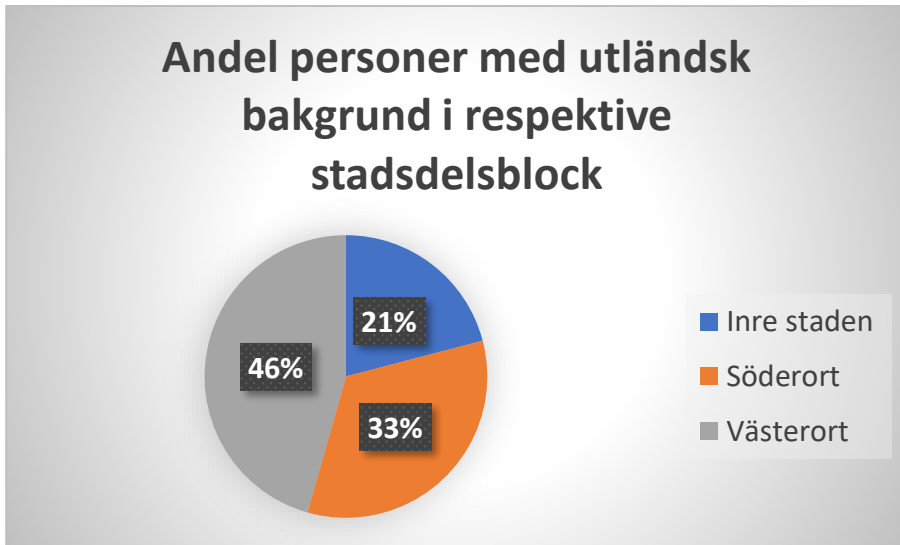
Invånarantal i stadsdelsblocken vid 2018 års utgång såg ut enligt följande¹⁷³:

Figur 1: Stadsdelblockens invånarantal

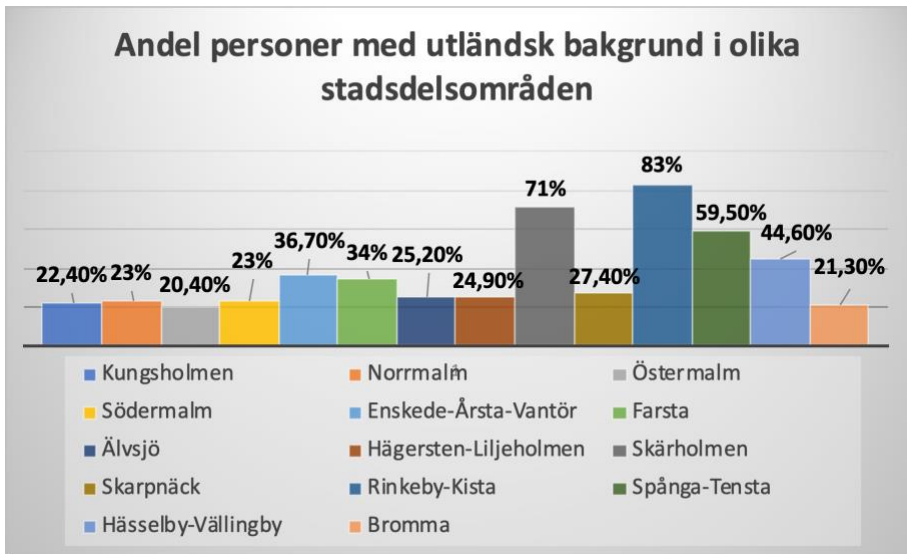
¹⁷³ Samtliga uppgifter nedan är hämtade från <https://start.stockholm/om-stockholmsstad/utredningar-statistik-och-fakta/statistik/omradesfakta/>

Personer med utländsk bakgrund

Figur 2: Andel personer med utländsk bakgrund i respektive stadsdelsblock.

Som ses i figur 1 har Inre staden och Söderort ett invånarantal av ungefär samma storlek, dvs kring och över 350 000, medan Västerort är rejält mindre i invånarantal. Tittar man på andelen med utländsk bakgrund är rangordningen snarast den omvända, vilket framgår av figur 2. Samtliga stadsdelsblock har över 20% med utländsk bakgrund men Söderort (36,7%) och Västerort (47%) har som helhet en betydligt större andel än Inre staden (21,9%). Som helhet pekar detta på en förmodad förekomst av religiösa samfund och församlingar med medlemmar med utländsk bakgrund i hela Stockholms kommun. Detta blir ännu mer uppenbart om vi går en nivå ner och ser på andelen personer med utländsk bakgrund i respektive stadsdelsområde:

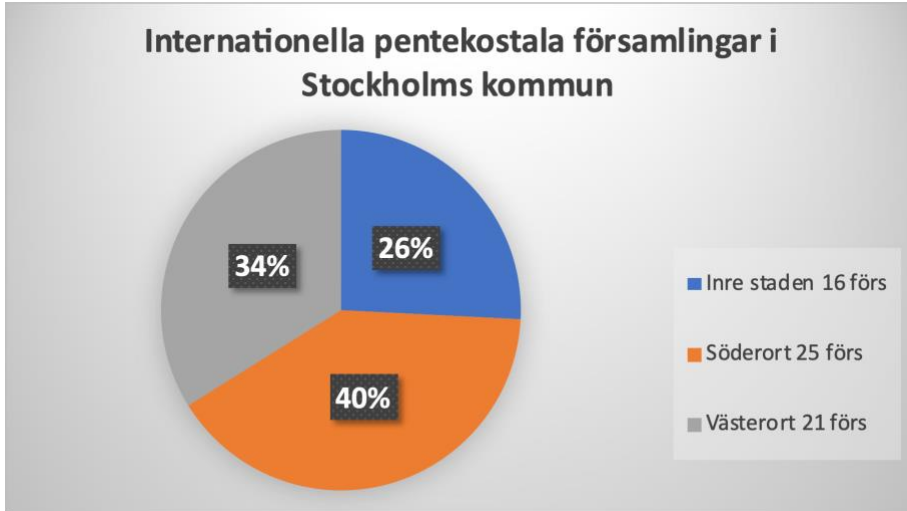
Figur 3: Andel av befolkningen med utländsk bakgrund i respektive stadsdelsområde

När det gäller stadsdelsområden sticker Skärholmen ut i Söderort med över 70% av befolkningen med utländsk bakgrund. I Västerort utgör Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsområden med motsvarig befolkning, med långt över 50% med utländsk bakgrund. Hässelby-Vällingby har också en befolkning med en mycket stor andel med utländsk bakgrund. Sammansättningen av befolkningen i samtliga stadsdelsblock skapar goda förutsättningar för religiösa gemenskaper med grupper av migranter i samtliga stadsdelar och fr.a. i Söderort och Västerort (figur 3).

Hur ser då fördelningen ut av internationella pentekostala församlingar i relation till stadsdelsblock och stadsdelsområdena i Stockholms kommun? Svaret på den frågan är också en indikation på hur geografin ser ut ifråga om de som betjänas av församlingarna och hur den förhåller sig till den struktur av transportsystem och offentliga samlingslokaler som återfinns i Stockholms kommun. I figuren nedan följer statistik som utgår ifrån de internationella pentekostala församlingarnas gudstjänstlokaler eller kontaktadresser. I de flesta fall finns uppgifter om gudstjänstlokal på församlingens hemsida eller facebookside men i enstaka fall finns endast uppgifter om kontaktperson och kontaktadress. Det senare kan indikera antingen att församlingen använder olika offentliga samlingslokaler alternativt har sina gudstjänster i hemmiljö. Gudstjänstlokalens adress, liksom kontaktadress, indikerar dock inte automatiskt att församlingsmedlemmarna bor i samma stadsdel. Etnisk eller kulturell bakgrund, spiritualitet eller andra faktorer, kan spela stor roll för val

av gudstjänstgemenskap, vilket framkommer i avsnitten "Medlemmar, person och liv" i kapitlet om de tre församlingar som specialstuderats.

Internationella pentekostala församlingar

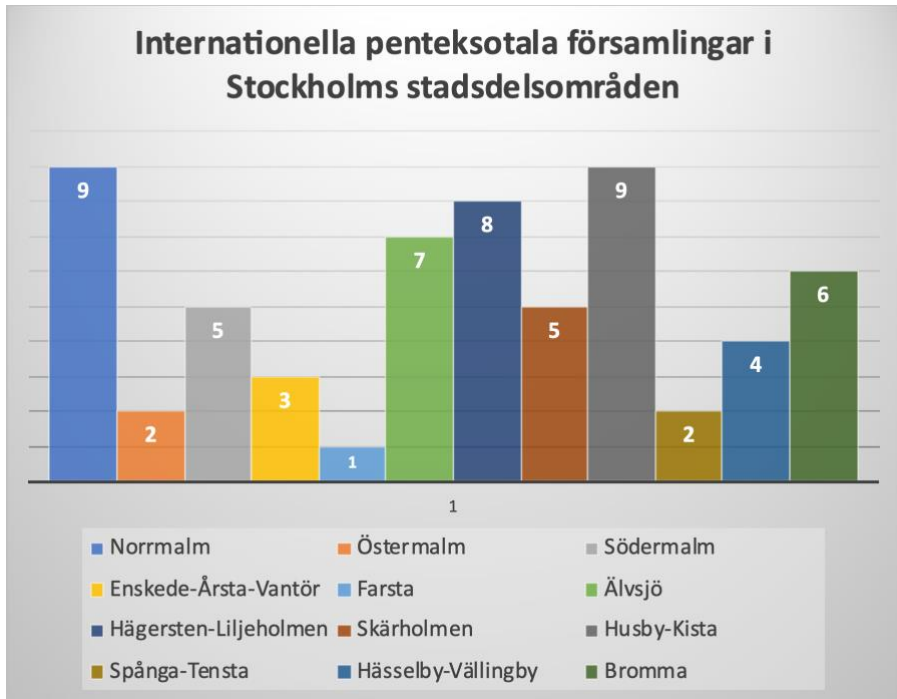
Figur 4: Internationella pentekostala församlingar i stadsdelsblockens i Stockholms kommun

Som framgår av figur 4 finns störst antal internationella pentekostala församlingar i Söderort, ca 40%. Antal i Inre staden respektive Västerort är lägre, 16% i Inre staden respektive 21% i Västerort. I relation till de tre stora blocken av stadsdelsområden (se figur 1 och 2) dvs Inre staden, Västerort och Söderort, framträder ett intressant mönster som kan undersökas närmare. Både Inre staden och Söderort har en större andel av internationella pentekostala församlingar jämfört med dessa stadsdelsblocks andel av befolkning med utländsk bakgrund i relation till kommunen som helhet. Ifråga om Västerort är situationen den omvända. Västerort har den största andelen av personer med utländsk bakgrund av stadsdelsblocken (47,3%) men har en mindre andel av internationella pentekostala församlingar (34%) i jämförelse med Inre staden och Söderort.

Den första slutsats som kan dras är att Västerort, och de stadsdelsområden som ingår där, trots sin mycket stora andel av befolkningen med utländsk bakgrund inte utgör centrum för förekomsten av pentekostala internationella församlingar. Inre staden har en betydligt lägre andel med utländsk bakgrund men ändå relativt många församlingar.

Förmodligen spelar Inre stadens kommunikationsnav en viktig roll för detta. Men det är inte rimligt att förklara denna situation utifrån kommunikationer och med att de internationella pentekostala församlingarna generellt har hela kommunen som upptagningsområde. Koncentrationen i Söderort pekar istället på församlingarnas förankring i lokalsamhällen och relativa oberoende av kommunikationssystemet organisation. En nivå lägre ned tittar på förekomsten av internationella pentekostala församlingar i respektive stadsdelsområde ser bilden ut så här:

Figur 5: Antal internationella pentekostala församlingar i stadsdelsområden

Som framgick av figur 3 är de internationella pentekostala församlingarna i Stockholms kommun mest frekvent förekommande i Söderort. Där finns 40% av de pentekostala internationella församlingarna i kommunen. I Söderort är de fr.a. Hägersten-Liljeholmen och Älvsjö som har en stor andel av dessa församlingar. Samtliga dessa stadsdelsområden har en betydande andel personer med utländsk bakgrund men de ligger ändå under kommunsnittet (33%), vilket framgår av figur 3. Det är således inte så att andelen med utländsk bakgrund automatiskt samvarierar med antal pentekostala internationella församlingar. Det hela är uppenbarligen mer komplext och rymmer sannolikt även frågor som har med församlingarnas kulturella

bakgrund, koncentration av olika migrantgrupper och, inte minst, tillgången på tillgängliga och användbara offentliga samlingslokaler.

I Inre staden finns strax över 25%, eller 16 till antalet, av de pentekostala internationella församlingarnas gudstjänstlokaler. Med stor sannolikhet spelar följande faktorer en väsentlig roll för denna situation: tillgången till offentliga samlingslokaler, äldre kyrkor som är villiga att låna eller hyra ut lokaler, liksom hur Stockholms Länsstrafik har organiserat sin verksamhet.

Följande församlingar firar gudstjänst i lokaler som tillhör äldre svenska frikyrkor eller inomkyrkliga väckelserörelser: Församlingen Klippan (Frälsningsarmén), Iglesia Ichtus (Sjundedags Adventistsamfundet), Inri Church (Betlehemskyrkan EFS), Full Gospel Originator Church (Citykyrkan), Citykyrkans internationella församling (Citykyrkan), Yewongel Berhan Church (Folkungakyrkan), Ambassadeurs du Christ (Folkungagatan), och Word of Faith Russian Evangelical Church (Folkungakyrkan). Det finns även de som hyr lokaler av annat slag i centrala Stockholm, bl.a. brasilianska megakyrkan Universal Church of the Kingdom of God (UCKG) och amerikanska Calvary Chapel. UCKG hyr en affärslokal i gatuplan på Birger Jarlsgatan medan Calvary Chapel hyr en cafélokal vid Slussen. Två latinoförsamlingar (Casa de Oracion och Iglesia de Redimida) hyr salar i Jensen Educations skollokaler i Birkastan.¹⁷⁴ Det som med stor sannolikhet skiljer dessa församlingar från dem i Söderort och Västerort är att de i Inre staden inte är belägna i närheten av församlingsmedlemmarnas bostad och gemensamma tätort. De goda kommunikationerna, vilka roterar kring Stockholms Centralstation, skapar möjligheter för församlingar med lokaler i Inre staden att rekrytera medlemmar från olika delar av Stockholm. Detta är således den direkta lokala pentekostala kontexten där Citykyrkans internationella församling befinner sig.

Citykyrkans internationella församling, CCI, utgör en av den internationella pentekostala församlingarna i Inre staden. Den kan dra nytta av SL:s system för offentliga kommunikationer i regionen. I likhet med den första gruppen av församlingar som nämndes ovan kan församlingen också dra nytta av låga lokalkostnader eftersom den utgör en del av en äldre pingstförsamling med gamla lokaler mitt i centrum. De geografiska och lokalmässiga förutsättningarna för församlingsverksamheten är således mycket goda.

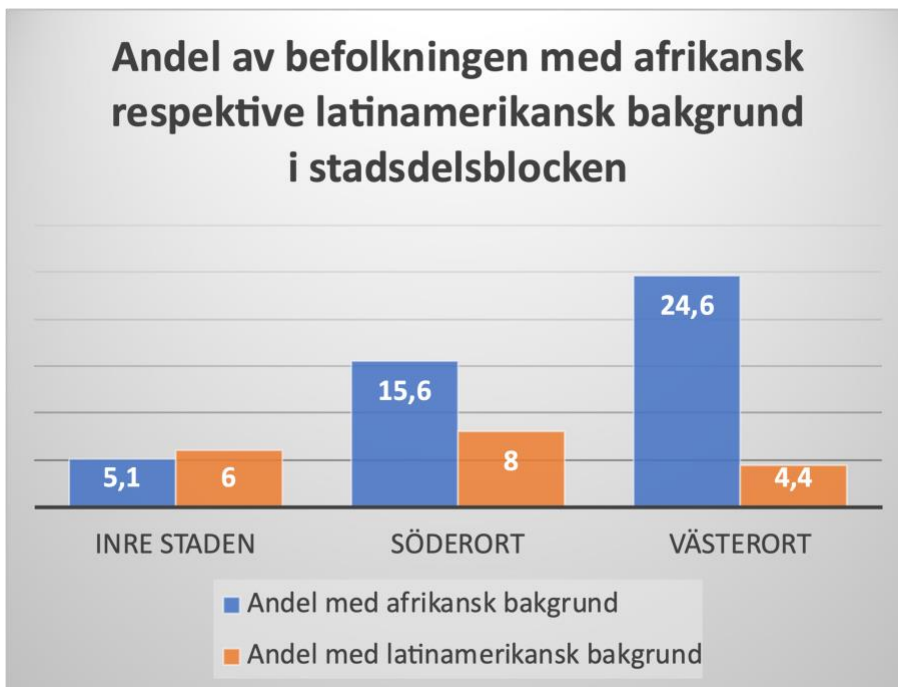
En majoritet av medlemmarna och deltagarna i CCI har afrikansk bakgrund. Bland de pentekostala internationella församlingarna i Stockholms kommun har merparten en afrikansk eller latinamerikansk bakgrund. Finns det någon form av samvariation mellan koncentration av

---

¹⁷⁴ Se uppgifter som finns på församlingarnas facebook-sidor och hemsidor, vilka finns återgivna i Aronson 2019.

personer med afrikansk och latinamerikansk bakgrund och förekomsten av internationella pentekostala församlingar med samma bakgrund där?

Afrikansk och latinamerikansk bakgrund

Figur 6: Andel av befolkningen i respektive stadsdelsblock med afrikansk eller latinamerikansk bakgrund

Figur 7: Antal församlingar med afrikansk respektive latinamerikansk bakgrund i respektive stadsdelsblock.

Inre staden har en befolkning ifråga om personer med utländsk bakgrund som tydligt skiljer sig på flera sätt från staden som helhet. Inre staden har en mindre andel, ca 22% i jämförelse med kommunsnittet på drygt 33% (figur 2). Andelen från Afrika och Latinamerika ligger under kommunsnittet medan andelen personer som har utländsk bakgrund men kommer från det globala nord (Europa, Norden och Nordamerika) är högre. Det reflekterar med stor sannolikhet de större socioekonomiska resurserna hos den senare gruppen. Antalet personer från Afrika, och Latinamerika i Inre staden är dock så stort att underlag finns för religiösa gemenskaperna med samma bakgrund i Inre staden som helhet. Som helhet finns det något fler latinamerikaner i Inre staden och det finns en mer frekvent förekomst av församlingar med latinamerikansk bakgrund, men skillnader i jämförelse med antalet afrikaner och församlingar med afrikansk bakgrund är försumbar (figur 4). Söderort har 25 av internationella församlingarna i Stockholms kommun, dvs 40% (figur 4). Av dessa är mer än hälften afrikanska medan de latinamerikanska utgör närmare en tredjedel (figur 7). Antalet pentekostala internationella församlingar är något fler i Västerort i jämförelse med Inre staden och men färre än i Söderort (figur 4). Över hälften av de pentekostala internationella församlingarna i Västerort har afrikansk bakgrund (figur 7).

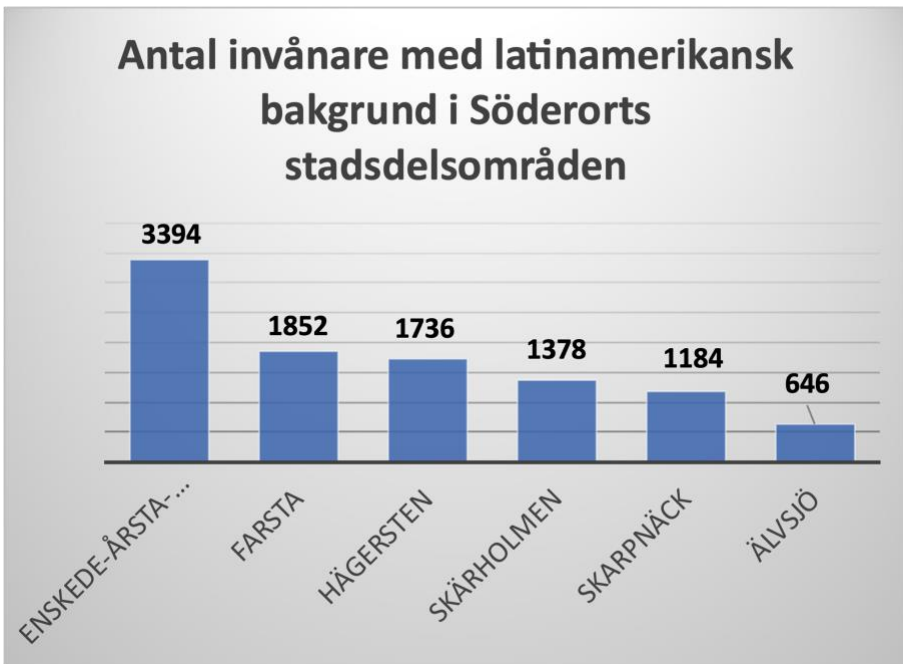
Figur 8: Antal invånare med afrikansk bakgrund i Söderorts stadsdelområden

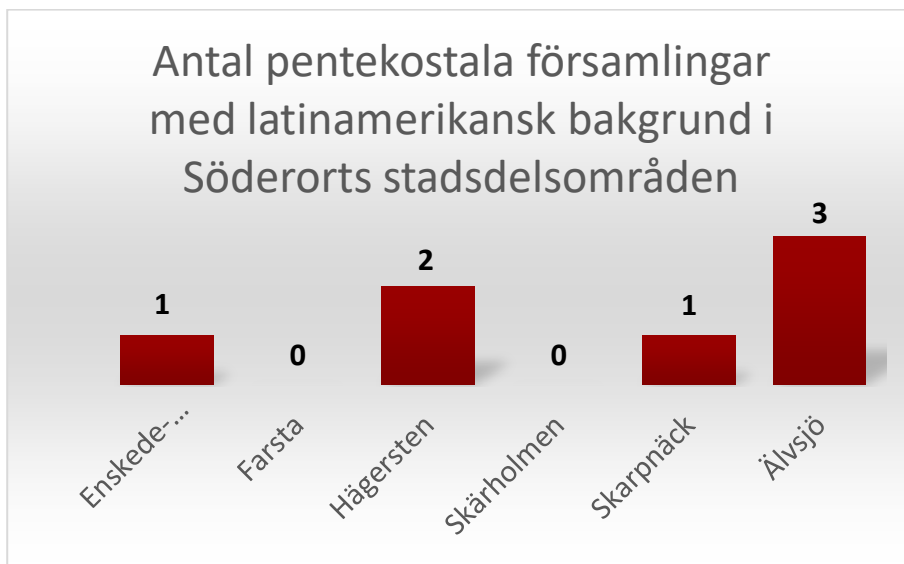
Figur 9: Pentekostala församlingar med afrikansk bakgrund i Söderorts stadsdelområden

Sett till specifika stadsdelområden i Söderort är antalet pentekostala internationella församlingar med afrikansk bakgrund i Hägersten,

Skärholmen och Älvsjö stor (figur 9). Fem afrikanska församlingar i ett stadsdelsområde med 2118 personer med afrikansk bakgrund tyder på antingen en stark koncentration av pentekostala afrikaner i Hägersten-Liljeholmen, alternativt att stadsdelsområdet blivit ett centralt område för pentekostala afrikanska församlingar. I det senare fallet finns i så fall en pendling till området från andra delar av Stockholm på grund av församlingsverksamheten. Även i Skärholmen bör de pentekostala afrikanerna utgöra en påtaglig närvaro eftersom det finns fem församlingar på en befolkning med afrikansk bakgrund på 4880 personer. I Älvsjö finns två församlingar på en befolkning på 886 personer med afrikansk bakgrund.

Figur 10: Antal invånare med latinamerikansk bakgrund i Söderorts stadsdelsområden.

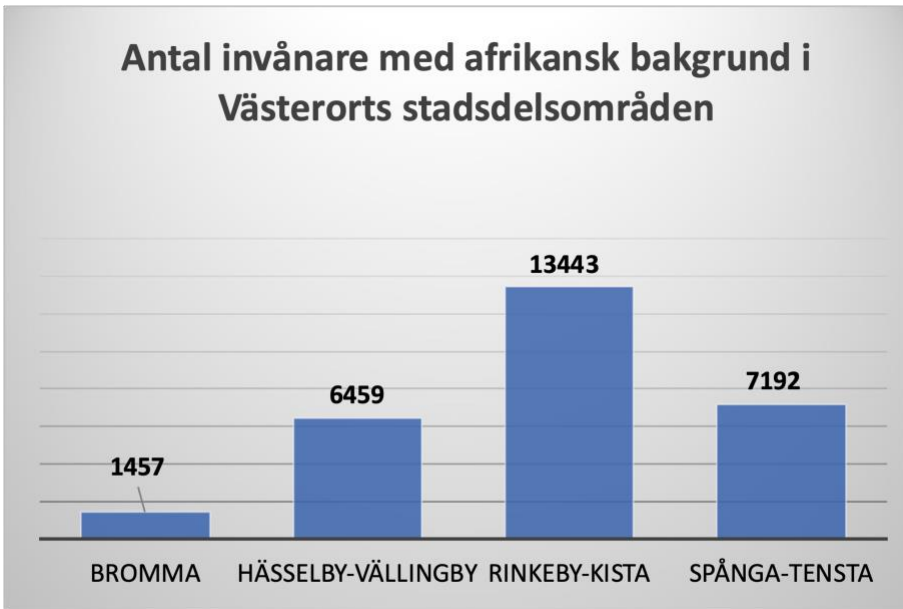

Figur 11: Internationella pentekostala församlingar med latinamerikansk bakgrund i Söderorts stadsdelsområden

Om de internationella pentekostala församlingarna med latinamerikansk bakgrund kan samma sak sägas som om de med afrikansk bakgrund. Framför allt Älvsjö (tre församlingar på 646 personer med latinamerikansk bakgrund) och i viss mån Hägersten-Liljeholmen (två församlingar på ca 1700 personer med latinamerikansk bakgrund) avtecknar sig som stadsdelsområden med ett lågt antal personer per församling (figur 10 och 11). I Hägersten finns dessutom den äldsta pentekostala och näst största, av de latinamerikanska pentekostala församlingar, *Mision Evangelica Internacional* (MEI). MEI betjänade 2016 ca 400 personer med latinamerikansk bakgrund. Upptagningsområdet för MEI var emellertid betydligt större än närområdet Hägersten.¹⁷⁵

---

¹⁷⁵ *Världen idag* 26.10 2016

Figur 12: Antal invånare med afrikansk bakgrund i Västerorts stadsdelsområden.

Figur 13: Pentekostala församlingar med afrikansk bakgrund i Västerorts stadsdelsområden

I Västerort är pentekostala församlingar med afrikansk bakgrund flera till antalet i Rinkeby-Kista, dvs 5 församlingar (figur 13). Där är också befolkningen med afrikansk bakgrund betydande, med över 13000 personer. Det innebär med stor sannolikhet att församlingarna där har en stark lokal förankring i områdets befolkning. Pentekostala församlingar med latinamerikansk bakgrund är generellt sett fåtaliga i Västerort (figur 15). Men i relation till andelen i befolkningen med latinamerikansk bakgrund är både Bromma och Rinkeby-Kista intressant eftersom det finns två församlingar på en befolkning på ca 1100 respektive 1500 personer med latinamerikansk bakgrund (figur 14).

Figur 14: Antal invånare med latinamerikansk bakgrund i Västerorts stadsdelsområden

Figur 15: Antal pentekostala församlingar med latinamerikansk bakgrund i Västerorts stadsdelsområden

Sammanfattning

City Church International befinner sig i en komplex lokal kontext. Genom sin geografiska belägenhet är CCI en av sexton internationella pentekostala församlingar som har gudstjänster i Inre staden och som använder regionens goda offentliga kommunikationer för att kunna samla deltagare från olika delar av Stockholmsområdet.

Personer med afrikansk bakgrund i Stockholm finns framför allt i Söderort och Västerort. I Söderort finns också flertalet av de afrikanska pentekostala församlingarna. I några av stadsdelsområdena är antalet pentekostala församlingar med afrikansk bakgrund betydande i relation till antalet personer med afrikansk bakgrund i området. En liknande situation råder ifråga om församlingar med latinamerikansk bakgrund i relation till antalet invånare i Hägersten-Liljeholmen, Älvsjö och Bromma.

Kapitel 6: Arabiska församlingen, Centrumkyrkan i Sundbyberg

Bakgrund

Émir Mahieddin

Migration från norra Afrika och sydvästra Asien (arabiska halvön) ökar i Sverige och sedan 2018 utgör arabiska det näst största modersmålet i landet.¹⁷⁶ Språkvetaren Mikael Parkvall menar att mellan 200 000 och 300 000 personer i Sverige troligen har arabiska som modersmål.¹⁷⁷ Alla invånare i dessa delar av världen talar inte arabiska. I områdena talats band annat kurdiska, berber, franska, syriska, arameiska. Invånare i Sverige som är födda i dessa regioner talar således inte arabiska, särskilt inte om de kommit hit tidigt i livet. Utifrån uppgifter om ursprungsland och språk beräknas det att det finnas ca 400 000 arabisktalande personer i Sverige idag.

Närvaron av migranter från arabvärlden i Sverige går tillbaka till 1970-talet. Det fanns redan många libaneser i Sverige på 1980-talet på grund av flykten från det mångåriga inbördeskriget. Antalet irakier har ökat sedan början av 1990-talet efter Gulfkriget och USA:s invasion av Irak 2003. År 2000 bodde nästan 50 000 irakier i Sverige och 2019 översteg antalet 146 000 personer. Ökningen är påtaglig från 2010-talet efter Daeshs inträde i Irak och Syrien. Antalet syrier ökade också avsevärt under 2010-talet efter inbördeskriget, som bröt ut i efterdyningarna av det folkliga upproret 2011 som försökte störta Bashar Al-Assads regim. År 2010 fanns det enbart cirka 20 000 syrier bosatta i Sverige, men år 2020 är siffran över 191 000.¹⁷⁸

Tabell 1 nedan visar antalet personer födda i "arabvärldens" länder som är bosatta i Sverige 2019.¹⁷⁹

¹⁷⁶ Arabiska har passerat finska som nu är det tredje största språket i Sverige (2018).

¹⁷⁷ Parkvall M., "Arabiska Sveriges näst största modersmål", *Svenska Dagbladet*, 31 maj 2018. URL: <https://www.svd.se/arabiska-sveriges-nast-storsta-modersmal/av/mikael-parkvall>.

¹⁷⁸ Statistiken är hämtad från SCB. "Folkmängd efter födelseland 1900–2019", Excel-fil. 2020-02-20. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

¹⁷⁹ SCB "Folkmängd efter födelseland 1900–2019", Excel-fil. 2020-02-20.

Födelseland	Folkmängd i Sverige (2019)
Algeriet	3 471
Bahrein	119
Djibouti	470
Egypten	9 011
Förenade Arabemiraten	3 479
Irak	146 048
Jordanien	5 158
Kuwait	3 699
Libanon	28 508
Lybien	3 785
Marocco	11 530
Mauretanien	78
Oman	88
Palestina	8 189
Qatar	337
Saudi Arabien	6 672
Sudan	6 398
Syrien	191 530
Tunisien	5 808
Yemen	2 834
TOTAL	437 212

När det gäller de internationella pentekostala församlingar är det mycket svårt att ha tillförlitlig statistik, eftersom migranter är mycket rörliga och vissa döljer att de konverterat av rädsla för repressalier. Genom intervjuer vet vi att det fanns flera arabisktalande evangelikala grupper redan på 1970-talet i Stockholm. Den då äldsta var ansluten till pingstkyrkan i Botkyrka.¹⁸⁰ Uppskattningsvis finns det mellan 700 och 1000 arabisktalande evangeliska kristna i Stockholmsregionen.

URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

¹⁸⁰ Intervju med Edgar Broumana, pastor för den arabisktalande gruppen i Botkyrka pingstkyrkan, genomförd av Émir Mahieddin, december 2019.

Det finns cirka tio arabisktalande evangelikala kyrkor i Stockholmsområdet.¹⁸¹ De är små och räknar mellan 50 och 150 medlemmar. Pastorena känner varandra och samarbetar ibland vid exempelvis konferenser eller teologiska utbildningar. Det är inte ovanligt att se samma personer i flera församlingar.

Arabiska församlingen bildas

Émir Mahieddin

Arabiska församlingen utgör en egen församling inom den självständiga församlingen i Centrumkyrkan i Sundbyberg. Den grundades 2002 av Merzek Botros, en svensk-egyptisk pastor som emigrerade till Sverige 1990. Församlingens lokaler ligger i en före detta baptistkyrkobyggnad några meter från Sundbybergs pendeltågstation. Den arabiska församlingen har cirka 150 medlemmar. De flesta bor i Stockholmsområdet, men det kommer också personer från såväl Nynäshamn som Uppsala för att delta i gudstjänsten. Merzek Botros säger att han rekryterades av dåvarande pastor Stanley Sjöberg när han av en tillfällighet var i Sundbyberg. Stanley Sjöberg berättade för Merzek Botros att han haft en vision där han och hans fru skulle bli pastorer för en arabisktalande grupp i hans församling.

När Merzek kom till Sverige var han aktiv i en annan församling, Rinkeby Internationella församling (EFK-ansluten), som var den första arabisktalande församlingen i Stockholm. Den grundades 1989 av svenska missionären Lars Mörling och hans fru Margareta, som återvänt från Egypten. Församlingen finns fortfarande kvar.¹⁸² Några av de troende deltar i båda församlingarna då gudstjänst på arabiska firas fredag kväll kl. 18:00 i Rinkeby Internationella församling och söndag kl. 16:00 i Sundbyberg kyrka. Merzek och hans familj lämnade församlingen i Rinkeby 1997 för att de tyckte att man behövde satsa

---

¹⁸¹ Émir Mahieddin besökte sju av dem under sina fältundersökningar mellan 2019 och 2020: Arabiska församlingen i Sundbyberg, Rinkeby församlingen (EFK), *Kanissa Talamidh Yassu* ' (eller Jesu lärjungar församling) som är en EFS arabisktalande grupp i Östertälje, och den arabisktalande gruppen i Botkyrkas Pingstkyrkan, den arabiskatalande gruppen i Högdalskyrka (Equmeniakyrkan). Han deltog också i mötena för den arabisktalande gruppen i pingstkyrkan i Uppsala under ledning av Merzek Botros och hans fru.

¹⁸² Det fanns redan grupper av ungdomar från Örebromissionen (nu EFK) och Centrumkyrkan i Sundbyberg som samlades i Rinkeby i 70-talet och 80-talet, varav några var arabisktalande, och var intresserade av att starta en församling där. Källan: <http://www.rinkebykyrkan.se/om-oss/forsamlings-historia/>

mer på evangelisation än vad församlingen gjorde. De vände sig till andra församlingar och för att så småningom stanna i Centrumkyrkan.¹⁸³

Merzek Botros berättar att de första tre månaderna i Centrumkyrkan firade han gudstjänst endast med sin familj. De började sprida information på arabiska i postlådor, på busstationer och i närbutiker och bjöd in människor till kyrkan för att fira gudstjänst. Efter tre månader kom en person från Merzeks frus familj till gudstjänsten och succesivt kom allt fler och gruppen växte.

De bestämde tidigt att församlingen skulle vara öppen för alla, muslimer och kristna från hela arabvärlden, oavsett nationalitet. På detta sätt skilde de ut sig från andra församlingar som de besökt under resor i Europa, som ofta är organiserade utifrån nationalitet. Vissa egyptier ville att församlingen bara skulle vara egyptisk, vilket Merzek motsatte sig. De lämnade då församlingen för att gå med i en annan.

Pastorn Merzek berättar att han har en speciell kallelse att arbeta bland muslimer. Han har mycket god kunskap om islam och Koranen som han menar kommer till användning när han evangeliserar. Han är också rådgivare till många församlingar i Skandinavien som vill jobba bland muslimer och är regelbundet inbjuden till konferenser runt i landet för att tala om arbetet bland muslimer.

Merzek Botros har vid flera tillfällen fått dödshot på grund att han evangeliserar bland muslimer. Men han fortsätter att resa till arabvärlden utan att dölja sin verksamhet. Han har hittills aldrig haft problem att resa mellan olika länder. Han säger att han inte vill stänga "dörrarna" till andra länder eller till islam av överdriven rädsla för hot. Han fortsätter att resa för att evangelisera så länge han kan. Efter upprepade dödshot bad svenska polisen honom att gömma sig och dölja alla sina personuppgifter. Men han vägrade. Mycket av hans verksamhet är offentlig och bör så förbli, säger han. Merzek Botros är pastor, TV-evangelist och aktiv i tidningsdebatten. Om han skulle gömma sig kan han inte längre vara pastor. Men han var orolig för sin familj säkerhet och försöker skydda dem.

Organisation och verksamhet

Émir Mahieddin

---

¹⁸³ Intervju med Merzek Botros, pastor för den Arabiska församlingen, genomförd av Émir Mahieddin. Mars 2019.

Den arabiska församlingen ingår i församlingen Centrumkyrkan, men är en självständig grupp som firar gudstjänst på arabiska. Centrumkyrkan har också en annan grupp av personer som kommer från flera fransktalande afrikanska länder, som möts på söndagar kl. 16 för att fira gudstjänst på franska. Dessa båda grupper arbetar självständigt. Även om Centrumkyrkan formellt sett har gemensam ekonomi, hanterar varje grupp sina resurser. Pastorn för varje språkgrupp är medlem i äldsterådet i Centrumkyrkans församling. Men Merzek Botros har sällan möjlighet att delta i dessa möten då arbetet i den arabiska församlingen tar mycket av hans tid.

Den arabiska församlingen träffas i Centrumkyrkans kyrkolokal för söndagsgudstjänster kl. 16 och för bönemöten på tisdagskvällar klockan 18. Men verksamhetens hjärta ligger i egna lokaler i Rissne. Merzek Botros öppnade där en ideell förening, som är kopplad till församlingen kallad *Global Gemenskap*. Det är en stor lägenhet med pastorskontor, en inspelningsstudio, ett klassrum och ett sovrum som ibland lånas ut eller hyrs till behövande. Där äger många olika aktiviteter rum varje vecka, som teologisk utbildning, svenskurser för invandrare och sociala aktiviteter.

Merzek Botros är en energisk entreprenör och det är på honom som mycket av församlingens verksamhet vilar. Hans familj, fru och tre av hans döttrar, utgör kärnan i församlingen. En av döttrarna är tillfälligt anställd på deltid för *Global Gemenskap*. Det är där han välkomnar och samtalar med nya medlemmar och följer dem på deras andlig resa. Det är också där han flera gånger möter projektets forskare för intervjuer under fältarbetet. Han bjuder in till sitt kontor med bekväma läderfåtöljer och tillgång till kaffe eller te.

En kärna av aktiva volontärer kretsar kring familjen och hjälper till med audiovisuella inspelningar, musik, tolkning (från arabiska till svenska eller från svenska till arabiska) och svenskurser för invandrare. Under tiden för fältarbetet var det mest unga män från södra Egypten som kom till undervisningen i svenska. Några kom dit tillsammans med fru och barn. Undervisningen är av stort värde för asylsökare som inte har fått uppehållstillstånd och därmed inte kan delta i Svenska för invandrare (SFI). Församlingens verksamhet bidrar därigenom till att de kan påbörja integrationsprocessen.

En stor del av församlingens arbete är medialt. Merzek Botros gör regelbundet direktsändningar som sänds över hela Skandinavien och till arabvärlden via en Internet-Tv-kanal, TV Vision Sverige, eller via Al-Hayat TV (som betyder "Livet-TV"). Den senare är en känd kristen Tv-kanal som sänder till arabvärlden. Direktsändningar sker vanligen två gånger i veckan. Men under Coronapandemin år 2020 ökade de och man sände nästan dagligen. En av hans mest visade program, med titeln "Vägen till Paradiset", består av korta 10-minuters avsnitt kring andliga frågor. De spelas in på arabiska med

engelsk textning. Vissa avsnitt har setts av miljontals tittare över hela världen och finns på Youtube.

Församlingen har verksamhet på flera nivåer, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. På den lokala nivån har kyrkan vid flera tillfällen givit frivillig hjälp till Sundbybergs kommunen, speciellt när det gäller mottagning av arabisktalande flyktingar. Förutom tolkverksamheten har de organiserat mat- och kläddutdelning för hundratals flyktingar, samt givit undervisning i svenska.

På regional nivå upprätthåller pastorn relationer med flera arabisktalande evangeliska och pentekostala grupper i Uppsala, Västerås och Norrköping. Han hjälpte till att grunda dessa grupper i samband med det stora antalet asylsökande i Sverige under år 2015–2016. Kommunen hade då öppnat ett asylboende och bad Merzek's församling om hjälp under ett halvår.

Nationellt är Merzek Botros en av huvudaktörerna när det gäller evangelisation bland arabisktalande migranter. Han tilldelades priset för bästa evangelist i Sverige 2016. Som sådan inbjuds han till många församlingar över hela landet för att hjälpa dem att stödja konvertiter eller det växande antalet arabisktalande grupper. Bland dessa finns flyktingar som skickats till läger i Stockholmsområdet vid ankomsten och som flyttat för att bosätta sig någon annanstans i Sverige efter att de fått uppehållstillstånd. År 2019 initierade Merzek till exempel en persisk och arabisk språkgrupp i Malmö för att evangelisera bland migranter i staden.

Slutligen, på internationell nivå, genomför församlingen humanitär verksamhet i Egypten, där Merzek Botros har sitt ursprung, i Irak, särskilt bland Yazidier som förföljs av Islamiska staten. Han har också varit i Libanon, som genomgått en allvarlig finanskris, drabbades av två explosioner i hjärtat av huvudstaden, vilket försvagade en redan mycket fattig befolkning.

Kyrkans sociala arbete inkluderar stöd till de fattigaste i dessa länder, med mat, kläder och donationer av olika slag. Församlingen är också engagerad i arbete med kvinnor som utsatts för sexuellt våld i olika sammanhang. De utbildar kvinnor för att de ska kunna starta små företag och organiserar också fotbollsturneringar för mindre pojkar och flickor.

Pastor Merzek Botros har ett stort nätverk av internationella kontakter. Förutom kontakter i alla länder i arabvärlden upprätthåller han relationer med många pastorer i Finland och Norge (där han regelbundet inbjuds att predika och undervisa för arabisktalande migranter) i Indonesien, Israel, Frankrike, Storbritannien och Tyskland, där huvudkontoret för *Evangelical Alliance of Arabic-Speakers in Europe* finns. Den sistnämnde grundades i februari 2009 efter en internationell konferens som anordnades av Merzek Botros i Stockholm i augusti 2008. Detta är en årlig konferens som hans församling organiserar varje sommar i Sverige. Han upprätthåller också

kontakter i USA, där han själv tog examen i teologi på distans. Han har också utbildning i teologi från Egypten och Kanada, också på distans.

Merzeks församling samarbetar både med församlingar och språkgrupper från olika delar av världen (afrikanska migrantförsamlingar från olika länder) och med svensktalande kyrkor i Sverige. Exempelvis organiserade han, tillsammans med pastorer från Nigeria, i april 2019 en manifestation framför den nigerianska ambassaden för att uppmärksamma våldet där tusentals kristna mördas av Al-Qaedas islamistiska fanatiker.

Centrumkyrkan är en självständig församling och får inga bidrag från staten. Den arabiska församlingens resurser kommer från privata donationer från Sverige och utomlands. Dessa donationer finansierar välgörenhets- och mediala aktiviteter. Lokalen i Rissne är kostsam och arabiska församlingen har ofta svårt med ekonomin. Merzek Botros är den enda heltidsanställda i den arabiska församlingen. För tillfälle har dock en av hans döttrar en deltidsanställning.

Spiritualitet

Émir Mahieddin

Pastorn i den arabiska församlingen beskriver den som en klassisk pingstförsamling (*kanissat al-khamsiniyya* på arabiska).¹⁸⁴ Under söndagsgudstjänster eller bönegrupper förekommer emellertid mycket få de traditionella karismatiska uttrycken. Tungotal, helande och profetior är i oftast reserverade för den privata sfären. Men pastorn och medlemmar är öppna för denna typ av karismatiska uttryck.

Vi är inte extrema pingstvännen, om jag får säga så. Vi befinner oss någonstans i mitten [mellan evangelikala kristna och pingstvännen]. Vi är inte fundamentalister så att vi säger "du måste prata så här, göra det, osv.". [...]. Allt som finns i Bibeln, allt som är bibliskt, finns i vår undervisning. Men det betyder inte att vi alla måste få alla andliga gåvor, det betyder bara att vi måste vara öppna för den Helige Ande. Det är detta som är viktigast.

Om någon talar högt i tungor väntar de på att någon ska tolka det. Visioner och profetior delas mer från person till person än offentligt. "Vi är mycket försiktiga med allt detta, för ibland delar människor saker som inte är från

---

¹⁸⁴ De använder sällan orden "pentekostal" eller "pingstvän" för att tala om sig själva. Vanligen används orden "kristen" (*massihi* på arabiska) eller "evangelikal" (*injili*).

Gud", säger pastorn. Denna församling liknar på detta sätt många svenska pingstförsamlingar.

Församlingen möts varje söndag klockan 16 för söndagsgudstjänst och varje tisdag klockan 18 för bönemöten. De firar nattvard en gång i månaden och har dop i gudstjänsten. Bönemöten består av böner, inklusive tacksägelseböner samt gemensam sång. Efter ett tag läser pastorn ett avsnitt från Bibeln och kommenterar det. Efter bönemötena brukar man äta tillsammans. En av kvinnorna, som jobbar som kock, lagar mat hemma och tar med sig till församlingen. Medlemmarna fastar vid vissa tillfällen, exempelvis inför det nya året, och då blir detta ett tillfälle att bryta fasta tillsammans. Pastor Merzek skämtar och kallar det för "*ramadhan massihi*" (kristen ramadhan).

När det gäller dopet, menar Merzek att det är viktigt att det är väl förberett.

Jag är väldigt hård på det. Jag döper inte förrän jag har sett personen vara en aktiv medlem i församlingen, engagerad i tron, och att man har tagit alla nödvändiga bibelstudie kurser. Jag har skrivit 12 inledande kristna troslektioner. Innan man döps måste man ha tillbringat 12 veckor och genomgått de 12 lektionerna, som går från skapelsen till den helige Anden. Jag döper inte en person bara för att de ber mig göra det. Jag är mycket strikt med det.¹⁸⁵

Det finns kristna från andra traditioner i kyrkan från exempelvis katoliker eller syrisk-ortodoxa, som inte vill bli döpta som vuxna eller som tvekar att bli döpta på nytt. Pastorn insisterar inte i dessa fall. "Vi anser inte att du måste döpas för att vara medlem i vår församling. Det viktiga är att ha accepterat Kristus i sitt liv", säger pastorn.¹⁸⁶ Men i predikan uppmuntrar han till att döpas, särskilt vad gäller muslimer som konverterar.

I predikningarna och i samtal mellan troende återkommer en motsättning mellan traditionell religion (al-diyanat al-taqlidiyya) och äkta tro (al-imân al-haqiqi). Tro är förknippad med andligheten och relation till Gud hos de evangeliska kyrkorna medan de traditionella kristna kyrkorna (katolska, ortodoxa, lutherska osv.) och shia- och sunni islam anses vara en del av "traditionen", en "imitation". (Taqlid på arabiska betyder "tradition" men också "imitation", vilket kan förstås som motsatsen till "autenticitet"). Så kallade "traditionella religioner" är förknippade med repetition av gester

---

¹⁸⁵ Intervju med Merzek Botros, pastor för den arabiska församlingen, genomförd av Émir Mahieddin, mars 2019.

¹⁸⁶ Intervju med Merzek Botros, pastor för den arabiska församlingen, genomförd av Émir Mahieddin, mars 2019.

utan att man förstår innebörden. De sägs vara motiverade enbart av sociala skäl. Det förknippas ofta med en form av "hyckleri", för att "visa upp i samhället". "Äkta tro" förstås istället som ett individuellt engagemang, med starka känslor och en personlig förhållande till Gud, samt god kännedom om skriften. Flera troende menar också att undervisningen i de "traditionella kyrkorna" och i islam är svag och otillräcklig, medan den är mycket mer fullständig i de evangelikala kyrkorna. Det är en av anledningarna till att man anordnar teologikurser och konferenser på Global Gemenskap, samt en bibelskola.

Under skärtorsdagens kväll organiserar pastorn en måltid där de läser Bibeln, ber och lovsjunger tillsammans, innan han bjuder in till fottvagning (män och kvinnor åtskilda).¹⁸⁷ På långfredagen delar pastorn ut spikar till de troende för de ska känna Kristus lidande på korset genom spikens järn i handen. Under påskfirandet är det många personer som visar starka känslor vid "Kristi död" och några kvinnor gråter under gudstjänsten. Pastorn framhåller att de troende känner innebörden av de kristna riterna djupt i kroppen.

Församlingen skiljer sig från många andra arabisktalande församlingar genom sin tonvikt på evangelisation och socialt arbete. Detta anses vara en kristen plikt och är en integrerad del av andligheten i församlingen. Men det kan också vara ett individuellt initiativ. Under en intervju berättar en kvinna i församlingen att hon på sitt arbete kunnat sprida "Guds ord och kärlek" bland arbetslösa i en förort där många var av invandrarbakgrund. Hon lyssnade till kristna lovsånger under dagen på sitt arbetsrum och bad för folk när hon fick möjligheten och samtycke. Det var för henne ett sätt att vara "ett ljus i världen" (*nour fi l'-alam*), berättade hon.

Musiken är också en sak som skiljer sig åt mellan församlingar. Medan andra församlingar tycker om att spela klassiska psalmer (*mazāmīr*) på piano, spelas i den arabiska församlingen mer livliga lovsånger (*Tarnim* och *Tasbih*), med modernare musikinstrument. Arabiska evangelikala kristna skiljer mellan olika typ av texter: 1) *Tarnim* som sägs att vara anpassade till nyfrälsta, när de vill uttrycka sitt behov av Gud; 2) *Tasbih*, som är lovsånger till Gud eller om Gud, som uttrycker tacksägelse för att han tar hand om livet; 3) och *Mazāmīr*, psalmer. Vilken typ av musik de troende föredrar kan anses var ett tecken på andlig mogenhet. Eftersom *Tarnim* passar bra för nyfrälsta, tycks det normalt att vilja förflytta sig till någon annan stil efter några år.

---

¹⁸⁷ Att praktisera fottvagning är inte självklart bland arabiska evangelikala eller pentekostala kristna. Många förknippar det med "tradition" (*taqlid*) och tycker att det inte är teologiskt motiverat. Det är således något specifikt för den arabiska församlingen i Sundbyberg. Merzek menar att detta är en mycket stark rit som binder samman de som deltar.

Medlemmar, människor och liv

Émir Mahieddin, Katarina Westerlund

Majoriteten av de troende vi träffat under fältarbetet i församlingen kommer från Egypten, Irak, Syrien och Libanon. Men man finner också ett fåtal konvertiter i församlingen, från Marocko, Algeriet, Tunisien och Sudan. En del av de yngre är födda i Sverige, men föräldrarna kommer från arabisktalande länder. Församlingen är mer arabisktalande än arabisk. Många identifierar sig inte som "araber" eftersom de kan vara kurder, armenier, berber eller kopter. Även om egyptierna är relativt få i Sverige, utgör de majoriteten av medlemmarna i alla arabiska församlingar, tillsammans med betydande grupper irakier och assyrier/syrianer.¹⁸⁸

Likaså är flera pastorer i arabisktalande församlingar i Stockholm egyptier. En av anledningarna till detta är att Egypten har den största kristna gemenskapen i arabvärlden, och att den evangelikala gruppen statistiskt sett är större där än i något annat av de arabiska länderna.¹⁸⁹ I Storstockholm leds en församling av en irakier, en annan av en libanes, men de flesta pastorer är egyptier.

När det gäller konfessionell bakgrund utgör tidigare kopter och syriskt-ortodoxa en majoritet i dessa församlingar. Men där finns också före detta kaldeiska katoliker och sabeer (från Irak). Man träffar ibland konvertiter från islam, särskilt i den arabiska församlingen i Centrumkyrkan (de kommer särskilt från Marocko, Algeriet, Tunisien och Irak). En annan del av medlemmarna var evangeliskt kristna långt innan de invandrade till Sverige. Vissa kommer från familjer med evangelikala rötter ända tillbaka till 1800-talet. Vi träffade till exempel en man från en känd irakisk familj som drev en välkänd protestantisk skola i sitt hemland, en skola som också var öppen för muslimer.

Omvändelsen betyder inte nödvändigtvis att man lämnar sin ursprungliga kyrka för gott. Flera troende fortsätter ibland att vara med i koptiska eller

---

¹⁸⁸ Det finns 9000 egyptier i Sverige, varav de flesta inte är kopter. Antalet ökade avsevärt under 2010-talet, troligen efter konsekvenserna av revolutionen 2011, från 3718: 2010 till 9011 år 2019. SCB "Folkmängd efter födelseland 1900–2019", Excel-fil. 2020-02-20. URL: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningsens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

Man kan därför träffa många medlemmar som har ett kors tatuerat på baksidan av handen eller på handleden. Denna typ av tatuering är vanligt bland kristna kopter i Egypten. I ett samhälle som övervägande består av muslimer, skapar dessa tatueringar en känsla av samhörighet, många gånger redan från tidig ålder – en del barn tas till tatuering redan när de är några månader gamla.

¹⁸⁹ Kaoues, Fatiha. 2018. *Convertir le monde arabe. L'offensive évangélique*. Paris: CNRS.

syrisk-ortodoxa församlingar. Det är särskilt vanligt att de besöker andra kyrkor under större religiösa högtider då man på detta sätt kan återförenas med sina familjer. Det finns troende som firar två julhelger, 24–25 december och 6–7 januari, vilket gör att de kan fira både i sin pentekostala församling och med sin familj. Pastor Merzek Botros uppfattar inte detta som teologiskt fel, eftersom det enligt honom enbart handlar om skillnader mellan kalendrar.

Det är inte ovanligt att de troende rör sig från en pentekostal församling till en annan, eftersom de vanligen firar gudstjänster eller håller bönemöten på olika dagar i Stockholm. Det kan bero på att de antingen delar sina lokaler med svensktalande församlingar, som reserverat den traditionella tiden för gudstjänst på söndag klockan 11 eller på grund av brist på arabisktalande pastorer. Det senare är fallet med församlingarna anslutna till Equmenia, där pastor Isac Zekry Shokri, som kom med sin familj som missionär till Sverige år 2016 cirkulerar mellan församlingar.¹⁹⁰ Denna pastor är anställd, men det är inte alltid fallet. En pastor är exempelvis bussförare, en annan är funktionshindrad från svåra krigsskador och arbetar som volontär för en arabisktalande grupp i en övervägande svensktalande pingstförsamling.

I den arabiska församlingen finns människor i alla åldrar och utbildningsnivå och yrkena varierar mycket. Församlingsmedlemmarna kan vara utbildade arbetare i servicebranschen, ingenjörer, tjänstemän eller företagare. Utbildning verkar värderas högt bland många arabiska familjer och det är inte ovanligt att stöta på personer med fem års högre utbildning eller mer i dessa församlingar. I den arabiska församlingen finns en liten grupp unga män som nyligen har kommit från Egypten som utför enkla och okvalificerade arbeten. Vi träffade också en ung syrier som arbetade i en bar där han serverade alkohol, trots att han själv avstod från alkohol av religiösa skäl. Vissa har kommit för att hitta arbeten och andra följde med sin partner som migrerat till Sverige. Några har flytt från krig (Libanon, Syrien, Irak, Libyen) eller från politisk och religiös förföljelse.¹⁹¹ Det kan exempelvis handla om muslimska konvertiter från Tunisien, Algeriet och Marocko eller kopter från Egypten.

En del som kommit under senare år har upplevt mycket svåra migrationsresor och vandrat till fots hundratals eller till och med tusentals kilometer från Irak eller Libyen. Under dessa vandringar fick de ibland sova ute. De riskerade också att drunkna när de varit tvungna att korsa Medelhavet. Det finns såväl individuella migrationer som familjemigrationer.

¹⁹⁰ Ahlefeldt A., "Egyptisk pastor installerad för arabisktalande i Equmeniakyrkan", *Sändaren*, 23 februari 2016. URL: <https://www.sandaren.se/nyhet/egyptisk-pastor-installerad-arabisktalande-i-equmeniakyrkan>

¹⁹¹ Om kristnas situation i Arabvärlden, se Heyberger, Bernard. 2020 (2017). *Les chrétiens d'Orient*. Paris: PUF/Humensis.

Omvändelserna har skett under olika stadier av livet och har gått till på skilda sätt. Vissa har kommit till den pentekostala tron i sitt hemland, andra konverterar när de lämnat sin hemmiljö och upplever sig isolerade i ett nytt land. Det senare är oftast fallet med unga män som har konverterat från islam. 1973 kom Habib (fingerat namn) till Stockholm från Nordafrika för ett äventyr. Av en slump träffade han en karismatisk predikant på Sergels Torg och blev därefter medlem i en liten karismatisk gemenskap i centrala Stockholm (Maranata rörelsen) som ville omvända honom. Efter att ha bott med dem i två år flyttade han ut och gifte sig med en svensk kristen kvinna. Han förblev kristen och var en av de första aktörerna i de arabisktalande pentekostala kyrkorna i Stockholm.

2016 anlände Johan, tidigare känd som Yahya (fingerat namn) från Irak efter att ha korsat Turkiet, Medelhavet, Grekland och länderna i Europa på vägen till Sverige. Han bodde på vägarna i veckor och sov på marken. Då och då köpte han kläder på vägen med den lilla summa pengar hans familj samlat in till honom innan han lämnade Irak. När han kom till ett flyktingläger i Stockholm träffade han en arabisk pastor. Johan berättar att han upplevde många mirakel i lägret, där asylsökande från olika arabiska länder bodde. Där fanns också unga afghaner. Innan Johan korsade Medelhavet och under hela vägen till Sverige hörde han regelbundet en röst som kallade honom vid namn. Han fortsatte att höra den rösten flera gånger i flyktinglägret i Stockholm. Han berättade det för pastorn, som då läste två Bibelveser, Jesaja 43:1–2, för honom.

Men nu, så säger HERREN, han som har skapat dig, Jakob, han som har danat dig, Israel: Frukta inte, ty jag har återlöst dig, jag har kallat dig vid namn, du är min. Om du än måste gå genom vatten, är jag med dig, eller genom strömmar, så skall de inte dränka dig. Om du än måste gå genom eld, skall du inte bli svedd, lågan skall inte bränna dig.¹⁹²

Yahya blev rörd av att Gud talade till honom på detta sätt. Det fick honom att välja att konvertera. Han tog namnet Johan, ett namn som pastorn gav honom efter hans dop. Han är nu en aktiv volontär i kyrkan.

Inte alla konvertiter från islam byter namn. Pastor Merzek Botros säger att det inte är ett krav. Men det är vanligt, särskilt för att det gör det möjligt att dölja omvändelsen för muslimer. Namnbytet gör att man uppfattas ha varit kristen hela sitt liv och man riskerar inte att avslöjas som avfälling.

De få konvertiter från islam som vi träffat betonar oftast att de inte varit hängivna muslimer innan de konverterade. De framhåller att de haft en

---

¹⁹² Svenska folkbibeln, Stockholm, 1998.

distanserad hållning till islam och utfört sina plikter utan engagemang. Det gäller emellertid inte för alla. Mark som tidigare hette Tewfik (fingerat namn) kom med sin fru från Nordafrika för att hitta arbete i Sverige. Han hade en familjemedlem som tidigare kommit till Sverige och som fått jobb som ingenjör. Efter att av en slump ha träffat en arabisktalande pastor konverterade de båda till kristendomen. Mark hade varit engagerad salafist under ungdomsåren i sitt hemland. De båda männen har under sina fem år i Sverige inte återvänt till sitt ursprungsland. Ingen i deras familj vet om att de konverterat. De bor nu i ett hus med många muslimska grannar. Grannarna vet inte om att de konverterat och de kallas inte vid sina kristna namn. Mark och hans fru tycker att det känns bekvämare på det sättet.

När det gäller konversion från islam är trycket ofta stort från familjen. Religiösa eller teologiska skäl mot konversion framhålls inte lika starkt som påtryckningarna från släkt och vänner. "Många kommer till kyrkan och döljer sin tro, även om de bor i Sverige", säger Merzek. Han uppmuntrar dem att tala fritt om sin tro, "för vi lever i ett fritt land", säger han. Detta är inte specifikt riktat till tidigare muslimska familjer. Katolska och syrisk-ortodoxa familjer motsätter sig ibland starkt omvändelse till evangelikal eller pentekostal kristendom, som de kan uppfatta som en falsk religion. Detsamma kan gälla bland kopterna. Tidigare koptiska påven Shenouda III ansåg till och med att det var "bättre att bli muslim än protestant".¹⁹³

En av forskarna deltog vid ett omdop av en ung svensk kvinna av libanesiskt och syrisk-ortodoxt ursprung.¹⁹⁴ Hon hade väntat tio år på att hennes närmaste familj skulle acceptera hennes omvändelse och dop, för att de också skulle närvara vid ceremonin. När hon döptes bad den unga kvinnan att människor inte skulle sprida filmer från dopet på sociala medier, eftersom hennes omvändelse fortfarande orsakade spänning bland många av hennes närmaste. Det är vanligt för unga konvertiter, särskilt ex-muslimer, att de undviker att finnas på bild eller film i ett kristet sammanhang, eftersom omvändelsen kan skapa reaktioner och stora problem i deras omgivning.

Bilden är emellertid komplex. Den nuvarande koptiska påven, Theodoros II (påve sedan 2012), är mycket öppen för ekumenisk dialog. I vissa familjer fungerar också samexistens mellan personer från olika kristna traditioner mycket bra, då de framför allt ser sig som "kristna". Så är fallet med Sarah (fingerat namn), en ung svenska i trettioårsåldern, som arbetar inom finansbranschen. Hon är av syriskt ursprung och ursprungligen ansluten till den Sortodoxa kyrkan. För två år sedan bestämde hon sig för att gå med i en pingstkyrka, vars pastor hon hade träffat som tonåring genom att hon gått i skolan med hans barn. Hon säger att hon insåg att hon tillbringade många av

¹⁹³ Colosimo Jean-François. 2018 (2014). *La malédiction des chrétiens d'Orient*. Paris: Fayard/Pluriel.

¹⁹⁴ Émir Mahieddin.

sina kvällar på Internet och tittade på predikningar från alla kristna strömningar och länder (arabvärlden, den anglosaxiska världen, Sverige) för att bilda sig en uppfattning om de teologiska grunderna för kristendomen. Hon tolkade det som att hennes sökande bottnade i att den Syrisk-ortodoxa kyrkan inte fullgjort sin uppgift, eftersom hon kände behov av att söka kunskap någon annanstans. Hon bad till Gud att han skulle vägleda henne till en kyrka där hon skulle få ”god undervisning”. Hon somnade med denna bön och vaknade på morgonen med namnet på pingstpastorns barn i huvudet, barn som hon inte hade sett på flera år. Hon tolkade det som ett tecken från Gud och besökte deras församling. Hon har varit aktiv som medlem i församlingen sedan dess. Sarah bor ensam med sin mor, som har stannat kvar i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Modern följer villigt med henne då och då till pingstkyrkan. Sarah själv återvänder ibland till gudstjänster i sin ursprungskyrka för att fira kristna högtider som palmsöndagen, påsk och jul. Sarah säger att hon omedelbart kände sig tillfreds med predikningarna i pingstkyrkan. Musiken och formerna av tillbedjan störde henne i början. Lovsång och tillbedjan i pingstkyrkan skiljer sig betydligt från vad som förväntades i den syrisk-ortodoxa kyrkan.

I sällsynta fall förekommer det också att muslimska familjer utan problem accepterar att en tidigare muslim konverterar till kristendomen. Några månader innan vår intervju med Johan, hade han inlett ett romantiskt förhållande med en ung muslimsk kvinna från Mellanöstern. Kvinnan och hennes familj hade nyligen anlänt till Sverige. Den unga kvinnan presenterade honom för sina föräldrar, för vilka han berättade att han hade blivit kristen. Föräldrarna sa att de inte hade några problem med det, och den unga kvinnan följde med Johan till kyrkan flera gånger.

Medlemmar vi talat med beskriver den arabiska församlingen som sitt hem och de talar om varandra som syskon. En av kvinnorna förklarar:

Det är mitt hem, det är så, mina syskon. När vi träffar varandra eller när vi presenterar varandra till andra folk, jag säger ”min syster”. Inte min väninna eller... Nej, vi är syskon. Det är mitt hem.¹⁹⁵

De beskriver sig som en grupp människor som tillhör samma religion, som tillhör Jesus och känner en samhörighet i tron. Församlingens innerlighet i tron och formerna för tillbedjan där man är öppen mot och för varandra bidrar till denna upplevelse av gemenskap. Församlingens medlemmar hälsar och uppmärksammar varandra i början av gudstjänsten. De utbyter också erfarenheter, stöttar varandra i olika praktiska problem och i andliga frågor.

---

¹⁹⁵ Fokusgrupp med kvinnor i den arabiska församlingen, 2020-03-01. Katarina Westerlund.

I församlingen förekommer det att kvinnor predikar eller vittnar under gudstjänsten. Ibland ber pastor Merzek att någon speciell person ska vittna, kvinna eller man. Man ser också en blandning av män och kvinnor vid fikabordet efter gudstjänsten. Pastor Merzek säger att han accepterar kvinnor som pastorer. Men inte alla arabisktalande församlingar har samma normer. I en annan församling kunde vi observera att kvinnorna och männen delade sig i två olika rum när det var fika. Kvinnorna serverade och tog hand om hushållsarbetet efteråt. I den arabiska församlingen i Centrumkyrkan är rollerna mer jämt fördelade mellan kvinnor och män. Män ses i köket, särskilt vid städning efter fikat efter gudstjänsten. Kvinnorna har dock huvudansvaret för att ordna mat och fika i församlingen, och kvinnorna talar också om hur de förhandlar om det traditionella kvinnoansvaret för hem, barn och familj för att också få tid för förvärvsarbete och för att kunna ta del i församlingens olika verksamheter.

När det gäller sexualitet synes normen vara att man ska vara oskuld fram till äktenskapet. Det framgick dock av intervjuerna att några män inte respekterar det i praktiken. Unga ogifta ungdomar verkar oftast bo hos sina föräldrar i Sverige, även om deras ekonomiska situation gör det möjligt för dem att flytta hemifrån.¹⁹⁶

---

¹⁹⁶ Dessa utsagor bygger på relativt få observationer och ytterligare material behövs för att ge en mer nyanserad bild.

Kapitel 7: Internationell pentekostalism i Sundbybergs kommun

Torbjörn Aronson

Befolkning i Sundbyberg

Arabiska församlingen, Centrumkyrkan är belägen i Sundbyberg, en kommun i Stockholms län. Kommunens tätbebyggelse ingår i sin helhet i tätorten Stockholm. Sundbybergs kommun är 9 kvm² och därmed Sveriges till ytan minsta. Kommunen är belägen i södra delen av landskapet Uppland och består huvudsakligen av områden som en gång i tiden utgjorde delar av Bromma och Spånga socknar i Sollentuna härad. Den gränsar i söder, väster och norr till Stockholms kommun, i norr också till Sollentuna kommun och i öster till Solna kommun, alla i Stockholms län. Befolkningen är 52 414, år 2020, vilket innebär en befolkningstäthet på 5 818,64 inv./km².¹⁹⁷

---

¹⁹⁷ <https://www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta.html>

Bild 1. Översikt över Stockholms län.¹⁹⁸

Befolkningen i Sundbyberg har ökat kontinuerligt under 1900-talet, för att sedan ökat mycket snabbt under 2000-talet. 1970 hade kommunen 28 085 invånare och vid sekelskiftet 33 868. Det innebär att Sundbyberg vuxit med 49% sedan år 2000, vilket gör kommunen till en av de snabbast växande kommunerna i landet.¹⁹⁹

Sundbybergs stad består av följande stadsdelar: Centrala Sundbyberg 14 079 invånare, Duvbo 2 171, Hallonbergen, 5 607, Lilla Alby 6 032, Rissne 8 232, Storskogen 3 066, Stora Ursvik 5 895, Lilla Ursvik 1 067, Brotorp 1 973, och Ör 2 330.²⁰⁰

¹⁹⁸ <https://tr.redsearch.org/images/7102295#images-1>

¹⁹⁹ www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta.html

²⁰⁰ <https://www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta/ekonomi-och-statistik/befolkning-och-demografi.html>

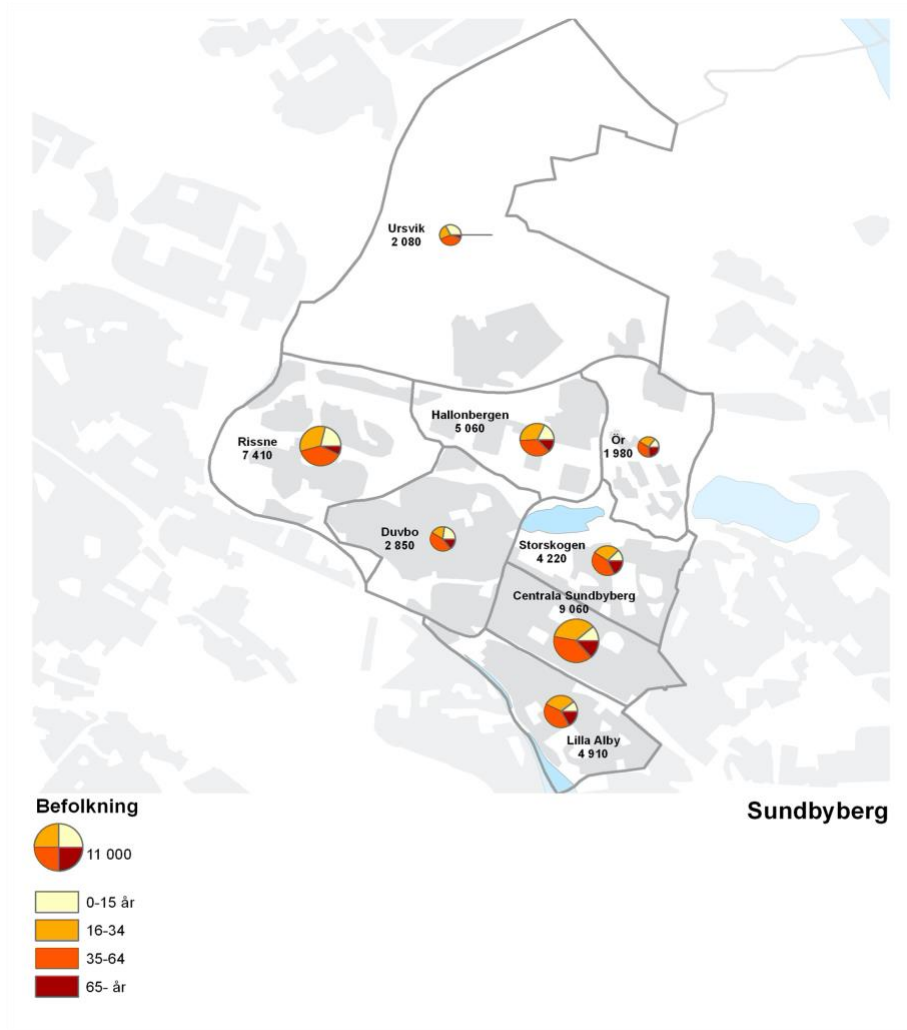

Bild 2. Översikt över Sundbyberg med stadsdelar.²⁰¹

Sundbyberg har en betydligt större andel unga vuxna, dvs personer mellan 20 och 35, än riket i snitt.²⁰² Andelen utrikesfödda ligger på drygt 30 %, att jämföra med ca 19% i riket som helhet. Utrikesfödda är i majoritet i Hallonbergen, ca 54%, och över snittet även i Rissne, ca 38%.²⁰³ Andelen personer med utländsk bakgrund, dvs utrikesfödda plus personer med två

²⁰¹ www.rufs.se/globalassets/i.-kartor-gis-omradesdata/omradesdata/omradesdata-2010/sundbyberg_befolkning.png

²⁰² www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta/ekonomi-och-statistik/befolkning-och-demografi.html

²⁰³ www.rufs.se/omdirigering

utrikesfödda föräldrar, ligger på ca 41%.²⁰⁴ I tabell 1 nedan framgår de största grupperna av utrikesfödda kommer från Asien och Afrika.

Befolkning i Sundbyberg födda utanför Sverige					
Födelseregion	2013	2014	2015	2016	2017
Sverige	30 794	31 641	32 794	33 583	34 470
Norden	1 285	1 260	1 280	1 327	1 325
EU utom Norden	2 237	2 390	2 547	2 630	2 728
Europa utom EU och Norden	1 026	1 042	1 109	1 184	1 346
Afrika	2 259	2 399	2 679	2 866	2 930
Asien	4 225	4 493	4 810	5 208	5 631
Nordamerika	220	248	243	252	286
Sydamerika	550	577	606	661	665
Oceanien	26	35	36	35	39
Okänt	4	5	6	4	4
Totalt	42 626	44 090	46 110	47 750	49 424

Tabell1. Befolkning i Sundbyberg utifrån födelseregion 2013–2017.²⁰⁵

Den generella socioekonomiska situationen är god för Sundbyberg. Kommunen har en högre sysselsättningsgrad (74,7%), lägre arbetslöshet (5,6%), högre genomsnittlig inkomst och utbildningsnivå än riket.²⁰⁶ Det finns socioekonomiska skillnader mellan personer med utländsk bakgrund och

²⁰⁴ www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101Q/UtlISvBakFin/?rxid=829e7f78-0a75-4983-a87f-14ef69fd3349

²⁰⁵ Sundbybergs kommun. Befolkningsprognos 2018–2027, se www.rufs.se/sokresultat/?query=sundbyberg#take=10&skip=0

²⁰⁶ www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=0183&region2=00

inrikes född, men skillnaderna är relativt små och anledningarna till dessa kan vara många.²⁰⁷

Kommunen har haft ett socialdemokratiskt dominerat styre under större delen av sin historia. Idag finns en styrande majoritet bestående av en koalition mellan Socialdemokraterna, Centern och Liberalerna.²⁰⁸

Pentekostalism i Sundbyberg

Det finns två kristna lokala församlingar i Sundbyberg som kan betecknas som pentekostala: *Centrumkyrkan*, som ligger nära Sundbybergs centrum och *One Way Church* som finns i Hallonbergen. Dessutom finns två äldre protestantiska frikyrkor (Rissnekyrkans församling och Frälsningsarmén), Svenska kyrkan i Sundbyberg och S:t Petri Ortodoxa Församling i Hallonbergen. Nedan beskrivs de två pentekostala församlingarna, de två frikyrkorna, tillsammans med den ortodoxa församlingen och övrig verksamhet med internationell relevans.

Centrumkyrkan grundades 1986 av Stanley Sjöberg (1936-).²⁰⁹ Centrumkyrkan är samfundsberoende och ekumeniskt orienterad, och har genom sin grundare rötter i Pingströrelsen och i 1970-talets karismatiska väckelse i Stockholm.²¹⁰ Stanley Sjöberg var pastor för Centrumkyrkan under tiden 1986–2005. Idag har Centrumkyrkan ca 700 medlemmar och innehåller bl.a. en fransktalande afrikansk gudstjänstgemenskap och Arabiska församlingen.²¹¹

One Way Church i Hallonbergen tillhör Evangeliska Frikyrkan. Församlingen började som en lokal församling 2010 genom Elimkyrkan (EFK). Elimkyrkan fanns då på Östermalm i Stockholm men flyttade sin verksamhet 2013 till Södermalm och bytte namn till Folkungakyrkan. Folkungakyrkan är en del av New Wines församlingsnätverk i Sverige. Från att i början ha träffats i cellgrupper en gång i veckan växte satsningen i Hallonbergen och i september 2014 grundades formellt Elimkyrkan Västerort, vilken senare ändrade namn till One Way Church. Idag torde församlingen ha cirka 50 aktiva personer och hyr en lokal av kommunen i Hallonbergens Centrum.

---

²⁰⁷ Sundbybergs kommun. Befolkningsprognos 2018–2027, se www.rufs.se/sokresultat/?query=sundbyberg#take=10&skip=0

²⁰⁸ www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta.html

²⁰⁹ www.centrumkyrkan.se/viewNavMenu.do?menuID=10

²¹⁰ 1966–68 var Stanley Sjöberg en av pastorerna i Filadelfiakyrkan i Stockholm och 1971–83 i Citykyrkan i samma stad. Tiden i Citykyrkan präglades av den karismatiska väckelse som påverkade olika kyrkor i Stockholm. Se också kapitel 4 där bakgrunden till City Church International beskrivs och dess bakgrund i Citykyrkan, också den med koppling till Stanley Sjöberg.

²¹¹ Dagen 14.9 2006, www.centrumkyrkan.se

Hemsidan beskriver församlingens teologi, nätverk, verksamhet och målsättningar på ett utförligt sätt.²¹²

Rissnekyrkans församling tillhör idag Equmeniakyrkan och kyrkobyggnaden är belägen mitt i Rissne, i närheten av tunnelbanestationen. Rissnekyrkan och Frälsningsarmén är frikyrkor i Sundbyberg med en längre historia. Rissnekyrkan är verksam i Rissne med omnejd och arrangerar förutom gudstjänster och andakter även barnverksamhet i form av babycafé, öppen förskola (alla vardagar), barnkör och söndagsskola, och verksamhet för äldre, s.k. seniorsamlingar.²¹³ Enligt församlingens verksamhetsberättelse 2016 hade församlingen då 220 medlemmar och 500–600 aktiva personer sammanlagt.²¹⁴

Frälsningsarmén (FA) har funnits i Sundbyberg sedan 1889 och i den nuvarande lokalen på Bangatan 1 sedan 1933. Lokalen är belägen i närheten av Sundbybergs torg. FA bedriver gudstjänstverksamhet söndagar, måndagar och onsdagar (bön och bibelstudium) och ett öppet socialt arbete i samarbete med kommunen. Den som på olika sätt behöver hjälp och stöd, andligt, och materiellt, kan vända sig till FA. En kontaktpunkt för hjälpsökande är Café Ettan som har öppet tisdagar och torsdagar 10.30–12.30.²¹⁵

S:t Petrus syrisk-ortodoxa församling i Stockholm tillhör det Syrisk-ortodoxa ärkestiftet i Skandinavien och grundades formellt 1986.²¹⁶ Församlingen har en kyrkobyggnad i Hallonbergen. Kyrkobyggnaden ingick ursprungligen i Sundbybergs församling och byggdes av Sundbybergs kommun i samband med centrumanläggningens tillkomst som en ekumenisk kyrkolokal. *S:t Petrus syrisk-ortodoxa församling* köpte sedermera lokalen.²¹⁷ Församlingen har uppmärksammats eftersom den har en grupp svenska konvertiter.²¹⁸ Det finns också en ungdomsförening och en scoutkår.²¹⁹ 2021 var ca 650 familjer medlemmar i församlingen.

I kommunen finns också *Sundbybergs Kristna Samarbetsråd* är en ekumenisk sammanslutning av kyrkor i Sundbybergs kommun.

Jehovas Vittnen är närvarande i kommunen genom två församlingsbildningar: *Sundbybergs Södra Församling* och *Sundbybergs*

²¹² *Dagen* 7.4 2017, <http://onewaychurch.se/>, <http://newwine.se/events/kategori/stockholm/>

²¹³ www.rissnekyrkan.se

²¹⁴ Årsmöte Rissnekyrkans Församling 2017-02-18. PDF-fil som finns tillgänglig på www.google.se

²¹⁵ www.fralsningsarmen.se/Sundbyberg, www.kyrktorget.se/fralsningsarmen.sundbyberg

²¹⁶ www.allabolag.se/8020092105/st-petrus-syrisk-ortodoxa-kyrka-i-stockholm

²¹⁷ www.kyrktorget.se/stpetruskyrkan

²¹⁸ *Dagen* 16.1 2014

²¹⁹ www.facebook.com/StPetrusScout/

Norra Församling. Sammankomsterna hålls på svenska, kroatiska och polska.²²⁰

Islam är representerat genom *Negashi Etiopiska Islamiska Föreningen* i Hallonbergen. Tidigare fanns också en bosnisk islamsk församling. När den sistnämnda församlingens imam flyttade till Spånga följde församlingen med och Negashi fick då möjlighet att överta den bosniska församlingens moské i Hallonbergen.²²¹

Sammanfattning

I Sundbybergs kommun finns utöver Arabiska församlingen, Centrumkyrkan ytterligare en pentekostal och två andra frikyrklig församlingar. Arabiska församlingen befinner sig således i en liten kommun med förhållandevis många invånare med utländsk bakgrund, varav en betydande del kommer från Asien och Afrika. Vilka afrikanska och asiatiska länder dessa personer kommer ifrån framgår inte av den redovisade statistiken. I kapitel 6 om Arabiska församlingen, Centrumkyrkan, framgår att dess medlemmarna kommer från många olika länder i arabvärlden, lokaliserade i både Asien och Afrika (Egypten, Irak, Syrien, Marocko, Algeriet, Tunisien och Sudan). Till Arabiska församlingen, Centrumkyrkan, och dess verksamheter kommer som tidigare konstaterats medlemmar och besökare resande från andra delar av Stockholm med omnejd.

---

²²⁰

<https://apps.jw.org/ui/Z/meeting-search.html#/weekly-meetings/search/Z/Sundbyberg,%20Sverige/59.367047,17.966309/>

²²¹ www.mittsundbyberg.se/politik/hallonbergen-35768485

Kapitel 8: Sammanfattande perspektiv

Katarina Westerlund

Internationell pentekostalism

Den här inledande rapporten från det mångvetenskapliga forskningsprojektet *Pentekostala Migranter i Sverige, påverkan och utmaningar* ger en ögonblicksbild av ett religiöst landskap i förändring. I Storstockholm, liksom i många större europeiska städer växer antalet internationella pentekostala församlingar. Församlingstillväxten är särskilt påtaglig från början av 2000-talet och framåt. År 2020 finns det ett drygt hundratal församlingar av den här typen i Stockholmsregionen. Kunskaperna om detta förändrade landskap och om enskilda församlingars utformning och verksamhet är relativt begränsad.

I rapporten har vi visat på svårigheter med att kategorisera och definiera detta fenomen och tillhörande begrepp som migration, migrant och pentekostalism. Benämningen internationell pentekostalism, som vi slutligen valde att använda, syftar på tros- och gudstjänstgemenskaper och lokala församlingar som huvudsakligen består av personer födda utanför Sverige, där verksamheten i huvudsak bedrivs på annat språk än svenska och som har anknytning till någon historisk gren av pentekostalism.

Det internationella draget handlar således om geografi, men på två olika till varandra relaterade sätt. För det första syftar internationell på det faktum att många medlemmar och aktiva i församlingarna har utländsk bakgrund²²², samt att församlingarna inte sällan organiseras utifrån de geografiska områden och länder utanför Sverige som medlemmar har relationer till. Det innebär att medlemmar i en viss församling delvis har liknande kulturella traditioner och att man har ett gemensamt språk eller använder ett språk som de flesta behärskar. I många fall rör det sig om språk som talas i olika länder och delar av världen, som engelska, spanska,

---

²²² En person med utländsk bakgrund är född i ett annat land än Sverige eller har två föräldrar som är födda i ett annat land än Sverige. Denna definition som används av Statistiska centralbyrån (SCB) täcker således både första och andra generationens invandrare.

franska och arabiska. Språkets är centralt men medför att medlemmar i en församling kan komma från flera olika länder och delar av världen. I församlingar som använder andra språk än engelska förekommer simultantolkning vid gudstjänster, vanligen till svenska.

För det andra betecknar internationell i detta sammanhang att församlingen kan ha en organisatorisk koppling till ett land utanför Sverige. Det kan röra sig om relationer med en pentekostal församling i ett annat land, med ett internationellt nätverk eller med en så kallad megakyrka.²²³ Församlingar med bas i engelskspråkiga kyrkosamfund eller megakyrkor, samlar vanligen en blandad grupp medlemmar och besökare, också med personer med svenskt ursprung. Ett exempel på detta utgörs av City Church International (CCI) som behandlas i kapitel 4.

"Pentekostal", som framför allt är ett akademiskt begrepp, används i rapporten som en samlingsterm för den karismatiska grenen av kristendom. Inom denna gren betonas särskilt den helige Andens inflytande. Fenomenet förstås utifrån den historiska framväxten av denna typ av kristendom. Pentekostalism förekommer utifrån en sådan förståelse inom och utanför olika kyrkotraditioner, även om det vanligen förknippas med protestantisk kristendom.

Tillkomst, typ och lokalisering

Rapporten har givit en bild av internationella pentekostala församlingar i Storstockholm med särskilt fokus på tre olika församlingar och de kommuner där de återfinns: Iglesia Nueva Creación med översikt av Sollentuna kommun, City Church International (CCI) med översikt över Storstockholm och Arabiska församlingen, Centrumkyrkan med översikt över Sundbyberg.

De internationella pentekostala församlingarna i Storstockholm skiljer sig åt på flera sätt. Några påtagliga skillnader rör *tillkomstperiod, typ* och *lokalisering*.

Flertalet av dessa församlingar är etablerade efter 2000. Men det finns också församlingar som tillkommit under 1980 och 90-tal. En av dessa har, Iglesia Nueva Creación, undersökts särskilt och beskrivs i kapitel 2. Beroende på när församlingar etablerats skiljer sig medlemmarna åt vad gäller vilken generation migranter de tillhör. I de äldre församlingarna återfinns medlemmar som kan vara andra och tredje generationen till utländska medborgare. Detta är fallet i bland annat Iglesia Nueva Creación.

---

²²³ Med megakyrka avses vanligen en protestantisk kyrka som samlar stora grupper medlemmar. Se vidare kapitel 1, avsnittet om metod och material.

De två andra församlingarna som specialstuderats, City Church International i kapitel 4 och Arabiska församlingen, Centrumkyrkan i kapitel 6, är bilade på 2000-talet. I dessa församlingar är många medlemmar födda utanför Sverige.

Pentakostalism som akademiskt fenomen kan förstås och kategoriseras på olika sätt. Historiskt kan pentekostalismen som kristen tradition delas upp i fyra historiska grenar: klassisk pentekostalism ("pingstvänner"), oberoende pentekostalism, karismatiska förnyelserörelser inom historiska kyrkor och neokarismatiska församlingar och nätverk. Denna typologi beskrivs mer utförligt i avsnittet om pentekostalism i kapitel 1.

Uppdelningar av det här slaget kan ge en översiktlig förståelse av olika församlingar och deras framväxt. Men den konkreta verksamheten i en viss församling är emellertid inte alltid möjligt att kategorisera utifrån denna *typologi*.

Igelisa Nueva Creación i Sollentuna, kapitel 2, förstår sig själva som en klassisk pentekostal församling. Denna församling är en oberoende pingstförsamling kopplad till Pingst Fria Församlingar (PFFS). Den andra församlingen som beskrivs i rapportens kapitel 4, City Church International, har vuxit fram som en del av klassisk pentekostal församling, Citykyrkan i Stockholms innerstad, men har dessutom neokarismatiska drag. CCI och Citykyrkan har bland annat kontakter till Kensington Temple i Storbritannien. CCI har dessutom startat en systerkyrka City Church Kampala i Uganda. Den Arabiska församlingen är en del av Centrumkyrkan och förstår sig själva som en klassisk pingstförsamling. Församlingen har emellertid ett flertal internationella kontakter och ingår i internationella nätverk av arabiska församlingar.

De internationella kontakterna påverkar församlingarnas arbete vad gäller exempelvis gästtalare och predikanter, bibelstudier och undervisning. Det sker således en förnyelse och förändring genom både formella och informella internationella kontakter och influenser i både CCI och den Arabiska församlingen.

De internationella församlingarna har således olika *typer* av relationer med andra nationella och internationella kyrkor och nätverk. Vi har i rapporten skiljt på "megakyrkor från det globala syd", "oberoende pentekostala migrantkyrkor som startats i Sverige", "pentekostala megakyrkor startade i Sverige med verksamhet i flera länder", och "pentekostala migrantkyrkor med kopplingar till svenska samfund". Denna typologi har använts för att kategorisera de mer än 100 internationella församlingar som återfinns i bilagan. Denna kategoriseringen visar inget tydligt mönster i förhållande till lokalisering eller tillkomstperiod bland de internationella pentekostala församlingarna. Däremot bidrar den nyetablering de står för till att förändra typen av kyrkor i Stockholm.

Tidigare dominerades staden av historiska kyrkor som Svenska kyrkan, Eumeniakyrkan (tidigare Metodistkyrkan i Sverige, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan) och olika svenska pingstförsamlingar. De nya församlingar som växer fram, av vilka de internationella pentekostala är en betydande del, är i högre grad oberoende av något annat samfund.

Iglesia Nueva Creación är utifrån en sådan typologi att beteckna som en oberoende pentekostal migrantkyrka som startats i Sverige, trots kopplingen till PFFS. City Church International och Arabiska församlingen är däremot pentekostal migrantkyrkor med tydlig koppling till svenska samfund.

Rapporten visar på en komplexitet vad gäller sammansättning av befolkning i Stockholmskommunerna, förekomsten av och medlemskap i internationella pentekostala församlingar. Församlingarnas *lokalisat*ion i Stockholmsområde kan inte förklaras på något enkelt sätt.

Sollentuna norr om Stockholm är en stor kommun där en förhållandevis hög andel av befolkningen har utländskt ursprung. Av befolkningens drygt 70 000 invånare är ca 34 % av utländsk härkomst (2018). Där återfinns ett tiotal internationella pentekostala församlingar. Det finns dessutom en förhållandevis lång historia av karismatisk väckelse i kommunen. Iglesias Nueva Creación är del av denna väckelse i Sollentuna med rötter i etableringen av latinamerikansk pentekostalism på 1970-talet.²²⁴

Norr om Stockholm återfinns också Sundbyberg. Kommunen är mindre än Sollentuna, ca 50 000 invånare varav en hög andel, 40 %, har utländsk härkomst (2020). I Sundbybergs kommun finns utöver Arabiska församlingen, Centrumkyrkan ytterligare två internationella pentekostala församlingar.²²⁵ Antalet arabiskatalande församlingar i Storstockholm är förhållandevis få vilket medför att många medlemmar reser till Arabiska församlingen i Sundbyberg.

Stockholms kommun, som beskrivs i kapitel 5, är unik både i invånarantal och befolkningssammansättning. Av en knapp miljon invånare i staden återfinns ca 350 000 i Västerort, varav ca 46 % av utländsk härkomst, 250 000 i Inre staden varav 21 % av utländsk härkomst och 370 000 i Söderort varav 33 % är av utländsk härkomst. I kapitel 5 framgår att störst antal internationella pentekostala församlingar återfinns i Söderort (ca 40%) medan antalet i Inre staden (16 %) respektive Västerort är lägre (21%). Det finns således ingen enkel relation mellan antalet eller andelen personer med utländska härkomst och antalet internationella pentekostala församlingar. Det förhållandevis stora antalet internationella församlingar i Inre staden kan

---

²²⁴ Se vidare kapitel 3 om Sollentuna och förteckningen över församlingar i bilaga.

²²⁵ Se vidare kapitel 7 om Sundbyberg och förteckningen över församlingar i bilaga.

delvis förklaras av stadens kommunikationsnät. Men koncentrationen av internationella pentekostala församlingar i Söderort pekar på församlingarnas förankring i lokalsamhällen och relativa oberoende av kommunikationsnätet.

Antalet och lokaliseringen av internationella pentekostala församlingar förefaller vidare hänga samman med fler faktorer än befolkningssammansättning och kommunikationer. Analyser av rapportens material pekar på att språkgemenskap, tillgängliga och användbara offentliga samlingslokaler också spelar roll, tillsammans med enskilda personers initiativ. Sammantaget spelar antalet personer i området som har utländsk härkomst, nationell/kulturell och språklig bakgrund, kommunikationsnätets utformning och tillgången till offentliga samlingslokaler roll för lokaliseringen av internationella pentekostala församlingar.

Mångfald och rörlighet

Det nya religiösa landskap som denna rapport har behandlat är svårfångat. Rapporten är ett resultat av de val av studieobjekt, material, begrepp och kategorier som använts.

De tre församlingar som behandlas har sina respektive särdrag, specifika historia och verksamhet. Studier av andra församlingar hade givit flera och andra perspektiv. De tre som valdes har dock olika tillkomstperiod, nationell/kulturell språklig gemenskap och är lokaliserade i olika delar av Storstockholm.

Beskrivningarna av Igleisa Nueva Creación, City Church International och Arabiska församlingen, Centrumkyrkan, tydliggör att verksamheter och medlemmarnas liv är mångfasetterat och rörligt.

Församlingsverksamheterna sträcker sig från gudstjänstfirande, över vardagsgrupper för olika åldrar och syften, intern och extern stöd- och hjälpverksamhet till Internet-, TV- och musikinspelningar. Människorna i församlingarna kommer från många olika länder och har skilda yrkesbakgrund, utbildning och social status. Det är också påtagligt att människorna i församlingarna är rörliga. Rörlighet sker mellan olika församlingar, länder, arbeten och utbildningar, liksom inom Stockholm och i Sverige.

De tre kommunerna, Sollentuna, Sundbyberg och Stockholms kommun, är också de olika vad gäller storlek, befolkningssammansättning, kommunikationer, karismatisk väckelse, antal och typ av internationella pentekostala församlingar. Kommunerna i Storstockholm uppvisar olika mönster och frekvens vad gäller internationella pentekostala församlingar. Antalet internationella pentekostala församlingar är proportionerligt större

i Söderort än i Inre staden och Västerort. Inre staden har också en proportionerligt större andel internationella pentekostala församlingar. Totalt sett bidrar nyetableringen av internationella pentekostal församlingar till en förändring av det religiösa landskapet i Storstockholm. En fortsatt kartläggning och analys av församlingar och kommuner kommer att ge ytterligare perspektiv det nya religiösa landskapet i regionen.

Ett fönster till en ny kosmopolitisk värld

Det är en vanlig uppfattning att Sverige blir mer och mer sekulariserat. Att människor och organisationer allt mer orienterar sig bort från religiös tro och religiös praktik. Men samtidigt sker en religiös förnyelse mitt i stora städer som Stockholm, vilket också ses i städer som Paris och London.

I den här rapporten har vi givit en första kartbild av denna karismatiska förnyelse i Storstockholm. Den religiösa förändring som sker i Stockholm är den delen av en större kosmopolitisk rörelse. Liknande förändringar vad gäller etablering av nya kyrkor, församlingar och gudstjänstgrupper sker i många andra städer i USA och Europa. I städer som New-York, Rotterdam och Sydney eller London, Paris och Berlin uppvisar en ökad religiös vitalitet. Den mångfald av nationaliteter, människor, kulturer, språk och bakgrunder samt rörlighet mellan områden, länder, världsdelar, liksom de nätverk som bygger upp och byggs upp, är således inte typiska enbart för situationen i Stockholm. Snarare verkar denna mångfald och rörlighet vara ett genomgripande drag i den religiösa kosmopolitiska rörelse som pågår. Demografiska förändringar relaterade till ökad etnisk mångfald lyfts fram som en betydelsefull faktor i denna förändring. Migration bidrar emellertid inte enbart till etablering av fler församlingar. För vissa grupper av migranter spelar religion en liten eller ingen roll alls.

En faktor som inte undersökts i denna rapport är betydelsen av graden av välstånd. Studier från andra storstäder pekar på ett samband mellan välstånd och sekularisering, samt fattigdom som en komponent i religiös tillväxt.²²⁶

Den kartbild som rapporten ger motsvarar inte helt terrängen. Snarare är rapporten ett första fönster som ger några bilder av det nya religiösa landskap som växer fram. Forskningsprojektet *Pentekostala Migranter i Sverige, påverkan och utmaningar* fortsätter och kommer ge fler och andra bilder. Fler fönster kommer förhoppningsvis att öppnas som ger nya kartbilder och nya kunskap som hjälper oss förstå samtiden.

---

²²⁶ Goodhew, David & Anthony- Paul Cooper (red.), 2019. *The Desecularisation of the City: London's Churches, 1980 to the Present*. London: Routledge, s. 26 ff.

Bilaga 1: Tabeller över internationella pentekostala församlingar i Storstockholm

Inledning

Katarina Westerlund

I denna bilaga återfinns sammanställningar över internationella pentekostala församlingar i Storstockholm. Bilagan innehåller två avsnitt. I första avsnittet återfinns tabeller med internationella pentekostala församlingar i Stockholms kommun uppdelade i Västerort, Inre staden och Söderort, samt indelade i stadsdelar. Den andra delen består av tabeller med internationella pentekostala församlingar i övriga kommuner i Storstockholm. Efter församlingsnamn anges startår då det varit möjligt att få kunskap om.

Materialet bygger på uppgifter från de svenska frikyrkosamfundens årsberättelser och årsböcker, kommunala och kommersiella föreningsregister, och församlingars, nätverks och samfunds hemsidor och Facebooksidor.²²⁷ De internationella pentekostala församlingar och gudstjänstgemenskaper i Stockholmsområdet som fungerar utanför den offentliga sfären, samt katolska karismatiska migranter återfinns inte i tabellerna.

I tabellerna återfinns gudstjänstgemenskaper och lokala församlingar som huvudsakligen består av personer födda utanför Sverige och som har anknytning till någon av de fyra historiska grenarna av pentekostalism.²²⁸ Typologin som etablerats i rapporten används för att kategorisera församlingarna:

1. Megakyrkor från det globala syd: *Megakyrka globala syd*
2. Oberoende pentekostala migrantkyrkor som startats i Sverige: *Samfundsberoende*
3. Pentekostala megakyrkor startade i Sverige med verksamhet i flera länder: återfinns ej i materialet

²²⁷ Se avsnittet om metod och material i kapitel 1 för mer utförliga redovisning av hur materialet samlats in i relation till olika typer av samfund.

²²⁸ Se avsnittet om metod och material, samt om pentekostalism i kapitel ett för redogörelse av den historiska utvecklingen och de fyra historiska grenarna: klassisk pentekostalism ("pingstvänner"), oberoende pentekostalism, karismatiska förnyelserörelser inom historiska kyrkor och neokarismatiska församlingar och nätverk.

4. Pentekostala migrantkyrkor med kopplingar till svenska samfund:
Svenskt samfund

I anslutning till kategorien "svenskt samfund" återfinns angivelse till respektive samfund enligt förkortningar:

PFFS – Pingst Fria Församlingar i Samverkan

EFK- Evangeliska Frikyrkan

Equmiak – Equmeniakyrkan

EFS – Evangeliska Fosterlandsstiftelsen

Församlingarna är vidare grupperade efter vilka geografiska områden församlingarna har sitt ursprung och/eller dess medlemmar huvudsakligen kommer ifrån. De geografiska områdena hänger vanligen samman med språkgemenskap.²²⁹ Vanligen anges världsdelar eller länder. I några fall förekommer förkortningarna MENA – mellanöstern och Nordafrika, Roma – romer.

De kategoriseringar av församlingarna som gjorts visar en blandning av olika typer av samfund i samtliga delar av Storstockholm, vad gäller megakyrkor från det globala syd, samfundsberende kyrkor och församlingar kopplade till svenska samfund. Den geografiska spridningen är också generellt stor i olika delar av regionen. Översikten fungerar således främst som en kartbild av regionen, byggd på en viss typ av kategorisering.

Stockholm kommuns stadsdelsområden: 62 församlingar & gudstjänstgrupper

Torbjörn Aronson

Västerort

Församlingsnamn	Startår	Typ av kyrka, samfund, ursprung
-----------------	---------	---------------------------------

Husby-Kista

Församlingsnamn	Startår	Typ av kyrka, samfund, ursprung
Word of Love Church	1997	Megakyrka globala syd (Afrika)
Igl. Mision Internacional Redcristo	2006	Samfundsberoende (Latinam)

²²⁹ Se vidare avsnittet om material och metod i kapitel 1.

Jesus Christ du Clé de Ciel	2012	Svenskt samfund (PFFS, Afrika)
Förenade Pentekostal Kyrkan	2013	Megakyrka globala syd (Latinam)
RCCG Throne of Grace	2014	Megakyrka globala syd (Afrika)
Stockholm Church	2018	Samfundsberoende (Afrika)
Husbykyrkan Afghanska gruppen	?	Svenskt samfund (EFK, Asien)
Husbykyrkan Iranska gruppen	?	Svenskt samfund (EFK, Asien)
Husbykyrkan Eritreanska gruppen	?	Svenskt samfund (EFK, Afrika)

Spånga-Tensta

Rinkeby Internationella Församling	1989	Svenskt samfund (EFK, MENA)
Shalam Ministry Intl Church	2010	Samfundsberoende (Afrika)

Hässelby-Vällingby

Full Gospel Eritrean Church	1992	Svenskt samfund (PFFS, Afrika)
Deeper Life Bible Church	2010	Megakyrka globala syd (Afrika)
Vällingby internationella församling	2013	Samfundsberoende (Asien)
Epic Church	2013	Svenskt samfund (PFFS, Roma)

Bromma

New Life Church	1993	Svenskt samfund (EFK, USA/Ned)
Iglesia Jesús es el Camino	2008	Samfundsberoende (Latinam)
Universella kyrkan av Jesus Kristus	2012	Megakyrka globala syd (Afrika)
Int. Central Gospel Church	2015	Megakyrka globala syd (Afrika)

Internationell pentekostalism

Iglesia de Cristo Nueva Vida	2017	Svenskt samfund (PFFS, Latinam)
Stockholm Community Church	2019	Svenskt samfund/angloam (PFFS/USA)

Inre staden

Församlingsnamn   **Startår**   **Typ av kyrka, samfund, ursprung**

Norrmalm

Full Gospel Originator Church	1987	Megakyrka globala syd (Asien)
Församlingen Klippan	1994	Angloamerikansk kyrka
Iglesia Ichthus	2003	Svenskt samfund (EFK, Latinam)
Hillsong Stockholm City	2006	Svenskt samfund (PFFS/Angloam)
City Church International	2008	Svenskt samfund (PFFS, Afrika)
Casa de Oracion	2010	Megakyrka globala syd (Latinam)
RCCG Centro Peniel	2010	Megakyrka globala syd (Afrika)
Inri Church	2015	Samfundsberoende (Övriga)
Iglesia Emanuel	2020	Samfundsberoende (Latinam)

Östermalm

Universal Church (UCKG/IURD)	2008	Megakyrka globala syd (Latinam)
Calvary Chapel	2007	Angloamerikansk kyrka

Södermalm

Nordic Chinese Christian Church	1985	Samfundsberoende församling
Yewongel Berhan Church	2010	Svenskt samfund (EFK, Afrika)
Ambassadeur du Christ	2010	Svenskt samfund (EFK, Afrika)

Word of Faith, Evangeliska kristna förs	2010	Svenskt samfund (EFK, Ryssland)
Kangerilrem	2015	Samfundsberoende församling (Roma)

Söderort

Församlingsnamn   **Startår**   **Typ av kyrka, samfund, ursprung**

Enskede-Årsta-Vantör

Persiska EFS-föreningen	2012	EFS/Svenska kyrkan (Asien)
Oromo EFS-förening	2017	EFS/Svenska kyrkan (Afrika)
Iglesia Melquisedec Rey de Justicia	2018	Megakyrka globala syd (Latinam)

Farsta

RCCG Shepherd Leads Assembly	2015	Megakyrka globala syd (Afrika)
---------------------------------	------	-----------------------------------

Älvsjö

Jerusalem Evangelical Church	1985	Svenskt samfund (PFFS, Afrika)
International Mission Church	1999	Samfundsberoende (Latinam)
The Center International Church	2001	Samfundsberoende (USA/Afrika)
Kristna Levande Församling	2003	Svenskt samfund (EFK, Afrika)
Igl. De Dios Min. Jesucristo Intl	2004	Megakyrka globala syd (Latinam)
Centro Intl Evangelico Ministerio	2007	Svenskt samfund (PFFS, Latinam)
Kingdom Life Community	2007	Samfundsberoende (MENA)

Hägersten-Liljeholmen

Agape församling	1993	Samfundsberoende (Finsk)
Movimento Missionario Mundial	2009	Megakyrka globala syd (Latinam)
RCCG Solution Centre	2011	Megakyrka globala syd (Afrika)
Forward in Faith Int. Church	2013	Megakyrka globala syd (Afrika) Kebron
International Apostolic Min 2014	2014	Megakyrka globala syd (Afrika) Iglesia
Emanuel United Church	2016	Samfundsberoende (Afrika)
Church of God Mission, Miracle Center	2017	Megakyrka globala syd (Nigeria)
Iglesia Bíblica Jesucristo	2020	Samfundsberoende (Latinam)

Sundbyberg

Arabiska Församlingen, Centrumkyrkan	2003	Samfundsberoende (MENA)
Fransktalande gruppen, Centrumkyrkan	?	Samfundsberoende (Afrika)
Grace Church	2013	Angloamerikansk kyrka

Sollentuna

Iranien Church of Grace	1983	Svenskt samfund (PFFS, Asien)
Iglesia Para Todos	1989	Svenskt samfund (EFK, Latinam)
Stockholm Vineyard	1993	Angloamerikansk kyrka
Iglesia Nueva Creacion	1994	Svenskt samfund (PFFS, Latinam)
Christ's Embassy	2013	Megakyrka globala syd (Afrika)
Herrens Vingård	2013	Samfundsberoende (Europa)
Evangelical Church of All Nations	2015	Svenskt samfund (PFFS, Afrika)
Iglesia Nueva Vida	2015	Samfundsberoende (Latinam)

Internationell pentekostalism

Victory Centre Church	2019	Samfundsberoende (Afrika)
-----------------------	------	---------------------------

Järfälla

Centro Cristiana Nueva Vida	2008	Svenskt samfund (PFFS, Latinam)
Aspnäskyrkan Farsi grupp	?	Svenskt samfund (PFFS, Asien)
Bethesda International Church	2014	Samfundsberoende (Afrika)
Stockholm Cmeri Church	2018	Samfundsberoende (Roma)
RCCG House Fellowship	2019	Megakyrka globala syd (Afrika)

Vallentuna

Igl. Unida Metodista Pentecostal	2003	Megakyrka globala syd (Latinam)
----------------------------------	------	---------------------------------

Upplands-Väsby

Persian Living Hope Church	2018	Samfundsberoende (Asien)
----------------------------	------	--------------------------

Sigtuna

International Mission Church, Märsta	2013	Samfundsberoende (Latinam)
Hillsong Stockholm Norra, Märsta	2014	Angloamerikansk kyrka
RCCG Chapel of Grace, Märsta	2016	Megakyrka globala syd (Afrika)

Huddinge

Iglesia Unida Metodista Pentecostal	1991	Megakyrka globala syd (Latinam)
Holy Oasis Ministries	1996	Svenskt samfund (EFK, Afrika)
Manmin Church	2006	Megakyrka globala syd (Asien)
Salem Gates International Church	2020	Samfundsberoende (Afrika)

Haninge

Igreja Videira - Vinstockens kyrka	1999	Samfundsberoende (Afrika)
Iglesia Unida Metodista Pentecostal	2015	Megakyrka globala syd (Latinam)
International Mission Church, Haninge	2017	Samfundsberoende (Latinam)
Södertörn Pingst Tamilska gruppen	?	Svenskt samfund (PFFS)

Tyresö

Iglesia Evangelica Pentecostal	1997	Megakyrka globala syd (Latinam)
Iglesia de Jesucristo Palabra Miel	2008	Megakyrka globala syd (Latinam)

Botkyrka

Asian Church for Christ	2008	Samfundsberoende (Asien)
Hallundakyrkan Indo- Pak Congreg.	?	Svenskt samfund (Equmk, Asien)
Hallundakyrkan International Congr.	?	Svenskt samfund (Equmk, Asien)
Botkyrka Pingst Arabiska grupp	?	Svenskt samfund (PFFS, MENA)
Botkyrka Pingst Tamilska grupp	?	Svenskt samfund (PFFS, MENA)
Glory Tabernacle International	2010	Samfundsberoende (Afrika)
Elohim Glory International Church	2016	Samfundsberoende (Afrika)

Nynäshamn

Igreja Quadrangular	2019	Megakyrka globala syd (Latinam)
---------------------	------	------------------------------------

Södertälje

Södertälje internationella kyrka	1972	Svenskt samfund (PFFS, Finsk/MENA)
RCCG Chapel of Glory, Södertälje	2010	Megakyrka globala syd (Afrika)

Internationell pentekostalism

International Mission Church	2013	Samfundsberoende (Latinam)
Celestial Church of Christ, Arc of God	2014	Megakyrka globala syd (Afrika)
Celestial Church, Jehovah Al Racum	2014	Megakyrka globala syd (Afrika)
Cross of Christ International Ministry	2016	Samfundsberoende (Afrika)
Jesu lärjungar församlingar	2019	Samfundsberoende (MENA)

Nykvarn

Church of Pentecost Sweden	2013	Megakyrka globala syd (Afrika)
----------------------------	------	--------------------------------

Referenser

- Alvarsson, Jan-Åke. 2007. *Om Pingströrelsen. Essäer, översikter och analyser*. Skellefteå: Artos & Norma
- Alvarsson, Jan-Åke (red). 2013. *Pentekostalimen i Sverige på 2000-talet. Rapport från ett forskningsprojekt på IPS 2012–2013*. Uppsala: Institutet för pentekostala studier
- Alvarsson, Jan-Åke (red). 2021. *Pentekostalismen i Sverige på 2020-talet*. Studia Pentecostalia Upsaliensia, nr 5. Skellefteå: Artos & Norma Bokförlag.
- Anderson, Allan Heaton. 2008. *An Introduction to Pentecostalism. Global Charismatic Christianity*. Cambridge: Cambridge University Press
- Anderson, Allan Heaton. 2010. "Varieties, Taxonomies and Definitions", 13-29 i Anderson, A, Bergunder, Michael, et al, red., *Studying Global Pentecostalism. Theories and Methods*. Berkeley: University of California Press
- Anderson, Allan Heaton. 2014. *To the Ends of the Earth. Pentecostalism and the Transformation of Global Christianity*. Oxford: Oxford University Press
- Anderson, Allan Heaton. 2014. *An introduction to Pentecostalism*. Cambridge: Cambridge University Press
- Aronson, Torbjörn. 2015. "Latter rain-väckelsen i Sverige. Från Östermalms Fria Församling till Citykyrkan och den karismatiska väckelsen på 1970-talet." i Jan-Åke Alvarsson, (red.): *Vägskäl. Pingströrelsens kursändring under 1950-talet*. Studia Pentecostalia Upsaliensis 2. Skellefteå: Artos Norma
- Aronson, Torbjörn. 2016. *Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige*. Uppsala: Areopagos

Aronson, Torbjörn. 2016. "Latinamerikansk pentekostalism i Stockholm". *Världen idag*, publicerad online: <https://www.teol.se/blog/latinamerikansk-pentekostalism-stockholm-del-1/>

Aronson, Torbjörn. 2021. "Migration and Global Pentecostalism in the Greater Stockholm Area. Preliminary findings in a research project about Pentecostal Migrants in Sweden." i *Pentecostudies* 2021 nr 1
Aschim, Aschim, Hodelien, Olav og Kringlebotn Sodal, Helje, red. 2016. *Kristnemigranter i Norden*. Kyrkefag Profil, No. 28. Kristiansand: Portal Forlag

Bergstrand, Claes-Göran. 2018. *Den karismatiska väckelsen – vad hände. Reportage och minnesbilder från 60-, 70- och 80-talens andliga förnyelserörelse i Sverige*. Handen: Xpmedia

Boissevain, Katia. 2016. "Le christianisme en Tunisie et au Maroc: une évangélisation à deux vitesses," i Kaoues F. & Laakili M. (red.), *Prosélytismes. Les nouvelles avant-gardes religieuses*. Paris: CNRS

Bylund, Tulikki Koivunen. 1994. *Frukta icke - allenast tro. Ebba Boström och Samariterhemmet*. Uppsala: Uppsala universitet

Carling, Jörgen. 2019. "The Meaning of Migrants", <https://meaningofmigrants.org/>

Colosimo, Jean-François. 2018 (2014). *La malédiction des chrétiens d'Orient*. Paris: Fayard/Pluriel.

Dayton, Donald. 1987. *Theological Roots of Pentecostalism*, Peabody: Hendrickson

Eskridge, Larry. 2013. *God's Forever Family. The Jesus People Movement in America*. Oxford; Oxford University Press

Faupel, William. 1989. *The Everlasting Gospel. The Significance of Eschatology in the Development of Pentecostal thought*. Birmingham: University of Birmingham

Flood, Lennart & Ruist, Joachim. 2015. *Migration, en åldrande befolkning och offentliga finanser*, Stockholm: Regeringskansliet, SOU 2015:95

Frohm, Knut. 1995. *Livsstil eller organisation. En studie av några kristna gemenskapsgrupper i 1980-talets Sverige*. Lysekil: BokHuset

Garbin, David & Strhan (red.) 2017. *Religion and the City*, Blomsbury

Glossary on Migration. 2019. Geneva: International Organization for Migration

Goodhew, David & Anthony- Paul Cooper (red.), 2019. *The Desecularisation of the City: London`s Churches, 1980 to the Present*. London: Routledge

Gunner, Gunilla. 2003. *Nelly Hall: uppbumen och ifrågasatt*. Predikant och missionär i Europa och USA 1882–1901. Uppsala: Uppsala universitet

Hallin, Lillemor. 2019. *Gud kallar vanliga människor till att bygga upp hans rike. Om den andliga förnyelsen i Danderyd och Täby 1970–1990-tal*. Stockholm: Isidor Nätverk

Harrell Jr, D.E. 1975. *All Things Are Possible. The Healing and Charismatic Revivals in Modern America*. Bloomington: Indiana University Press

Heyberger, Bernard. 2020 (2017). *Les chrétiens d'Orient*. Paris: PUF/Humensis.

Hollenweger, Walter. 1997. *Pentecostalism. Origins and Worldwide Developments*. Peabody: Hendrickson

Jacobsen, Douglas. 2011. *Who they are, Where they are, and How they got there*. Chichester: Wiley-Blackwell, 2011

Josefsson, Ulrik. 2005. *Den tidiga pingströrelsens spiritualitet*. Lund: Bibliotheca Theologiae Practicae.

Kaoues, Fatiha. 2018. *Convertir le monde arabe. L'offensive évangélique*. Paris: CNRS.

Kärkkäinen, Veli-Matti. 2002. *An Introduction Ecclesiology. Ecumenical, Historical and Global Perspectives*. Downers Grove: Intervarsity Press

Kjellberg, Georg & Norlén, Börje. 2010. *Latter Rain-väckelsen i Östermalms Fria Församling på 1950-talet*. Alvik: Skrifter utgivna av Insamlingsstiftelsen för pingstforskning Nr 8

Lindskog, Avlar. 1947. *Spräng cirklarna*, Stockholm: Förlaget Filadelfia
Linge, Karl. 1959. F.A. Boltzius, Örebro: ÖM:s förlag

Lindqvist, Beatriz. 1991. *Drömmar och vardag i exil. Om chilenska flyktingar kulturella strategier*. Stockholm: Carlsson

Lundberg, Svante. 1989. *Flyktingskap*. Lund: Arkiv avhandlingsserie 29.

Mahieddin, Émir. 2015. "Prayer as a tool in Swedish Pentecostalism", i Woodhead & Giordan G. (red.), *A Sociology of Prayer*. Farnham: Ashgate.

Mahieddin, Émir. 2013. "Les musiciens du Christ. L'esthétique du pentecôtisme suédois", *Science & Vidéo* 4. URL : <http://scienceandvideo.mmsh.univ-aix.fr/numeros/4/Pages/3.aspx>

Mahieddin,, Émir. 2016. "'Nous les gagnerons un à un !' Pentecôtisme et conversation prosélyte en Suède contemporaine" i Kaoues F. & Laakili M. (red.), *Prosélytismes. Les nouvelles avant-gardes religieuses*. Paris: CNRS Éditions

Mahieddin, Émir. 2018. *Faire le travail de Dieu. Une anthropologie morale du pentecôtisme en Suède*. Paris: Karthala.

Mahieddin, Émir. 2020. "Latin American Pentecostals in Sweden. Belief and Mistrust in Stockholm's Urban Space", i Larsson O., Kindström, Dahlin M., Winell A. (red.), *Migration, Religion and Existential Well-being*. London: Routledge

Malmström, Nils. 2013. "Pentekostala invandrarkyrkor", i Jan-Ake Alvarsson, red.: *Pentekostalism i Sverige på 2000-talet*, Uppsala: Institutet för Pentekostala Studier

Moberg, Jessica. 2013. *Piety, Intimacy and Mobility. A Case Study of Charismatic Christianity in Present-Day Stockholm*. Göteborg: Dissertations published by the Department of Literature, History of Ideas, and Religion, University of Gothenburg 30

Moberg, Jessica & Jane Skjoldli (red.). 2018. *Charismatic Christianity in Finland, Norway, and Sweden. Case Studies in Historical and Contemporary Developments*. Kalifornien: Palgrave MacMillan

Nordin, Magdalena. 2004. *Religiositet bland migranter. Sverige-chilenares förhållande till religion och samfund*. Lund Studies in Sociology of Religion 5: Lunds universitet

Nordin, Magdalena 2019. Migration och ungdomars förhållningssätt till religion, i Klingenberg, Maria & Mia Lövheim (red.), *Unga och religion - Troende ointresserade eller neutrala?*, Malmö: Gleerups.

Robeck, Cecil. 2006. *The Azusa Street Mission and Revival. The Birth of the Global Pentecostal Movement*. Nashville: Thomas Nelson Publishers

Sorgenfri, Simon. 2018. *Islam i Sverige. De första 1300 åren*. Myndigheten för stöd till trossamfund (SST)

Svenska Baptistsamfundets Årsbok 1997. 1997. Örebro: Libris.

Tholvesen, Öivind. 2011. *Frikyrkan flyttar. En studie av frikyrkornas utveckling 2000–2010*. Opublicerad uppsats. NFU-Sverige & Församlingsgrundarnätverket.se

Thuresson, Birger. 2011. *Boken Stanley Sjöberg*, Örebro: Gospelmedia

Thurfjell, David. 2019. *Det gudlösa folket*. Stockholm: Nordstedts förlag.

Vikstrand, Anna Micro. 2007. "Fenixpalatset - från nöjespalats till pingstkyrka." i *Bebyggelsehistorisk tidskrift* nr 53

Willander, Erika. 2019. *Sveriges religiösa landskap – samhörighet, tillhörighet och mångfald under 2000-talet*. SST skriftserie, nr 8. Stockholm: Myndigheten för stöd till trossamfund

Waara, Joachim. 2012. *Svenska arbetsgivareföreningen och arbetskraftsinvandringen 1945–1972*, Göteborg: Göteborgs universitet, Gothenburg Studies in Economic History 7

Wahlstrom, Magnus. 2018. *Pingströrelsens årsbok 2018*. Bromma: Pingst FFS

Wahlstrom, Magnus. 2019. *Pingströrelsens årsbok 2019*. Bromma: Pingst FFS

Währisch-Oblau, Claudia. 2006. "Die Spezifik pentekostal-charismatischer Migrationsgemeinden in Deutschland und ihr verhältnis zu etablierten Kirchen", i Michael Bergunder & Jörg Haustein, eds. *Migration und Identität. Pfingstlich-charismatische Migrationsgemeinden in Deutschland*. Frankfurt: Otto Lembeck

Övriga källor

Projektets fältmaterial, Centrum för mångvetenskaplig forskning om religion och samhälle, Uppsala universitet

Registrerade trossamfund och organisatoriska delar av trossamfund enligt lagen (1998:1593) om trossamfund, med undantag av Svenska kyrkan. Lista från Statens nämnd för stöd till trossamfunden 2019-02-22 (hos Torbjörn Aronson)

Internetkällor

<http://equmeniakyrkan.se/rotebro/files/2013/11/Rotebrokyrkan-folder-3.pdf>

<https://archive.is/20120525164029/>

<https://calvarychapel.com/>

<https://cks.se/author/citykyrkan/page/24/>

<https://cks.se/ibc/>

<https://cks.se/international>

<https://cks.se/vi-ar-cks/>

<https://cks.se/wearecci/>

<https://deeperlife.se/sweden/>

<https://kfasweden.com/quienes-somos/historia/>

<https://kingdomcamp.wordpress.com/2015/05/10/valkommen-till-kingdom-camp-2015/>

<https://kzs.se/sve/SV%20radio.htm>

<https://meaningofmigrants.org/>

<https://mfmscandinavia.org/index.php/sweden/mfm-stockholm/>

<https://newwine.se/event/en-kyrka-med-jesus-kultur/>

<https://newwine.se/regioner/>

<http://newwine.se/regioner/hitta-forsamling/>

<http://onewaychurch.se/>

<https://rccgemregion3.org/parishes/region-3-parishes/>

<https://sollentunapingst.se/lediga-tjanster/>

<https://sollentunapingst.se/vilka-ar-vi/historia/>

<https://start.stockholm/om-stockholms-stad/utredningar-statistik-och-fakta/statistik/omradesfakta/>

https://studylibsv.com/doc/222080/nyhetsbrev_sollentunadec

<https://tr.redsearch.org/images/7102295#images-1>

<https://web.archive.org/web/20071010185215>

www.allabolag.se/what/Religi%C3%B6sa%20samfund/where/Stockholm

www.centrumkyrkan.se/viewNavMenu.do?menuID=10

www.facebook.com/ChristEmbassySweden/

www.facebook.com/igcstockholm/

www.facebook.com/ivedv

Internationell pentekostalism

www.facebook.com/Jesus-Christ-Est-La-CI%C3%A9-Du-Ciel-JCC-1432636180304616/

www.facebook.com/KFASweden/

www.facebook.com/profile.php?id=100012243002206

www.facebook.com/sollentunapingst/

www.facebook.com/stepin2/

www.facebook.com/StPetrusScout/?rf=181248321912215

www.facebook.com/viropar/

www.fpke.se/

www.foursquarechurchsweden.com/sv/

www.fralsningsarmen.se/Sundbyberg

www.hitta.se/religiosa+samfund+sollentuna/foretag/2

www.inblick.se/livsberattelser/2016/03/17/en-aventyrlig-evangelist-med-blicken-riktad-mot-framtiden

www.informationsverige.se/invandring-till-sverige/

www.korskyrkanstockholm.se/arkiv/aktivitet/new-wine-kvallsgudstjanst

www.kt.org/beliefs/

www.kt.org/ibiol-bible-college/

www.kyrktoget.se/fralsningsarmen.sundbyberg

www.kyrktoget.se/kommun/Stockholm

www.merinfo.se/foretag/JARVA-UNGA-MUSLIMER-8020175074/3on06oy-zt29

www.museet.se/historik/kyrkor/fred/diverse.htm

www.myndigheten.sst.se/download/18.2d651a29157ee42adba63977/1477394248886/islam+och+muslimer+i+Sverige,+A4.pdf

www.newlife.nu/sollentuna/om-oss.html

www.pbase.com/patlon/image/129744072

www.pingst.se/?t=k&s=Stockholm

www.pingst.se/om-pingst/tidningen-pingst/artikel/walter-ska-natverkamed-migrantforsamlingar

www.pingst.se/om-pingst/nyhet/citykyrkan-i-stockholm-startar-bibelskola/

www.ratsit.se/2520048782-EVANGELICAL_CHURCH_FOR_ALL_NATIONS_ECN
www.ratsit.se/8024375456-MUSLIMSKA_KVINNOFORENINGEN_I_SOLLENTUNA

www.rissnekyrkan.se

www.rotebrokyrkan.se

www.rufs.se/globalassets/i.-kartor-gis-omradesdata/omradesdata/omradesdata-2010/sundbyberg_befolkning.png

www.rufs.se/omdirigering

www.rufs.se/sokresultat/?query=sundbyberg#take=10&skip=0

www.scb.se/contentassets/60768c27d88c434a8036d1fdb595bf65/mis-2002-3.pdf

www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningenssammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/topplistor-kommuner/andel-personer-medutlandsk-bakgrund/
www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/kommuner-i-siffror/#?region1=0163&region2=

Internationell pentekostalism

www.simplechurch.se/

www.skr.org/kartlaggning-av-migrantforsamlingar-i-sverige/

www.sollentuna.se/globalassets/kommun-och-politik/fakta-om-sollentuna/fakta-ochstatistik/befolkningsprognos/sollentuna-befolkningsprognos-2019-2028.pdf

www.sollentuna.se/sv/kommun--politik/om-sollentuna/Fakta-och-statistik/befolkningen-i-sollentuna/

www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101Q/UtlSvBakgGroV/table

www.stockholmdirekt.se/nyheter/sollentunas-muslimersvarar-vi-propagerarsanningen/Dbbmfe!8vG9T2uPjVbUPhR2IJCsg/

www.sstkrishandledning.se/bidragsberattigade-trossamfund/

www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta.html

www.sundbyberg.se/kommun-politik/kommunfakta/ekonomi-och-statistik/befolkning-ochdemografi.html

www.svenskakyrkan.se/sundbyberg

www.tempelchurch.se/14/1/start/

www.vineyard.org/

www.vinstock.org/resurser/omvineyard/vineyardshistoria

www.yumpu.com/sv/document/read/19980669/migrantforsamlingar-i-sverige-sveriges-kristna-rad

CRS RAPPORTER Nr. 1

Internationell pentekostalism i Storstockholm

Tre församlingar i ett förändrat landskap

ISBN 978-91-554-8914-4

Finansiärer: Vetenskapsrådet